

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
GEOGRĀFIJAS UN ZEMES ZINĀTŅU FAKULTĀTE
TELPISKĀS ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS STUDIJU PROGRAMMA

Telpiskās attīstības plānošanas izglītība un darba tirgus

Latvijā

Spatial planning education and labour market in Latvia

Maģistra darbs

Autore:

Kate Muravjova

Stud.apliec. km12040

Maģistra darba vadītājs:

Asoc. prof. Pēteris Šķiņķis

Maģistra darba konsultants:

Msc. vid. zin. un pārv. Gunta Lukstiņa

Ar savu parakstu apliecinu, ka esmu šī darba
autore

RĪGA, 2017

ANOTĀCIJA

Maģistra darba ietvaros autore apskatījusi telpiskās attīstības plānošanas izglītības struktūru un darba tirgu Latvijā. Darbā apkopota starptautiskā pieredze telpiskās attīstības plānošanas jomā un analizēta telpiskās attīstības plānošanas izglītība un tās sistēma Latvijā, vērtēts un analizēts studiju programmas absolventu viedoklis par studiju devumu darba tirgū, kā arī apkopots darba devēju viedoklis par esošo telpiskās attīstības plānošanas izglītības sistēmu. Balstoties uz maģistra darba ietvaros apkopoto informāciju autore sniegusi savu vērtējumu telpiskās attīstības plānošanas izglītības sistēmas uzlabošanai Latvijā.

***Atslēgas vārdi:** Telpiskā attīstības plānošana, darba tirgus izglītības sistēmas uzlabošana*

ABSTRACT

In this Master's thesis, the author has been reviewed an existing spatial planning process in Latvia. In this thesis author has analysed international experience in education of spatial planning and its system Latvia. Evaluated and analysed opinions of graduates about the contribution of education to the labour market, as well as evaluated and analysed employers views on the existing spatial planning educational system in Latvia. Based on the information collected in this master's thesis, the author has provided its own assessment for improvement of educational system of spatial development planning in Latvia.

Key words: spatial planning, labour market, education system of spatial planning

SATURA RĀDĪTĀJS

Anotācija	2
Abstract	3
Apzīmējumu saraksts	5
Ievads	6
1. Telpiskās attīstības plānošana un plānotājs	8
1.1. Telpiskās attīstības plānošanas būtība	8
1.2. Telpiskās attīstības plānotājs, darba uzdevumi un prakses.....	13
1.3. Telpiskās attīstības plānošanas normatīvais ietvars Latvijā	18
2. Materiāli un metodes	23
3. Telpiskās attīstības plānošanas izglītība	26
3.1. Izglītība Eiropā	27
3.1.1. Lielbritānijas piemērs	29
3.1.2. Vācijas piemērs.....	38
3.2. Izglītība Latvijā.....	41
4. Telpiskās attīstības plānotāja darba lauks.....	50
4.1. Darba tirgus un tā pieprasījums	50
4.1.1. Absolventu darba lauks	51
4.1.2. Darba tirgus vietējā līmenī	54
4.1.2. Iegūto zināšanu un prasmju novērtējums darba tirgū	67
4.2. Darba devēju viedoklis	72
4.2.1. Viedoklis par absolventu iegūtajām zināšanām un prasmēm.....	74
4.2.2. Viedoklis par telpisko attīstības plānošanu Latvijā	77
5. Telpiskās attīstības plānošanas izglītības sistēmas uzlabošanas iespējas Latvijā.....	80
Secinājumi un priekšlikumi	87
Izmantotā literatūra	89
Pielikumi	94

APZĪMĒJUMU SARAKSTS

- ANO – Apvienoto Nāciju organizācija
- CAD – Datorizēta dizainēšana (*Computer-aided design*)
- DU – Daugavpils Universitāte
- ECTP – Eiropas telpiskās attīstības plānotāju padome (*European Council of Spatial Planners*)
- ECTS – Eiropas kredītpunktu sistēma
- ES – Eiropas Savienība
- ESDP - Eiropas telpiskās attīstības perspektīva (*European Spatial Development Perspective*)
- GIS – Ģeogrāfiskā informācijas sistēma
- ĢZZF – Ģeogrāfijas un zemes zinātņu fakultāte
- LU – Latvijas Universitāte
- LLU – Latvijas Lauksaimniecības Universitāte
- LR – Latvijas Republika
- RTPI – Lielbritānijas Karaliskais Pilsētplānošanas Institūts (*Royal Town Planning Institute*)
- RTU – Rīgas Tehniskā Universitāte
- SIA – Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
- SM – Satiksmes ministrija
- TAPIS – Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēma
- TM – Tieslietu ministrija
- u.c. – un citi
- VARAM – Vides aizsardzības un reģionālā ministrija
- VASAB - Vīzija un stratēģijas apkārt Baltijas jūrai
- ZM – Zemkopības ministrija

IEVADS

Pēdējo dekāžu laikā telpiskās attīstības plānošana ir sniegusi inovatīvas pieejas izpratnei par telpu un vietu, kā arī telpiskās attīstības lomu mūsdienu sabiedrībā. Telpiskās attīstības plānošana ir svarīgs instruments progresīvai, ilgtspējīgai attīstībai un dzīves kvalitātes uzlabošanai. Veiksmīgi integrējot dažādas nozaru politikas teritorijā, kā mājokļa, transporta, enerģētikas, rūpniecības u.c., iespējams uzlabot pilsētu un lauku teritoriju attīstību un veicināt to savstarpējo mijiedarbību.

Lai spētu veiksmīgi strādāt telpiskās attīstības plānošanas jomā ir nepieciešamas visaptverošas zināšanas, kā arī studiju vieta, kur ikviens savas zināšanas var iegūt, paplašināt un dalīties tajās. Laba izglītība ir viens no pamatiem, kas veicina integrēšanos darba vidē, lai to sasniegtu, svarīga ir racionālā saikne starp izglītību un darba tirgu, tādējādi veicinot veiksmīgu plānotāju darbu.

Telpiskās attīstības plānošanas jomā Latvijā pieejama viena studiju programma, ko piedāvā Latvijas Universitātes Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte. Studiju programmu Telpiskās attīstības plānošana kopš 2008. gada ir absolvējis 101 students, iegūstot profesionālo maģistra grādu ar kvalifikāciju Telpiskās attīstības plānotājs. Programmas darbības laiks ir pietiekami garš, lai par to spētu veikt vērtējumu ar mērķi sniegt priekšlikumus turpmākai tās attīstībai.

Kopumā raugoties esošās telpiskās attīstības plānošanas izglītības struktūrā ir saprotams, ka laiks nestāv uz vietas un ir nepieciešamas jaunas vēsmas, kas studijas padarītu pieejamākas un iekārojamākas dažādu interešu cilvēkiem. Ja sākotnēji augstāko izglītību telpiskās attīstības plānošanas jomā vēlējās iegūt cilvēki, kas jau ir saskārušies ar jomu, tad šī brīža tendences norāda, ka studiju programmās arvien vairāk iesaistās ar jomu nesaistīti cilvēki. Augstskolām un to studiju programmām ir nepieciešams apzināties un piemēroties.

Maģistra darba ietvaros atainots sabiedrības, publisku un privātu darba devēju viedoklis par telpiskās attīstības nozīmi un nepieciešamību Latvijā, un apskatīta telpiskās attīstības plānošanas izglītības sistēma Latvijā un piemēri no Eiropas. Maģistra darbā tiek norādīta telpiskās attīstības plānošanas nepieciešamība, problēmas, galvenie principi, kas nepieciešami veiksmīgai darbībai, kā arī prasmes, kas nepieciešamas telpiskās attīstības plānotājiem.

Maģistra darba **mērķis** ir izvērtējot esošās telpiskās attīstības plānošanas izglītības struktūru Latvijā un Eiropas valstīs, kā arī analizējot jomas darba lauku un darba devēju sniegtos viedokļus, sagatavot priekšlikumus telpiskās attīstības plānošanas izglītības pilnveidošanai Latvijā.

Maģistra darba **uzdevumi**:

1. izvērtēt mūsdienu teorētiskos priekšstatus par telpiskās attīstības plānošanas būtību, plānotāja lomu, tā prasmēm, kā arī apskatīt pašreizējo telpiskās attīstības plānošanas normatīvo ietvaru;
2. apzināt augstākās izglītības iespējas telpiskās attīstības plānošanas jomā Latvijā un citās Eiropas valstīs;
3. izvērtēt Latvijas telpiskās attīstības plānošanas darba tirgu;
4. sniegt priekšlikumus telpiskās attīstības plānošanas izglītības pilnveidošanai.

Darba struktūru veido piecas nodaļas. Pirmajā sadaļā, balstoties uz dažādiem zinātnes avotiem, tiek skaidrots telpiskās attīstības plānošanas jēdziens, aprakstītas telpisko attīstības plānotāju prakses un darba uzdevumi, kā arī apskatīts esošais telpiskās attīstības plānošanas normatīvais ietvars Latvijā. Otrā maģistra darba sadaļa veidota apkopojot maģistra darbā izmantotos materiālus un metodes. Trešajā sadaļā apskatīta telpiskās attīstības plānošanas augstākās izglītības situācija Latvijā, kā arī Eiropas valstu piemēri, konkrētāk – Lielbritānijas un Vācijas. Sniegts ieskats telpiskās attīstības plānošanas izglītības sistēmā, dots studiju programmu raksturojums, kā arī detalizētāk apskatīti atsevišķi studiju kursi. Ceturtajā sadaļā vērtēts un analizēts LU GZZF studiju programmas Telpiskās attīstības plānošana absolventu viedoklis par studiju programmas absolventu iekļaušanos darba tirgū, apskatītas telpiskās attīstības plānotāju darba vietas publiskajā un privātajā sektorā, kā arī vērtēts un analizēts darba devēju viedoklis par studiju programmas absolventiem. Tāpat ir analizēts ekspertu viedoklis par pašreizējo situāciju telpiskās attīstības plānošanas darba tirgu un izglītību. Noslēdzošajā piektajā sadaļā autore ir sniegusi savu vērtējumu par pašreizējo telpiskās attīstības plānošanas darba tirgu, kā arī izglītības sistēmas pilnveidošanu. Darba noslēgumā pausti darba izstrādes laikā iegūtie secinājumi un priekšlikumi telpiskās attīstības plānošanas izglītības sistēmas uzlabošanai Latvijā. Maģistra darbs sastāv no ievada, materiālu un metožu apraksta, 5 nodaļām, secinājumiem un priekšlikumiem, literatūras saraksta un pielikuma. Darba apjoms ir 95 lapas, tas satur 22 ievietotus attēlus, 12 tabulas un 8 pielikumus.

1. TELPISKĀS ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANA UN PLĀNOTĀJS

1.1. Telpiskās attīstības plānošanas būtība

Mūsdienu sabiedrība nav iedomājama bez dažāda veida un mēroga plānošanas. Savā ziņā plānošana darbojas kā nodrošinājums pret iespējamiem riskiem nākotnē, tajā pat laikā ļaujot pielāgoties procesam, atbilstoši situācijai. Plānošana ir kompetence, kas norāda uz metodisku pieeju, spēju organizēt darbības indivīda, grupu, ģimenes kontekstā. Šo uzskaitījumu var turpināt un turpināt, iekļaujot tajā arī telpiskās attīstības plānošanu, teritorijas plānošanu, attīstības plānošanu u.c. (CVO, 2016).

Precīzi nav zināms, kurā laika posmā plānošanas process ir aizsācies. Tā ir bijusi aktuāla jau viduslaikos, piemēram, karaļiem plānojot savas ikdienas gaitas. Cilvēki ir plānojuši senāk un, dažādu mērķu vadīti, turpina to darīt arī šobrīd. Šajā maģistra darbā plānošana apskatīta no telpiskās attīstības skatupunkta, kā process, kas veicina teritoriju ilgtspējīgu un progresīvu attīstību.

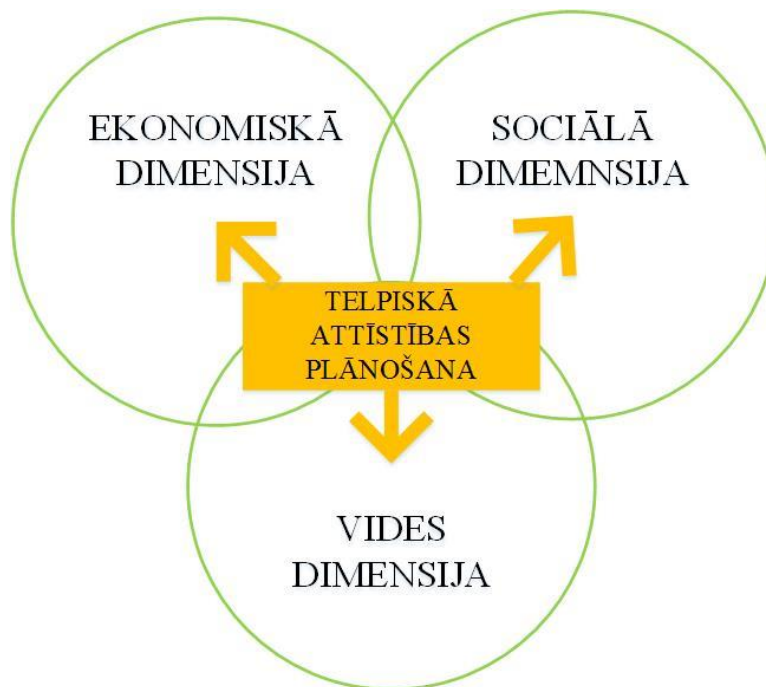
Uzskatāms, ka telpiskās attīstības plānošanas jēdziens veidojies līdz ar straujo pilsētu attīstību. Šis ir laiks, kad ar teritorijas plānošanu saistītie jautājumi kļuva aktuāli, jo veidojoties jaunām pilsētām, cilvēku dzīves līmenis, kā arī viņu prasības pret apkārtējo dzīves vidi pieauga. Pilsētu būvniecības attīstīšanās veicināja iedzīvotāju blīvuma pieaugumu konkrētās teritorijās, pilsētu attīstības sākumposmā tas bija kas nepieredzēts. Cilvēkus sāka interesēt jautājumi par pilsētvides attīstību un attīstības plānošanu, jo ikviens saprata, ka bezmērķīga būvniecība un pilsētu paplašināšanās nākotnē var radīt dažādas problēmas (Wheeler, 2010).

Līdz ar cilvēku dzīves līmeņa kāpumu attīstījies arī telpiskās attīstības plānošanas joma. Ja sākumā tā saistījās tikai ar teritoriju un tās attīstību, tad šobrīd tā tiek uzskatīta par daudzdimensionālu un daudzvērtīgu darbības jomu (Hall, 2002). Tā ir daudz plašāka un daudzfunkcionālāka, kā pirms tam zināmā tradicionālā zemes izmantošanas jeb teritorijas plānošana. Telpiskās attīstības plānošana, kas būtībā dēvējama par *jauno* plānošanu, ir saskaņots redzējums par telpu un darbību tajā dažādos līmeņos. Tā ir komunikatīva, ilgtspējīga, integrējoša un visaptveroša (Telpiskās attīstības plānošana, bez dat.).

Telpiskās attīstības plānošanas attīstība skaidrojama ar patstāvīgi pieaugošajām cilvēku vajadzībām, piemēram, pieaugot iedzīvotāju mobilitātei, pastiprināta uzmanība jāpievērš transporta plānošanai. Lai veicinātu efektīvu teritoriju izmantošanu, tiek izmantota teritorijas plānošana, rūpēs par dabu attīstījies jūras teritorijas plānošana u.c. Mūsdienās telpiskās attīstības plānošana apvieno dažādu jomu zināšanas un prakses, integrējot sevī inženierzinātņu, dabas un

sociālās zinātnes, kurām savstarpēji mijiedarbojoties iespējams radīt stabilus un paredzamus apstākļus investīcijām un attīstībai, papildus nodrošinot ieguvumu gan sabiedrībai, gan veicinot saprātīgu zemes un dabas resursu izmantošanu (Cullingworth, Nadin, 2006).

Pēc būtības telpiskās attīstības plānošana veicina telpas attīstību, stiprināšanu un kontroli pastāvīgi mainīgajās sociālajās, ekonomiskajās un vides dimensijās. Sociālā un ekonomiskā dimensija sevī ietver uz sabiedrības un labklājības attīstību vērstus jautājumus, savukārt vides dimensija sevī ietver tās jomas, kas saistās ar apkārtējo vidi (1.1.attēls) (DCLG, 2007). Sociālā dimensija, ko veido cilvēks un viņa vajadzības, nepieciešama cilvēka attīstībai, izglītībai, veselībai, sociāliem pakalpojumiem, sociālai palīdzībai, atpūtas iespējām un kultūras dzīvei. Tā nosaka iedzīvotāju iespējas justies piederīgiem, nodrošinātiem un drošiem, kā arī būt sabiedriski aktīviem, izglītotiem un radošiem. Vides dimensija ietver dzīves telpu, ko veido daba, apdzīvotas vietas un to apdzīvojamums, inženierkomunikācijas, infrastruktūra un satiksme. Ekonomikas dimensija nosaka iedzīvotāju ekonomiskās un sabiedriskās aktivitātes, tautsaimniecības attīstību un iedzīvotāju labklājības nodrošinājumu.

1.1.attēls. Telpiskās attīstības plānošanas dimensijas (izstrādājusi autore izmantojot (Melese, Blandin, Okeefe, 2004))

Telpiskās attīstības plānošanai ir daudz un dažādi zinātniski skaidrojumi, piemēram, Patsija Hīlija (*Patsy Healey*), kas zināma kā viena no vadošajām plānošanas teorētiķēm, plānošanu definējusi kā organizētu kolektīvu darbību, kas veicina noteiktu mērķu izpildi saskaņā ar kādas teritorijas attīstības iespējām. P. Hīlija uzskata, ka ar mērķtiecīgu plānošanu cilvēks spēj vieglāk uztvert un pielāgoties izmaiņām vietā un telpā (*Healey, 2004*).

Pēc Džefa Van den Breka (*Jef den Broeck*) domām telpiskās attīstības plānošana ir rīks kā īstenot redzējumu par “labāku vietu”. Pētnieks uzskata, ka svarīgākais plānošanas procesā ir koncentrēties uz jautājumiem “kā vajadzētu būt” un “kas var būt”, tos attiecinot uz telpu, jo ne vienmēr šīs lietas ir veiksmīgi integrētas. Līdzīgi kā P. Hīlija, arī Dž. Van den Breks uzskata, ka telpiskās attīstības plānošanai jānorisinās ar mērķi teritorijas ilgtspējīgai attīstībai, tomēr pēc viņa domām telpiskās plānošanas jautājumi tiek risināti izmantojot tradicionālu birokrātisku pieeju, kas iespējams ir traucēklis ilgtspējības progresijai (*Van den Broeck, 2008*).

Lielbritānijas Karaliskais pilsētplānošanas institūts (turpmāk tekstā – *RTPI*) telpisko attīstības plānošanu raksturo kā galveno ilgtspējīgas attīstības virzītāju, minot, ka tā ir svarīgākā vietu veidošanas sastāvdaļa un, kopumā raugoties, tas ir daudzveidīgs process, kas saista vietu, telpu un laiku. Atsaucoties uz *RTPI* minēto – telpiskās attīstības plānošana ir saistīta ar koordinācijas stratēģiju un politiku, aktīvi iesaistot cilvēku, uzņēmējus un sabiedrību. Tā ir ar zemes izmantošanu un fizisko attīstību saistīts process, kas norisinās sabiedrības interesēs. *RTPI* apgalvo, ka telpiskās attīstības plānošana var norisināties jebkurā pārvaldības līmenī, no Eiropas, valsts, reģionālā, stratēģiskā un vietējā. Tā var tikt realizēta kā stratēģisks uzdevums, vietējās partnerības process, vai kopienas aktivitātes (*RTPI, 2010*). Pēc Petera Hala (*Peter Hall*) domām telpiskās attīstības plānošanas būtību iespējams izprast saprotot vietas, ekonomikas un kultūras attīstību laika gaitā, jo neizprotot, kā process ir veidojies līdz šodienai ir sarežģīti izprast kā tas turpmāk varētu uzlabot iepriekš pieļautās kļūdas (*Hall, 2008*). Ar P. Hala teikto tiek papildināts *RTPI* redzējums par telpiskās attīstības plānošanu, tādējādi atkārtoti norādot, ka telpiskās attīstības plānošana ir daudzfunkcionāla joma, kurā veiksmīgai darbībai nepieciešams orientēties radniecīgās nozarēs.

RTPI skaidrojot telpiskās attīstības plānošanu un tās procesu norāda vairākus principus kuri raksturo telpisko attīstības plānošanu tādējādi papildinot iepriekšminēto P. Hīlijas definējumu un tādējādi uzrādot kādu principu ievērošana noved pie izvirzīto mērķu sasniegšanas. Kopumā izdalīti pieci principi: aptveršana, vizualizācija, integrācija, rezultāts un līdzdalība (*RTPI, 2010*).

Apvienoto Nāciju organizācija (turpmāk tekstā – *ANO*) līdzīgi kā *RTPI* telpisko attīstības plānošanu uzskata par visu valdības līmeņu (valsts, reģionālā, vietējā) regulējošu daļu, kas nosaka turpmākās attīstības virzienus un mērķus. Pēc *ANO* domām telpiskās attīstības plānošanā, nepieciešams apzināties, ka plānošanas procesam jābūt strukturētam un tam nepieciešams izvirzīt mērķus izstrādātā plāna izpildei. *ANO* savā 2008. gada ziņojumā norādījis, ka telpiskās attīstības plānošanas mērķi ir:

1. veicināt teritoriālo kohēziju, līdzsvarotu sociālo un ekonomisko attīstību;
2. uzlabot reģionu savstarpējo konkurētspēju;
3. veicināt pilsētu funkciju attīstību un uzlabot attiecības starp pilsētām un laukiem;
4. izstrādāt piekļuvi informācijai un zināšanām;
5. samazināt kaitējumu videi;
6. uzlabot un aizsargāt dabas resursus un dabas mantojumu;
7. uzlabot kultūras mantojumu kā attīstības faktoru;
8. izstrādāt efektīvu energoresursu ieguvī un izmantošanu, vienlaikus saglabājot apkārtējās vides līdzsvaru;
9. veicināt kvalitatīvu, ilgtspējīgu tūrismu;
10. ierobežot dabas katastrofu ietekmi.

Atsaucoties uz *ANO* 2008. gada ziņojumu, efektīva plānošana sniedz iespēju izvairīties no tā, ka nesakrīt dažādu iesaistīto pušu, kā valdības, attīstītāju, kopienu un indivīdu mērķi. Tas ir svarīgs aspekts plānošanā, jo, kā jau iepriekš minēts, plānošana ir daudzfunkcionāla, tomēr procesa gaitā nepieciešams tuvināt visus uz kopīgu un mērķtiecīgu rezultātu sasniegšanu, veicinot ilgtspējīgu attīstību. Līdz ar to ir nepieciešama skaidra savstarpējo pienākumu sadale starp dažādiem administratīvajiem līmeņiem. Efektīva telpiskā plānošana ir atkarīga no daudz un dažādiem faktoriem – tiesību aktiem, vadlīnijām, izstrādātās politikas u.c. Caurredzama un skaidra telpiskās attīstības plānošanas likumdošana, finansēšanas politika un organizatoriskā infrastruktūra ir svarīgs aspekts ilgtspējīgās attīstības veicināšanai (*United Nations*, 2008).

Kā piemērs, kas palīdz izprast telpiskās attīstības plānošanu, šajā maģistra darbā apskatīts Eiropas Komisijas apstiprinātais rekomendējošo vadlīniju dokuments „Eiropas telpiskās attīstības perspektīva” (turpmāk tekstā – *ESDP*). Tas ir dokuments, kurš balstās uz Eiropas Savienības mērķa sasniegt līdzsvarotu un ilgtspējīgu attīstību, stiprinot ekonomisko un sociālo kohēziju.

Vērtējot *ESDP* sniegto informāciju, kā galvenie mērķi Eiropas telpas veidošanai izvirzīti:

1. ekonomiskā un sociālā kohēzija;
2. dabas resursu un kultūras mantojuma saglabāšana;
3. līdzsvarotāka Eiropas teritorijas konkurētspēja (*ESDP*, 2013).

ESDP izvirzītie mērķi ir līdzīgi Apvienoto Nāciju izvirzītajiem mērķiem, definējot tos atbilstoši plānošanas līmenim. Sekmīgai izvirzīto mērķu realizācijai *ESDP* ir noteikti telpiskās attīstības principi:

1. policentriska attīstība – tā vērsta uz kohēzijas sasniegšanu, uzskatot, ka policentriskas urbānās sistēmas ir efektīvākas, ilgtspējīgākas un vairāk noderīgas;
2. sadarbība – pilsētu un lauku sadarbības nepieciešamība, kā priekšnosacījums maksimāli efektīvai esošo resursu izmantošanai visos plānošanas līmeņos;
3. integrācija – dažāda infrastruktūras sistēmu savstarpēja integrēta veidošana dažādos līmeņos, veicot savstarpēju reģionu sadarbību;
4. sasniedzamības paaugstināšana - balstoties galvenokārt uz sabiedriskā transporta lomas pieaugumu visos līmeņos (*ESDP*, 2013).

Domājot par reģiona ilgtermiņa attīstību ir nepieciešams saprast kāda ir esošā attīstība, kas to ietekmē. Konkrētā reģiona konkurētspēju var ietekmēt dzīves kvalitāte, produktivitāte un nodarbinātības līmenis u.c. Šie faktori, savukārt ir atkarīgi no reģiona konkurētspēju ietekmējošiem iekšējiem faktoriem, kas ir cilvēkkapitāla, sociālās sfēras, kultūras, sporta, infrastruktūras, pētniecības, inovāciju un ražošanas attīstības mijiedarbības rezultāts. Reģiona attīstības spēju var ietekmēt gan valsts politiskā stabilitāte, gan nejaušie notikumi – dabas stihijas (*ESDP*, 2013).

Atsaucoties uz iepriekš minēto, secināms, ka plānošana ir secīga un uz mērķi orientēta darbība. Būtībā telpiskās attīstības plānošana ir virkne savstarpēji saistītu aktivitāšu, kas nodrošina izvirzīto mērķu sasniegšanu nākotnē. Tas ir līdzeklis, kas spēj virzīt un kontrolēt attīstību iesaistot atbildīgās puses, kuru mērķis ir, kolektīvas darbības rezultātā, veicināt ilgtspējīgu attīstību. Svarīgi apzināties, ka telpiskās attīstības plānošana norisinās ne vien teritorijā, bet tā jāuztver kā telpas attīstība, kas sevī ietver visaptverošu jomu apvienojumu, kā piemēram ainavu zinātne, ģeogrāfija, būvniecība, psiholoģija, ekonomika u.c.

Ņemot vērā maģistra darbā iepriekš minēto, *ECTP* telpiskās attīstības skaidrojums lieliski raksturo telpiskās attīstības plānošanas būtību:

1. ētiska, toleranta attīstības vadības procesa veidošana;

2. stratēģiska un operacionāla ilgtspējīgas attīstības veidošana;
3. telpas cilvēcīguma, vietu cilvēcīgās kvalitātes veidošana;
4. ar savu identitāti augstvērtīgu vietu veidošana;
5. kritiska domāšana, vietas un telpas izvērtēšana ar tai sekojošām rīcībām;
6. attīstības virzienu, tēmu, politiku un rīcību integrācija, sektoriāla ilgtermiņa koordinējoša politika, vadlīnijas un rīcības (*ECTP*, 2012).

Pēc būtības telpiskās attīstības plānošana ir noteikta mirkļa darbība, kuras rezultāts sniedz iespēju telpai attīstīties arī tālākā nākotnē (*Alexander*, 2012; *Friedmann*, 2011; *Davidoff*, 1965; *Harper*, *Stein*, 2006). Telpiskās attīstības plānošana nepieciešama, lai taupītu līdzekļus, racionāli izmantotu mums dotos resursus, saudzēt dabu un izvairītos no konfliktiem. Šobrīd faktiski jebkura sistemātiska un uz nākotnes attīstību vērsta darbība tiek definēta kā telpiskās attīstības plānošana, kas sevī ietver teritorijas attīstību un ilgtspējību (*Harper*, *Stein*, 2006).

Ņemot vērā iepriekš minēto, secināms, ka telpiskās attīstības plānošana ir sabiedrības veidots redzējums, kas vienlaicīgi attiecināms uz indivīda interesēm (*ECTP*, 2012)

1.2. Telpiskās attīstības plānotājs, darba uzdevumi un prakses

Plānotājs ir svarīgs elements telpiskās attīstības plānošanas procesā. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk tekstā – VARAM) skaidro, lai spētu nodrošināt Eiropas Savienības telpiskās attīstības politiku ieviešanu un Latvijas normatīvo aktu izpildi, valstī nepieciešami tādi profesionāli plānošanas speciālisti, kas ierosina, organizē un vada dažādu attīstības plānošanas dokumentu izstrādi, to ieviešanu un veic īstenošanas monitoringu, kā arī prot strādāt dažādos plānošanas līmeņos (VARAM, bez dat.).

Kā maģistra darbā minēts, telpiskās attīstības plānošana sevī ietver daudz un dažādas starpdisciplīnas, līdz ar to darbības procesā nepieciešams piesaistīt dažādu jomu speciālistus. Pēc *ECTP* Telpiskās attīstības plānošanas hartā pieejamās informācijas telpiskās attīstības plānotājs veicina attīstības virzību. Katrā valstī telpiskās attīstības plānotāja loma var atšķirties no esošās likumdošanas un valdošās politikas. Salīdzinoši ar citām jomām telpiskās attīstības plānošana izceļas galveno uzvaru liekot uz sabiedrības interesēm, tādējādi telpiskie attīstības plānotājiem nepieciešams strādāt sabiedrības vispārējo interešu labā. Plānotājiem nepieciešams analizēt, vadīt projektus, īstenot un uzraudzīt attīstības stratēģiju izstrādi. Tiem jāiesaistās dažādos plānošanas procesa posmos. Plānošanas process nav saistīts tikai un vienīgi ar plānu izstrādi, tā ir daļa no

politiskā procesa, kura mērķis ir ņemt vērā un līdzsvarot visu pušu intereses. Tas norāda cik svarīga loma ir plānotājam kā starpniekam (*ECTP*, 2013).

ECTP telpisko attīstības plānotāja lomu ir izdalījis vairākās disciplīnās, izvirzot galvenos uzdevumus: plānotājs kā līderis, plānotājs kā zinātnieks, plānotājs kā plānu izstrādātājs, plānotājs kā starpnieks un plānotājs kā vadītājs. Vienlaicīgi, katrai no šīm disciplīnām ir aprakstītas plānotājam nepieciešamās prasmes un uzdevumi.

Pēc *ECTP* Telpiskās attīstības hartas informācijas telpiskās attīstības plānotājam kā līderim nepieciešams:

1. izveidot vienotu telpisko redzējumu Eiropas ilgtspējīgai attīstībai izmantojot Eiropas telpiskās attīstības perspektīvu;
2. ievērot nacionālo likumdošanu, darboties pēc konvekcijām un starptautiskiem līgumiem, ievērot Eiropas Padomes un Eiropas hartās noteikto;
3. ievērot stratēģisku plānošanas sistēmu, integrējot visus plānošanas līmeņus;
4. veicināt labklājību, ekonomikas attīstību un ilgtspējību.

Plānotājam kā zinātniekam nepieciešams:

1. ņemot vērā ģeogrāfisko kontekstu, dažādās vajadzības, pārvaldības kontekstu un citus aspektus, analizēt esošās funkcijas, tendences, dažādos scenārijus un nodrošināt pilnīgu, skaidru un precīzu informāciju visām telpiskās attīstības plānošanā iesaistītajām pusēm;
2. apkopot, analizēt un interpretēt plānošanas procesā izmantojamus datus;
3. izmantojot dažādus avotus, izstrādāt plānošanas procesā pielietojamās metodes;
4. izmantojot esošās teorētiskās, pētnieciskās un praktiskās zināšanas telpiskās attīstības plānošanā, pielietot tās darbības procesā;
5. veicināt iesaistīšanos diskusijās, dalīties ar savu pieredzi un zināšanām, attīstīt savas zināšanas un kompetences atbilstoši jomas attīstībai.

Plānotājam kā plānu izstrādātājam nepieciešams:

1. domāt un darboties visās dimensijās;
2. pārzināt ekonomikas, vides un sociālās jomas;
3. veicināt labākas dzīves kvalitāti visiem iesaistītajiem;
4. ar īpašu uzmanību attiekties pret vidi un tās iespējamām izmaiņām atbilstošās teritorijās;
5. spēt darboties ar alternatīviem risinājumiem;

6. izstrādāt uz teritorijas attīstību vērstas vīzijas;
7. veidot teritorijai atbilstošus plānojumus;
8. pārliecināti paust savu viedokli visām iesaistītajām pusēm, dalīties ar savu redzējumu attīstības veicināšanai.

Plānotājam kā starpniekam nepieciešams:

1. respektēt subsidiaritātes principus un taisnīgumu, īstenot taisnīgu lēmumu pieņemšanu;
2. sniegt atbalstu visām telpiskās attīstības plānošanā iesaistītajām pusēm. Sniegt savus priekšlikumus, raksturot esošās problēmas, sniegt to risinājumu priekšlikumus un nodrošināt iesaistītos ar visiem nepieciešamajiem materiāliem;
3. nodrošināt sociālu taisnīgumu;
4. veicināt saturīgu dialogu starp iesaistītajām pusēm, koordinēt plānošanas procesu atbilstoši visu iesaistīto pušu interesēm, izvairīties no konfliktsituācijām.

Plānotājam kā vadītājam nepieciešams:

1. pielāgoties telpiskās attīstības procesa virzībai;
2. ņemot vērā sociālās, vides un ekonomikas dimensijas sniegt efektīvus priekšlikumus ilgtspējības veicināšanai;
3. veikt dokumentu izstrādi, uzraudzību un īstenošanu atbilstoši normatīvajiem aktiem;
4. koordinēt plānošanu atbilstoši plānošanas līmeņiem, veidojot atgriezenisko saikni starp izstrādi un īstenošanu;
5. stimulēt partnerību starp publisko un privāto sektoru;
6. veicināt Eiropas fondu iesaisti telpiskās attīstības plānošanā (*ECTP*, 2013).

Apskatot *ECTP* sniegto informāciju par telpiskās attīstības plānotāju uzdevumiem, autore secina, ka telpiskās attīstības plānošanas uzmanības centrā ir cilvēks un viņa labklājība, ņemot vērā iepriekšminētās sociālās, ekonomiskās un vides dimensijas.

Maģistra darba ietvaros apskatīta arī informācija no 1984. gada Eiropas telpiskās attīstības hartas, kas nosaka, ka plānošanai ir jābūt demokrātiskai, visaptverošai, funkcionālai un orientētai uz ilgtermiņa perspektīvu. Līdz ar to plānošanas procesam ir jābūt apzinīgam un uz mērķi balstītam. Autore ir apskatījusi Eiropas telpiskās attīstības hartā noteiktos uzdevumus, kas plānotājam jāņem vērā veicot darbu:

1. telpiskās attīstības plānošana ir demokrātiska: to jāvada tā, lai nodrošinātu attiecīgo iedzīvotāju un viņu politisko pārstāvju līdzdalību;
2. telpiskās attīstības plānošana ir visaptveroša: tai jānodrošina dažādu nozaru politiku koordinācija un to vispārēja integrācija;
3. telpiskās attīstības plānošana ir funkcionāla: tai jāņem vērā reģionālā apziņa, kas, balstīta uz kopīgām vērtībām, kultūru un interesēm, arī šķērsojot administratīvās un teritoriālās robežas un vienlaicīgi ņemot vērā dažādu valstu atšķirīgās institucionālās sistēmas;
4. telpiskās attīstības plānošana ir ilgtermiņa: tai jāanalizē un jāņem vērā ekonomisko, sociālo, kultūras, ekoloģisko un vides iezīmju un procesu ilgtermiņa tendences un attīstība (Eiropas telpiskās attīstības plānošanas harta, 1984).

Vērtējot telpiskās attīstības plānotāju izglītību, nepieciešams skaidri apzināt telpiskās attīstības plānotāja darbam nepieciešamās prasmes. Līdz ar to, ka joma ir tik daudzpusīga, maģistra darba ietvaros apskatīti piemēri no Eiropas un Latvijas izvirzītajām telpiskās attīstības plānotājam nepieciešamajām prasmēm un kompetencēm.

Saskaņā ar Eiropas telpiskās attīstības plānošanas padomes – *ECTP* ziņojumu, lai veiksmīgi spētu darboties jomā, plānotājiem nepieciešamas sekojošas kompetences:

1. teorētiskās zināšanas plānošanā, tās vēsturē, filozofijā un ētikā;
2. tehniskās iemaņas ĢIS, interpretācijā, aptauju veikšanā, zemes ierīcībā, izpētē un modelēšanā;
3. sociālo un ekonomikas zinātņu pārzināšana (socioloģija, ekonomika, reģionālā politika, nekustamo īpašumu pārvaldība), Eiropas stratēģiskā politika;
4. būvniecības vides pārzināšana (infrastruktūra, arhitektūras vēsture, pilsētdizains);
5. dabas zinātņu pārzināšana (ekoloģija, ainavu arhitektūra);
6. plānošanas procesa izpratne (projekti, dokumenti, plāni, stratēģijas);
7. plānošanas instrumentu pielietošana darbā (likumi, valodas, finanšu jautājumi, u.c.);
8. individuālās pieejas izmantošana (izglītība, projekti) (*ECTP*, 2012).

Salīdzinājumam maģistra darba ietvaros apskatīts arī 2004. gada Izglītības un zinātnes ministrijas apstiprinātais telpiskās attīstības plānotāja profesiju standarts, kas sniedz padziļinātu izpratni par telpiskās attīstības plānošanas jomā nepieciešamajām zināšanām un prasmēm.

Saskaņā ar Izglītības un zinātnes ministrijas profesijas standartu telpiskās attīstības plānotājiem nepieciešamas sekojošas zināšanas:

1. zināšanas telpiskās attīstības plānošanas teorijā, vēsturē metodikā;
2. zināšanas par plānošanas instrumentiem;
3. vispārējās zināšanas Latvijas Republikas (turpmāk tekstā – LR) un Eiropas Savienības (turpmāk tekstā – ES) tiesību jomā, kas saistīta ar telpisko attīstības plānošanu;
4. vispārējās zināšanas par LR un ES institucionālo ietvaru, attīstības politikām un plānošanu;
5. zināšanas attīstības un telpiskās attīstības plānošanas projektu sagatavošanā un izstrādes vadībā;
6. zināšanas par informāciju sistēmu un tehnoloģiju pielietojumu plānošanā;
7. vispārējās zināšanas par ainavu un vidi, ainavas un vides plānošanu;
8. vispārējās zināšanas par sabiedrību un tās dzīves vidi;
9. vispārējās zināšanas par pilsētu un vietu ekonomiku;
10. vispārējās zināšanas psiholoģijā;
11. zināšanas vides aizsardzības plānošanā (Telpiskās attīstības plānotājs, 2004).

Pēc telpiskās attīstības plānotāja uzdevumu un prakšu apkopojuma, autore secina, ka telpiskās attīstības plānotājam nepieciešams skaidri apzināties savu redzējumu par vietu laiku un telpu, tam nepieciešama kritiska domāšana un spēja orientēties ar dažādām jomām saistītos jautājumos. Sprotams, ka plānotāja darbība neapstājas vienīgi ar teritorijas un attīstības plānošanas dokumentu izstrādi. Atkarībā no darba vietas, teritorijas attīstības plānošanas procesā var tikt izstrādāti dažādu līmeņu plānošanas un attīstības dokumenti, kā, piemēram, attīstības stratēģijas, attīstības programmas, tematiskie plānojumi, detālpļānojumi un lokālpļānojumi. Plānotājs mēdz vadīt arī projektus, īpaši telpiskās attīstības plānošanas jomā, tam jāpārzina projektu vadība, darba uzdevumu izvirzīšana, laika grafiku izstrāde, projekta īstenošanai nepieciešamo resursu plānošana. Telpiskās attīstības plānotāja darba vides īpašie, raksturojošie faktori ir tas, ka darbs nav izpildāms viennozīmīgi un subjektīvi, bet gan ir jādarbojas starpdisciplinārā komandā un, vajadzības gadījumā, jāspēj šo komandu vadīt uz pareizo mērķi. Telpiskās attīstības plānošanas gaitā nepieciešams apgūt visdažādāko jomu informāciju, jāspēj darboties daudzfunkcionāli, tostarp jāspēj integrēt savu darbu visos plānošanas līmeņos. Telpiskās attīstības plānotājam nepieciešams orientēties dažādās ar telpu un vidi radniecīgās tēmās: ainavu arhitektūrā, ģeogrāfijā, būvniecībā,

vides aizsardzības, lauksaimniecības, mežsaimniecības un dabas aizsardzības nozarē, kā arī citās radnieciskās nozarēs.

Apskatot iepriekšminētās telpiskās attīstības plānotāja kompetences, secināms, ka veiksmīgas telpiskās attīstības plānošanas prakse balstās uz profesionālu darbību dažādās jomās. Telpiskās attīstības plānotāja darba spektrs ir plašs, sākot no dažādu attīstības priekšlikumu sagatavošanas un koncepciju veidošanas līdz visaptverošu zināšanu pielietošanas ar dažādām jomām saistītos jautājumos.

1.3. Telpiskās attīstības plānošanas normatīvais ietvars Latvijā

Katra valsts attīstības plānošanas procesu interpretē atšķirīgi. Vienotas sistēmas veidošanai nepieciešama caurredzams un saprotams normatīvais ietvars. Galvenie tiesību akti, kas regulē teritorijas attīstības plānošanu Latvijā, ir Attīstības plānošanas sistēmas likums, kas pieņemts 2009. gada 1. janvārī, Teritorijas attīstības plānošanas likums, kas pieņemts 2011. gada 13. oktobrī aizvietojojt iepriekš esošo Teritorijas plānošanas likumu, kas bija spēkā no 2002. gada 22. maija līdz 2011. gada 1. decembrim un Reģionālās attīstības likums, kas pieņemts 2002. gada 21. martā (VARAM, bez dat.).

Attīstības plānošanas sistēmas likums ir svarīgākais ar telpisko attīstības plānošanu saistītais dokuments Latvijā. Likuma vispārīgais mērķis ir, nosakot attīstības plānošanas sistēmu, sekmēt valsts ilgtspējīgu un stabilu attīstību, kā arī iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanu. Likuma darbība attiecas uz attīstības plānošanu Saeimā, Ministru kabinetā, tiešās valsts pārvaldes iestādēs, plānošanas reģionos, pašvaldībās un valsts pārvaldes iestādēs, kas nav pakļautas Ministru kabinetam. Attīstības plānošanas sistēmas likuma izpratnē telpiskās attīstības plānošana ir principu, mērķu un to sasniegšanai nepieciešamās rīcības izstrāde ar nolūku īstenot politiski noteiktas prioritātes, nodrošināt sabiedrības un teritorijas attīstību. Attīstības plānošanas sistēma aptver politikas un teritorijas attīstības plānošanu, kā arī nodrošina attīstības plānošanas sasaisti ar finanšu plānošanu un valsts un pašvaldību institūciju pieņemto lēmumu savstarpējo saskaņotību (VARAM, bez dat.).

Sekojoši Teritorijas attīstības plānošanas likuma mērķis ir panākt, ka teritorijas attīstība tiek plānota tā, lai varētu paaugstināt dzīves vides kvalitāti, ilgtspējīgi, efektīvi un racionāli izmantot teritoriju un citus resursus, kā arī mērķtiecīgi un līdzsvaroti attīstīt ekonomiku (Teritorijas attīstības plānošanas likums, 2011). Teritorijas attīstības plānošanas likums ir stājies spēkā pēc Teritorijas plānošanas likuma spēka zaudēšanas. Tas daļēji ietver sevī Reģionālās plānošanas likumu, vienā

normatīvajā aktā apvienojot teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādes prasības, iekļaujot gan ilgtermiņa stratēģijas, gan attīstības programmas, gan teritorijas plānojumus.

Teritorijas attīstības plānošanas likums salīdzinājumā ar iepriekš spēkā esošo Teritorijas plānošanas likumu paredz trīs jaunus principus – pēctecības, nepārtrauktības, kā arī integrētas pieejas principu, kas nodrošina ekonomisko, kultūras, sociālo un vides aspektu saskaņošanu visos plānošanas līmeņos, ņemot vērā plānoto risinājumu ietekmi uz apkārtējām teritorijām un vidi (Teritorijas attīstības plānošanas likums, 2011).

Reģionālās attīstības likuma mērķis ir veicināt un nodrošināt līdzsvarotu un ilgtspējīgu attīstību valstī, vienlaicīgi ievērojot visas valsts teritorijas un atsevišķu tās daļu īpatnības un pielāgojoties to iespējām, samazināt nelabvēlīgās atšķirības starp tām, saglabāt un attīstīt katrai teritorijai raksturīgās iezīmes. Likums nosaka, ka reģionālo attīstību īsteno atbilstoši savstarpēji saskaņotiem valsts un reģionālās attīstības plānošanas dokumentiem (Reģionālās attīstības likums, 2002).

Kopumā Latvijā spēkā ir daudz un dažādi normatīvie akti, kas attiecināmi uz teritorijas un attīstības plānošanu. Maģistra darba ietvaros autore apkopojusi Latvijas Republikas izdotos un aptipinātos likumus, kas visciešāk saistīti ar telpisko attīstības plānošanu. (1.3.1. tabula).

1.3.1. tabula

Spēkā esošie likumi, kas attiecināmi uz teritorijas attīstības plānošanu Latvijā (izstrādājusi autore izmantojot (VARAM, 2016))

Likumdošanas akta nosaukums	Izdots
Attīstības plānošanas sistēmas likums	2009.01.09.
Teritorijas attīstības plānošanas likums	2011.12.01.
Reģionālās attīstības likums	2002.03.21.
Likums Par pašvaldībām	1994.06.09.
Likums Par ietekmes uz vidi novērtējumu	2001.05.30.
Būvniecības likums	1995.09.13.
Aizsargjoslu likums	1997.03.11.
Likums par Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām	1993.03.02.
Meža likums	2000.02.24.
Likums Par kultūras pieminekļu aizsardzību	1992.02.12.
u.c.	

Raugoties uz plānošanas līmeņiem Latvijā, plānošanas pieejas laika gaitā ir mainījušās. Ja padomju gados plānošana notika centralizēti, tad reizē ar Valsts neatkarības atgūšanu, sāka plānot arī vietējās pašvaldības un attīstījās plānošanas reģioni. Saskaņā ar Attīstības plānošanas sistēmas likumu attīstības plānošanas dokumentus izstrādā trīs līmeņos – nacionālā, reģionālā un vietējā (1.3.2. tabula), kā arī attīstība tiek plānota ilgtermiņā (līdz 25 gadiem), vidējā termiņā (līdz 7 gadiem) un īstermiņā (līdz 3 gadiem) (Attīstības plānošanas sistēmas likums, 2008).

1.3.2. tabula.

Plānošanas līmeņos izstrādājami dokumenti (izstrādājusi autore izmantojot (VARAM, 2016))

Plānošanas līmenis	Teritorijas attīstības plānošanas
Nacionālais	Latvijas ilgtspējīgās attīstības stratēģija Latvija 2030
	Nacionālais attīstības plāns
	Jūras telpiskais plānojums
	Tematiskie plānojumi
Reģionālais	Plānošanas reģiona Ilgtspējīgā attīstības stratēģija
	Plānošanas reģiona Attīstības programma
	Tematiskie plānojumi
Vietējais	Vietējās pašvaldības ilgtspējīgās attīstības stratēģija
	Vietējās pašvaldības attīstības programma
	Vietējās pašvaldības teritorijas plānojums
	Lokālpilnoojums
	Detālpilnoojums
	Tematiskie plānojumi

Latvijā ir sagatavoti daudz dažādi attīstības plānošanas dokumenti (vadlīnijas, pamatnostādnes, stratēģijas, programmas, plāni, koncepcijas). Dokumentu ir pietiekami daudz, tomēr nepieciešams ievērot to savstarpējo sasaisti un mijiedarbību.

Šobrīd nacionālā līmenī augstākās nozīmes dokuments ir “Latvijas ilgtspējīgās attīstības stratēģija līdz 2030. gadam”. Stratēģija nosaka valsts ilgtermiņa attīstības prioritātes un telpiskās attīstības perspektīvu. Nacionālā līmenī valdības pienākums ir izstrādāt pamatnosacījumu politiku, kā arī uzsākt un vadīt lēmumu pieņemšanas procesus, radot nosacījumus efektīvai plānošanai reģionālā un vietējā līmenī. Sekojoši ticis izstrādāts vidēja termiņa plānošanas dokuments – “Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. - 2020. gadam”. Tas nosaka nozaru politiku un

teritoriju attīstības prioritāšu un rīcības virzienu kopumu. Nacionālā līmenī tiek izstrādāts arī jūras plānojums, kas nosaka jūras izmantošanu, ņemot vērā ar jūru funkcionāli saistīto sauszemes daļu tādējādi saskaņojot dažādu nozaru un pašvaldību intereses jūras izmantošanā. (Teritorijas attīstības plānošanas likums, 2011).

Saskaņā ar Teritorijas attīstības plānošanas likumu, Latvijā ir izveidoti pieci plānošanas reģioni – Rīgas plānošanas reģions, Kurzemes plānošanas reģions, Latgales plānošanas reģions, Vidzemes plānošanas reģions un Zemgales plānošanas reģions. Katrs no šiem plānošanas reģioniem izstrādā un apstiprina atbilstošā plānošanas reģiona ilgtspējīgās attīstības stratēģiju un attīstības programmu. Plānošanas reģiona ilgtspējīgās attīstības stratēģija ir ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā nosaka plānošanas reģiona ilgtermiņa attīstības redzējumu, stratēģiskos mērķus, prioritātes un telpiskās attīstības perspektīvu rakstiskā un grafiskā veidā. Savukārt plānošanas reģiona attīstības programma ietver pašreizējās situācijas analīzi, tendences un prognozes, kā arī informāciju par attīstības programmas izstrādes procesu. Plānošanas reģiona attīstības programma nosaka arī vidēja termiņa prioritātes, to īstenošanai paredzēto pasākumu kopumu un attīstības programmas īstenošanas uzraudzības kārtību. Plānošanas reģionu kompetencē ir koordinēt un uzraudzīt dokumentu īstenošanas procesu. Reģioni sniedz priekšlikumus nacionālā un vietējā līmeņa attīstības dokumentu izstrādei, kā arī sniedz atzinumus par vietējo pašvaldību attīstības dokumentu atbilstību plānošanas reģionam (Reģionālās attīstības likums, 2002).

Visi lēmumi, kas saistīti ar vietējā līmeņa plānošanu, tiek pieņemti pilsētas vai novada domē. Pašvaldības izstrādā tādus attīstības un plānošanas dokumentus kā, vietējās pašvaldības ilgtspējīgās attīstības stratēģija, vietējās pašvaldības attīstības programma, vietējās pašvaldības teritorijas plānojums, lokālplānojums, detālplānojums un tematiskais plāns (Teritorijas attīstības plānošanas likums, 2011).

Vietējās pašvaldības ilgtspējīgās attīstības stratēģija ir ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā nosaka vietējās pašvaldības ilgtermiņa attīstības redzējumu, stratēģiskos mērķus, attīstības prioritātes un telpiskās attīstības perspektīvu. Stratēģiju izstrādā atbilstoši plānošanas reģiona ilgtspējīgās attīstības stratēģijai, tādā veidā veidojot mijiedarbību starp dažādu līmeņu plānošanas dokumentiem. Dokumentā tiek noteiktas teritorijas attīstības vadlīnijas, kā arī tiek noteiktas nozīmīgākās telpiskās struktūras, izvirzītas attīstības prioritātes un iespējamās izmaiņas, kas var norisināties ilgtermiņā (Teritorijas attīstības plānošanas likums, 2011).

Vietējās pašvaldības attīstības programma tiek izstrādāta saskaņā ar ilgtspējīgās attīstības stratēģiju, ņemot vērā arī nacionālā un reģionālā līmeņa attīstības plānošanas dokumentus. Dokuments nosaka teritorijas attīstības vadlīnijas, kā arī norāda telpiskās struktūras, attīstības prioritātes un ilgtermiņa izmaiņas (Teritorijas attīstības plānošanas likums, 2011).

Teritorijas plānojumā pašvaldības nosaka teritorijas funkcionālo zonējumu, publisko infrastruktūru, reglamentē teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus. Teritorijas plānojumā tiek noteikti un reglamentēti ar teritoriju saistīti nosacījumi un aprobežojumi. Vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu izstrādā, ņemot vērā spēkā esošo teritorijas plānojumu (ja iepriekš tāds ir izstrādāts), pašvaldības teritorijas attīstības programmu, visus augstāku līmeņu dokumentus un kaimiņu pašvaldību teritorijas plānojumus un attīstības programmas, tāpat valsts institūciju un pašvaldību plānošanas dokumentus, kas attiecas uz plānojamo teritoriju (Teritorijas attīstības plānošanas likums, 2011).

2. MATERIĀLI UN METODEDES

Maģistra darba izvirzītā mērķa un uzdevumu sasniegšanai izmantots daudzveidīgs materiālu un metožu klāsts.

Pētījuma darba teorētiskais pamatojums ir izstrādāts balstoties uz literatūras avotiem par telpisko attīstības plānošanu, tās būtību, telpiskās attīstības plānotāju, tā uzdevumiem un prasmēm. Maģistra darbā izmantoti: zinātniskie raksti, iepriekšējie pētījumi, grāmatas, kopsavilkumi par telpisko attīstības plānošanu. Materiāli iegūti izmantojot LU bibliotēkas elektronisko datu bāzi, LU bibliotēkā pieejamos materiālus, LU ĢZZF studiju programmas Telpiskās attīstības plānošana studiju kursu materiālus un autora studiju procesā veiktos pierakstus.

Materiāli, kas apkopoti maģistra darba teorētiskās daļas pamatnostādnēs sniedz teorētisku pamatojumu pētījumā iegūto datu analīzei. Literatūras studijas sniedz izpratni par telpiskās attīstības plānošanas jēdzienu, telpiskās attīstības plānotājiem nepieciešamajām prasmēm un to uzdevumiem. Literatūras studijas izmantotas pētījuma teorētiskās daļas veidošanā.

Maģistra darba sadaļai par telpiskās attīstības plānošanas izglītību Latvijā un Eiropā izmantoti augstskolu informatīvie materiāli par studiju programmām. Kopumā apskatītas un analizētas Heriot Wat Universitātes (*Heriot Watt University*), Londonas Dienvidkrasta Universitātes (*London South Bank Univeristy*), Ņūkāslas Universitātes (*Newcastle University*), Oksfordas Brūksas Universitātes (*Oxford Brookes University*) un Londonas Koledžas Universitātes (*University College London*) ar telpisko attīstības plānošanu saistītas studiju programmas Lielbritānijā, Dortmundes Tehniskā Universitātes (*Dortmund Technische Universität*) un Kaizerslauternas Tehniskā Universitātes (*Kaiserslautern Technische Universität*) telpiskās attīstības plānošanas studiju programmas Vācijā, kā arī Latvijas augstkolās ar telpisko attīstības plānošanu saistītas studiju programmas – LU ĢZZF studiju programma Telpiskās attīstības plānošana, RTU Reģionālās attīstības un pilsētekonomikas inženierija, LLU Ainavu arhitektūra un plānošana un DU Vides plānošana. Studiju programmu aprakstu apsekošana un analīze sniedz iespēju salīdzināt dažādus studiju piemērus un maģistra darba ietvarā sniegt priekšlikumus telpiskās attīstības plānošanas izglītības sistēmas uzlabošanai Latvijā.

Dati par studiju programmas Telpiskās attīstības plānošana absolventu darba vietām iegūti no LU ĢZZF programmas vadības. Dati ietver informāciju par studiju programmas absolventiem, to gaitām pēc studiju beigšanas, sniedzot iespēju daļēji apzināt absolventu iekļaušanos telpiskās attīstības plānošanas darba tirgū un iespējamās telpiskās attīstības plānotāju darba vietas.

Statistikas dati par studiju programmas absolventiem apkopoti un apstrādāti *MS Office Excel* vidē, autoram izveidojot diagrammas un *ArcMap 10.0* vidē izmantojot *Envirotech GIS Latvija 10.2* datu slāņus un autora veidotos datu slāņus, veidojot absolventu darba vietu atspoguļojumu Latvijas mērogā.

Informācijai par Latvijas pašvaldību spēkā esošajiem teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem izmantoti pašvaldību dati un materiāli, tādējādi sniedzot padziļinātu izpratni par pašvaldību darbu attiecībā uz telpiskās attīstības, attiecīgo dokumentu izstrādi un plānotā īstenošanu. Maģistra darba ietvaros autore *MS Office Excel* programmatūrā izveidojusi matricas failu ar informāciju par Latvijas pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas (ilgtspējīgā attīstības stratēģija, attīstības programma un teritorijas plānojums) dokumentu izstrādātājiem. Apskatīts vai telpiskās attīstības plānošanas dokumentus pašvaldība izstrādājusi patstāvīgi vai izmantojot ārpalpojumu. Dati iegūti izmantojot Latvijas pašvaldību oficiālajās interneta vietnēs pieejamo informāciju. Veicot datu apkopojumu autore saskārās ar nepieciešamās informācijas par telpiskās attīstības plānošanas dokumentu izstrādātāju trūkumu pašvaldību oficiālajās interneta vietnēs, tādēļ informācija tika iegūta sazinoties ar pašvaldību pārstāvjiem telefoniski. Attiecīgi iegūtie statistikas dati apkopoti, vizualizēti *ArcMap 10.0* izmantojot *Envirotech GIS Latvija 10.2* datu slāņus un autora veidotos datu slāņus. Statistikas dati un vizualizācijas izmantoti maģistra darba analītiskajā sadaļā par telpiskās attīstības darba tirgu, kā arī Latvijas pašvaldību plānošanas attīstības dokumentu izstrādes situācijas izpētei un raksturošanai. Dati sniedz iespēju analizēt studiju programmas absolventu nodarbinātību, pašvaldību iesaisti telpiskās attīstības plānošanas procesos, kā arī ārpalpojumu iesaisti pašvaldību telpiskās attīstības plānošanas dokumentu izstrādē.

Maģistra darbā izmantoti un padziļināti izvērtēti arī aptaujas dati, kuru 2016. gadā veica studiju programmas Telpiskās attīstības plānošana 2.kursa studente Līga Sēja. Dati sniedz iespēju vērtēt darba tirgus iespējas Latvijā, kā arī absolventu un darba devēju viedokli par studiju programmu Telpiskās attīstības plānošana. Izmantojot Līgas Sējas anketu datus, veikta sekundāro datu analīze. Maģistra darba ietvaros autore apkopojusi un analizējusi darbam atbilstošu apgalvojumu atbildes, kā: studiju programmas novērtējums atbilstoši aktuālajām nozares darba tirgus prasībām, vai studiju procesā iegūtās zināšanas sagatavoja darba tirgum, kā iegūtā izglītība sekmēja nodarbinātību, kā iegūtā izglītība veicināja uzņēmējdarbības sākšanu, vai darbā tiek pielietotas studijās iegūtās zināšanas un prasmes. *MS Office Excel* programmatūrā izveidota veidnes anketa, izmantotie dati apkopoti, vizualizēti un aprakstīti maģistra darba sadaļā par darba tirgu. Apkopotie dati sniedz iespēju analizēt studiju programmas absolventu un to darba devēju

viedokli par studiju programmu Telpiskās attīstības plānošana. Izvērtējot šos datus iespējams daļēji apzināt telpiskās attīstības plānošanas darba tirgu Latvijā, kā arī apzināt darba devēju viedokli par absolventiem, to iekļaušanos darba tirgū un nepieciešamajiem uzlabojumiem telpiskās attīstības plānošanas izglītības un darba tirgus mijiedarbībai.

Maģistra darba ietvaros, padziļinātai izpratnei par telpiskās attīstības plānošanas izglītības un darba tirgus mijiedarbību, autore veikusi intervijas ar telpiskās attīstības plānošanas darba tirgu un izglītību saistītiem cilvēkiem, kuriem uzdoti trīs jautājumi: *“Kāds ir Jūsu viedoklis par telpiskās attīstības plānošanas izglītību Latvijā?”*, *“Kāds ir Jūsu viedoklis par telpiskās attīstības plānošanas darba lauku Latvijā?”*, un *“Kādi ir jūsu ieteikumu telpiskās attīstības plānošanas attīstībai?”*. Kopumā intervēti pieci cilvēki: VARAM Telpiskās plānošanas departamenta direktore Ingūna Urtāne, Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta Stratēģiskās plānošanas nodaļas vadītājs Guntars Ruskuls, SIA “Metrum” Teritorijas attīstības plānošanas daļas vadītāja Māra Kalvāne, VASAB sekretariāta telpiskās attīstības plānotāja Liene Stikāne un LU ĢZZF Ģeogrāfijas nodaļas vadītāja Agrita Briede. Aptauja tika veikta pēc atlasē principa, autoram izvēloties respondentus no pēc iespējami plašāka darbības loka, iekļaujot darba devējus un ar izglītību saistītus cilvēkus. Aptaujas mērķis ir noskaidrot respondentu viedokli par telpisko attīstības plānošanas sistēmu Latvijā un noskaidrot intervēto viedokli par nepieciešamajiem uzlabojumiem.

3. TELPISKĀS ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS IZGLĪTĪBA

Ir daudz senu rakstu par pilsētplānošanu, pilsētu plānojumiem, kā arī sabiedriskās dzīves plāniem, un plānošanu, arī izglītības iestādēs laika gaitā ir attīstījušies daudzi dažādi plānošanas izpētes lauki (*Birch, Silver, 2009*).

Daudzi zinātnieki joprojām šaubās par plānošanas kā profesijas statusu un profilu. Bieži vien akadēmiski disciplīna tiek uzskatīta par starpnozaru disciplīnu (*Davoudi un Pendlebury, 2010, McLoughlin, 1994; Wildavsky, 1973*). Dažādu valstu starpā būtiski atšķiras viedokļi par plānošanas atzīšanu kā neatkarīgu studiju disciplīnu. Plānotāja nozīme sabiedrībā tiek interpretēta dažādi. Šī dažādība atspoguļojas valstu dažādajās koncepcijās un izglītības modeļos.

Liela nozīme augstākās izglītības attīstībai Eiropā ir Boloņas deklarācijai, kas pieņemta 1999. gadā (*The Bologna process in Europe higher education area, 2015*). Deklarāciju sākotnēji parakstīja 29 Eiropas valstu izglītības ministri, pašreiz deklarācijā apvienojušās 48 Eiropas valstis. Boloņas deklarācijas mērķis ir novērst dažādus ar izglītību saistītus šķēršļus, lai veicinātu studentu mobilitāti, starpvalstu sadarbību, vienotāku augstākās izglītības procesu, kā arī padarītu Eiropas augstāko izglītību pievilcīgāku un konkurētspējīgāku pasaules līmenī (*The Bologna process in Europe higher education area, 2015*).

Boloņas deklarācijas galvenie mērķi:

1. viscaur ieviest bakalaura – maģistra – doktora grādu sistēmu;
2. pilnībā ieviest Eiropas kredītpunktu sistēmu (turpmāk tekstā – *ECTS*) un vienotu augstākās izglītības diplomu vai tā pielikumu;
3. izpildīt Eiropas augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas standartu un vadlīniju prasības;
4. izveidot vienotu programmu pamata struktūru;
5. atrisināt problēmas, kas saistītas ar diplomu atzīšanu;
6. rast risinājumus, kā integrēt mūžizglītību augstākajā izglītībā;
7. veicināt augstāko izglītības iestāžu mobilitāti;
8. veicināt sociālo infrastruktūru starp studentiem un mācībspēku.
9. veicināt sadarbību ar citām pasaules daļām (*The Bologna process in Europe higher education area, 2015*).

Ir daudz un dažādi viedokļi par Boloņas deklarāciju, arī no plānošanas programmu skatupunkta. Kā piemēram, telpiskās attīstības plānošanas jomas pētnieki kā Kunzmans ir paudis

bažas, ka veidojot vienlīdzīgu augstākās izglītības programmu sistēmu, to kvalitātes un funkcijas samazināsies (*Kunzmann, 2004*). Turpretī ir vairāki viedokļi, kas atbalsta deklarāciju, jo uzskata, kas tas veicinās dažādu starpdisciplīnu un nozaru rašanos (*Frank, Kurth, 2010*). Raugoties no esošas situācijas skatupunkta, var secināt, ka Boloņas deklarācija tomēr nav pilnībā veicinājusi izvirzīto uzdevumu izpildi, kā piemēru var minēt studentu mobilizāciju – joprojām nav atrisināta brīva kursu izvēle pēc pirmā līmeņa (bakalaura) studijām. Tomēr raugoties no pozitīvā skatupunkta, Boloņas deklarācija ir veicinājusi jaunu programmu, tostarp plānošanas programmu, veidošanu daudzās Eiropas valstīs (*Frank, Kurth, Mironowicz, 2012; Schwarz, Westerheijden, 2004; Westerheijden, 2010*).

3.1. Izglītība Eiropā

Plānojot telpiskās plānošanas izglītības nodrošināšanu, tiek ņemtas vērā aktuālās tendences, prakses un darbības. Attēlojot esošo situāciju Latvijā un ņemot vērā citu Eiropas valstu augstākās izglītības plānošanas sistēmas piemērus, iespējams salīdzināt dažādu prakšu pieejas un iespējams nākotnē pielietot Latvijas izglītības sistēmai.

Vērtējot plānošanas augstāko izglītību Latvijā, salīdzinājums veikts ar Lielbritānijas un Vācijas augstākās izglītības iestādēm, kas piedāvā augstāko izglītību telpiskās attīstības plānošanas jomā. Kopumā skatoties, augstākā izglītība, kas saistīta ar pilsētu, reģionālo un telpisko plānošanu, ir kļuvusi par regulāri apspriestu tematu visā Eiropā, lielākoties tas attiecināms uz Eiropas politikas veicināšanu saistībā ar telpas līdzsvarotu attīstību, kā arī, lai parādītu, ka ar plānošanas instrumentiem iespējams veicināt ilgtspējību. Plašo zināšanas nepieciešamības spektra dēļ, plānotājs kā profesija tiek atspoguļota no dažādiem skatupunktiem, bieži vien pat jautājot, vai plānošanu iespējams definēt kā profesiju. Plānošanas koncepcijas mēdz atšķirties un katrai valstij ir sava plānošanas pieeja. Tas saistīts ar dažādo plānošanas kultūru, kā arī atšķirīgām izglītības sistēmām. Šāda nostāja būtiski iespaido arī plānotāju izglītību (*Nadin, Stead, 2008*).

Raugoties vēsturē redzams, ka plānošanas izglītības attīstība Eiropā bieži vien tiek nodalīta trīs posmos: primārais jeb sākuma posms, impulsa iegūšanas posms un paplašināšanās posms. Pirmais posms atvēlēts pirmssākumiem, ap 1945.gadu, kamēr otrais iezīmē plānošanas izglītības tradīciju attīstību (laika posmā pēc 2.Pasaules kara līdz 1990.gadam). Trešais posms raksturo programmu paplašināšanos gan tematiski, gan ģeogrāfiski, iedvesmojoties no komunisma sabrukuma un pieaugošās Eiropas ietekmes, kā arī parādoties jaunām plānošanas paradigmām (*Keller, Koch, Selle, 1996*).

Šobrīd aktīvi norisinās trešais plānošanas posms. Raugoties uz jau iepriekš pieminēto Boloņas deklarāciju, pašreiz ir piemērots brīdis dažādu jaunu virzienu attīstībai, kā arī plānošanas izglītības kā procesa mijiedarbību visā pasaulē. Pēc vairāku zinātnieku domām trešais posms ir svarīgs, par cik tas ir kontekstā ar pašreizējo pārskatu un vērtējumu par plānošanas studiju iespējām dažādās Eiropas valstīs (*Batey, 1985; Keller, Koch, Selle, 1996*).

Skatoties Eiropas mērogā, nepieciešams apzināt esošo telpiskās attīstības plānošanas situāciju un tās veidošanos. Eiropas vēstures attīstība un paradigmas, valstu savstarpējās attiecības un kultūras attīstība, kā arī citi procesi, kas norisinājušies laika gaitā, ir veidojuši Eiropu tādu, kāda tā pastāv tagad. Rēķinoties ar multikulturālo un daudzfunkcionālo vidi, jāņem vērā arī izglītības atšķirības. Raugoties Eiropas plānošanas kontekstā, ir novērojamas daudz un dažādas plānošanas prakses, dažādi plānošanas tradīcijas un izglītības modeļi dažādos laika posmos Eiropā attīstījās piešķirot tam laikam raksturīgās iezīmes (*Rodriguez-Bachiller, 1988*). Atsijājot dažas galvenās plānošanas iezīmes, veidojās atsevišķi virzieni, kas mēdz atšķirties saistībā no vietas un laika (*Newman, Thornley, 1996*).

Apskatot plānošanas izglītības kontekstu Latvijā, kā fokusa punktu to iespējams salīdzināt ar dažādu Eiropas valstīm. Saskaņā ar 2012. gada datiem no 50 Eiropas valstīm 36 valstīs ir pieejama ar plānošanu saistīta augstākā izglītība. Vairāki Eiropas valstu pārstāvji veikuši pētījumu par plānošanas augstākās izglītības sistēmu Eiropā, kas apkopots zinātniskajā rakstā “Telpisko attīstības plānotāju izglītība Eiropā: 21. gadsimta studiju programmu apkopojums” (*Frank, 2012*). Pētījumā apkopota informācija par izglītības iestādēm, metodoloģiju, kā arī pieejami ar plānošanu saistītu augstākās izglītības programmu raksturojumi un dažādu valstu piemēri. Kā viens no galvenajiem rādītājiem izvirzīts attiecīgo izglītības iestāžu skaits, attiecībā pret valsts iedzīvotāju skaitu. Pēc autoru vērtējuma valstis iedalītas trīs kategorijās: koeficients, kas iedzīvotāju un izglītības iestāžu attiecībā ir mazāks kā 5 vērtēts kā labs, koeficients, kas sasniedz atzīmi no 5 līdz 10 vērtējams kā vidējs un koeficients, kas zemāks par 10 vērtējams kā slikts, respektīvi plānošanas izglītība valstī nav attīstīta. Pēc pētījuma datiem, 26 Eiropas valstīs koeficients ir zemāks par 5. Šajā kategorijā ir tādas valstis kā Lielbritānija, Francija, Šveice, Somija, Dānija, Norvēģija, arī Latvija, Lietuva un Igaunija, kas vērtējams, ka ļoti labs rezultāts. Vidējā kategorijā jāatzīmē valstis kā Vācija, Bulgārija un Turcija. Vācijas rādītājs iespējams var likties pārsteidzošs ņemot vērā valsts plānošanas pieredzi un attīstību, tas tiek skaidrots ar plānošanas skolu un studentu attiecību skaitu, kā arī atsevišķu iestāžu plānošanas programmu pielīdzināšanu specializācijai arhitektūrā (*Frank, Kurth, 2010*). Zemākie rādītāji novērojami Krievijas Federācijai, Bulgārijai un Ukrainai (1.

pielikums), tas saistīts ar plānošanas programmu nepietiekamu attīstību augstskolās. Pārsvārā tiek piedāvātas radnieciskas programmas, kā ainavu arhitektūra, arhitektūra (Vaytens, 2012).

3.1.1. Lielbritānijas piemērs

Šajā maģistra darbā Lielbritānijas plānošanas augstākās izglītības programmas tiek apskatītas kā vienas no Eiropas labākajām telpiskās plānošanas izglītības sistēmām. Plānošana Lielbritānijā tik augstā līmenī notiek pateicoties valsts plānošanas politikas vadlīnijām, kas lieliski tiek integrētās un izmantotas vietējā līmeņa plānošanā. Vairāki pētnieki norāda, ka viens no svarīgākajiem aspektiem šajā izglītības sistēmā ir tas, ka tā ir liberāla un pieejama visiem (Booth, 2003; Nadin, Stead, 2008). Lielbritānijas plānošanas pieredzes novērtējums ir nozīmīgs, jo Latvijas universitātes studiju programmas Telpiskās attīstības plānošana izveidē tika ņemta vērā Lielbritānijas plānošanas izglītības sistēmas reorganizācijas pieredze un noteiktā virzība uz telpiskās attīstības plānošanu (Maģistra studiju programma Telpiskās attīstības plānošana, 2013).

Lielbritānijas Karaliskais pilsētplānošanas institūts (*Royal town planning institute*) skaidro, ka veiksmīgs plānotājs spēj kritiski domāt par telpu un vietu veidošanu (RTPI, 2004). Kā viena no svarīgākajām plānošanas praksēm minēta spēja saprast, kur nepieciešama iejaukšanās, cilvēku apkārtnes veidošanai un pielāgošanai, lai tā būtu apdzīvojama, noturīga un ilgtspējīga. Minēto iemeslu dēļ, izpētes lauks iezīmē zināšanu plašumu un skar daudzas citas profesijas kā (ainavu) arhitektūru, mērniecību, inženierzinātnes, vadības zinības, un pat tādas kā sociālās zinības, ģeogrāfiju, sociālās un dabas zinības un ekonomiku (Davoudi, Pendlebury, 2010).

Plānošanas augstākā izglītība Lielbritānijā ir ļoti augstā līmenī, tā veidota ar mērķi veicināt zemes izmantošanas politiku valstī, kā arī veicināt ilgtspējīgu attīstību (Ryser, Franchini, 2008). Raugoties uz plānošanu kā profesiju, tās procesu un attīstību regulē Lielbritānijas Karaliskais pilsētplānošanas institūts. Institūtam ir būtiska ietekme plānošanas likumdošanā un plānošanas izglītībā valstī (Nadin, Stead, 2008). Lielbritāniju var minēt kā pirmo valsti, kurā 1909. gadā. Liverpūles pilsoniskās projektēšanas departamentā (*Liverpool's Department of Civic Design*) pasniegts pirmais augstākās izglītības diploms plānošanā (Batey, 1985). Šis notikums būtībā apliecina Lielbritānijas statusu, kā plānošanas augstākās izglītības aizsācēju. Sekojot piemēram, arī citas valsts universitātes attīstīja jaunas plānošanas programmas (Healey, Samuels, 1981).

Laika gaitā izglītības programmas vairākkārtīgi ir mainījušas konceptus, programmu struktūras. Lielākās izmaiņas veiktas pēc 2. Pasaules kara, kad programmās parādījās jauni virzieni, kā piemēram, transporta plānošana, sociālā plānošana. Studiju programmās iekļāva arī ģeogrāfijas,

politikas un ekonomikas kursus (Amos, et. al., 1973; Brown, Claydon, Nadin, 2003; Stiftel et. al., 2009). Augstākās izglītības sistēmai attīstoties, universitātēs tika izveidotas divu gadu maģistra studiju programmas (Batey, 1985). Šobrīd 27 no Lielbritānijā esošajām 160 augstākās izglītības iestādēm piedāvā ar plānošanu saistītu augstāko izglītību (Universities UK, 2017).

Maģistra darba izstrādē tika apsekotas visas Lielbritānijā pieejamās ar plānošanu saistītās bakalaura un maģistra studiju programmas (2.pielikums). Pēc Karaliskā pilsētplānošanas institūta datiem Lielbritānijā kopumā pieejamas 32 dažādas bakalaura plānošanas programmas un 93 maģistra plānošanas programmas (RTPI, 2016). Tā kā izglītības sistēma ir daudzveidīga laikraksts *The Guardian* ir izveidojis labāko plānošanas augstāko izglītības iestāžu novērtējumu. Vērtējums gan sniegts tikai par bakalaura studiju programmām. Tomēr apskatot spēcīgākās bakalaura grāda programmas, iespējams iegūt viedokli par augstskolu un tās izglītības līmeni. Augstskolas novērtētas atbilstoši programmu kategorijām, piemēram, ķīmija, fizika, matemātika. Plānošanas programmas atrodas sadaļā būvniecība un pilsētu un lauku plānošana (*Building and town and country planning*). Kopumā šajā kategorijā ir 43 universitātes. Vērtējums veidots apkopojot absolventu domas par programmu, ņemot vērā viedoklis par kursiem, to saturu, pasniedzējiem, pasniedzēju un studentu savstarpējo komunikāciju, ņemta vērā arī studiju maksa un studentu vērtējums ballēs, kā arī absolventu nodarbinātība. *The Guardian* atbilstoši apsekotajai informācijai, sniedzis savu vērtējumu par katru universitāti. (*The Guardian*, 2017). Atsaucoties uz Britu padomes (*British Council*) informāciju, šis novērtējums ir vērā ņemams aspekts izvēloties sev tīkamāko studiju iestādi Lielbritānijā (*British Council*, 2016).

Augstāko *The Guardian* vērtējumu saņēmusi Heriot-Watt Universitāte (*Heriot Watt University*) (3. pielikums). Šajā augstskolā tiek piedāvāta viena bakalaura studiju programma Pilsētplānošana un īpašumu attīstība (*Urban Planning & Property Development*), kā arī divas maģistra studiju programmas: Pilsētu un reģionālā plānošana (*Urban and Regional Planning*) un Nekustamā īpašuma plānošana (*Real Estate and Planning*) (3.1.1.1. tabula).

Heriota Vata Universitātes ar telpisko attīstības plānošanu saistīto studiju programmu pārskats

(izstrādājusi autore, 2017)

Universitātes nosaukums	Studiju programmas nosaukums	Studiju programmas ilgums (mēneši)	Studiju veids, forma	Iegūstamais grāds un/kvalifikācija
			(PLK, NLK, NLN)	
Heriota Vata Universitāte (<i>Heriot Watt University</i>)	Bakalaura studiju programma Pilsētu plānošana un īpašumu attīstība (<i>Urban Planning & Property Development</i>)	48	PLK	<i>BSc (Hons) in Urban Planning & Property Development</i>
	Maģistra studiju programma pilsētu un reģionālā plānošana (<i>Urban and Regional Planning</i>)	12	PLK	<i>MSc in Urban and Regional Planning</i>
	Maģistra studiju programma nekustamā īpašuma plānošana (<i>Real Estate and Planning</i>)	12	PLK	<i>MSc in Real Estate and Planning</i>

Bakalaura studiju programma Pilsētplānošana un īpašumu attīstība apvieno nekustamā īpašuma apsaimniekošanu, pilsētas un reģionālo plānošanu. Programmas mērķis ir sagatavot absolventus, kuri var strādāt kā privātajā tā arī valsts sektora plānošanas nozarē, kā arī zemes un nekustamo īpašumu attīstības un apsaimniekošanas nozarē. Sekmīga programmas apgūšana, kā arī studiju laikā iegūtā praktiskā pieredze ļauj studentiem kļūt par kvalificētiem speciālistiem savā jomā (*Urban Planning & Property Development*, 2016).

Heriot Watt Universitātē ir īpaša pieeja pret studējošajiem. Visi studenti tiek atbalstīti no akadēmiskā mentora puses. Pirmajā studiju gadā katram studentam tiek piešķirts mentors no pasniedzēju vides, kas sniedz konsultācijas visa pirmā mācību gada garumā, lai palīdzētu studentiem ar mācībām, eksāmenu nokārtošanu, kā arī veicinātu studentu labas mācīšanās paradumus. Jau trešajā studiju gadā, studentiem ir iespēja strādāt kopā ar profesionālu mentoru – darbojoties praksē, tas veicina darba vietas iegūšanu pēc studiju beigām. Lai arī pēc Karaliskā pilsētplānošanas institūta ziņojums neparedz obligātu praksi studiju laikā, Heriot Watt Universitātē tas tiek piedāvāts. Savukārt no trešā studiju gada studentiem ir iespēja izvēlēties kādu no

specializācijām: pilsētvides dizains vai vides politika un pārvaldība (*Urban Planning & Property Development*, 2016).

Savukārt maģistra studiju programma Pilsētu un reģionālā plānošana sniedz zināšanas par teritorijas attīstību un zemes izmantošanu. Programmas mērķis ir sniegt zināšanas, par attīstības iespējām, par darbībām, kas plānošanas procesā ir pieļaujamas un kas nē, kā arī to ietekmi uz apkārtējo vidi. Ar Pilsētu un reģionālās plānošanas programmu un tās absolventu palīdzību, Heriot Watt Universitāte cenšas veidot tādu vidi, kur cilvēki var dzīvot, strādāt un baudīt savu brīvo laiku. Kā viena no programmas stiprākajām pusēm tiek minētā ciešā saikne starp studentiem un profesionāliem plānotājiem. Studentiem ir iespēja sadarboties ar profesionāļiem gan mācību procesā, gan arī praktisko iemaņu gūšanā. Programma tiek piedāvāta gan pilna laika studijas, gan nepilna laika studijas, kā arī tālmācības studijas (*Urban and Regional planning*, 2016).

Maģistra studiju programma Nekustamā īpašuma plānošana ir salīdzinoši neapgūts lauks Latvijas izglītībā, tomēr Heriot Watt Universitāte piedāvā atsevišķu programmu šajā virzienā. Programma sniedz prasmes un zināšanas, kas nepieciešamas, lai kļūtu par attīstības plānotāju. Pēc absolvēšanas studentiem tiek sniegta iespēja strādāt valsts un privātajā sektorā. Kā īpašas prasmes minētas sarežģītu īpašumu procesu izprašana un konsultēšana (*Real Estate and Planning*, 2016).

Programmas mērķis ir veidot izpratni par sarežģījumiem, neskaidrībām un dažādiem procesiem attīstības plānošanas norisē. Programma nodrošina studentus ar zināšanām un iemaņām, kā piemēram, sniedz tiem iespēju apgūt ekonomiku, īpašumu vērtēšanu un dažādus ar plānošanu saistītus priekšmetus (*Real Estate and Planning*, 2016).

Ņemot vērā Latvijā vienīgo pieejamo augstākās izglītības programmas Telpiskās attīstības plānošana akreditācijas ziņojumu un tajā norādīto Latvijas izglītības programmu salīdzinājumu ar ārvalstu praksi, no Lielbritānijas augstskolām izvēlēta Londonas Dienvidkrasta Universitāte (*London South Bank University*) un tajā pieejamās plānošanas programmas, kā arī Ņūkāslas Universitāte (*Newcastle University*), Oksfordas Brūkas Universitāte (*Oxford Brookes University*) un Londonas Koledžas Universitāte (*University College London*), apskatot to telpiskās plānošanas programmas.

London South Bank Universitāte piedāvā vienu bakalaura studiju programmu Pilsētplānošana un vides plānošana (*Urban and Environmental Planning*), kā arī piecas dažādas plānošanas maģistrantūras studijas. Pēc *The Guardian* vērtējuma Londonas Dienvidkrasta Universitāte (*London South Bank University*) atrodas 34. vietā kategorijā Būvniecība, pilsētu un lauku plānošana (*The Guardian*, 2017).

Londonas Dienvidkrasta Universitātes ar telpisko attīstības plānošanu saistīto programmu pārskats
(izstrādājusi autore, 2017)

Universitātes nosaukums	Studiju programmas nosaukums	Studiju programmas ilgums (mēneši)	Studiju veids, forma	Iegūstamais grāds un/kvalifikācija
			(PLK, NLK, NLN)	
Londonas Dienvidkrasta Universitāte (London South Bank Univeristy)	Bakalaura studiju programma Pilsētplānošana un vides plānošana (<i>Urban and Environmental Planning</i>)	36	PLK	<i>BA (Hons) in Urban and Environmental Planning</i>
		48	NPLK	
	Maģistra studiju programma Plānošanas politika un prakse (<i>Planning Policy and Practice</i>)	12	PLK	<i>MA in Planning Policy and Practice</i>
		30	NPLK	
	Maģistra studiju programma Starptautiskā plānošana (<i>International planning</i>)	12	PLK	<i>MA in International Planning</i>
		30	NPLK	
	Maģistra studiju programma Pilsētplānošana (<i>Urban Planning Design</i>)	12	PLK	<i>MA in Urban Planning Design</i>
		30	NPLK	
	Maģistra studiju programma Pilsētu reģenerācija (<i>Urban Regeneration</i>)	12	PLK	<i>MA in Urban Regeneration</i>
		30	NPLK	
	Maģistra studiju programma Pilsētu un lauku plānošana (<i>Urban and Rural Planning</i>)	36-84	Tālmācība	<i>MA in Urban and Rural Planning</i>

Londonas Dienvidkrasta Universitāte (*London South Bank Univeristy*) jau četrdesmit gadu garumā piedāvā dažādas plānošanas studiju programmas. Bakalaura studiju programma Pilsētplānošana un vides plānošana ir universitātes izveidota programma, kas absolventiem ļauj darboties dažādās ar plānošanu saistītās jomās. Studiju programmā iespējams apgūt sociālos, ekonomikas, vides, un politiskos kursus. Padziļināta nozīme tiek pievērsta Lielbritānijas lauku

reģioniem un to attīstībai. Studiju programmā plaši tiek izmantotas vietas studijas, lai veicinātu dažādu procesu izpratni un pēc studiju beigšanas vieglāk spētu orientēties reālās situācijās. Studiju kursu laikā studenti gūst iemaņas projektēšanā, pilsētu pārvaldībā, iegūst attiecīgās juridiskās zināšanās, apgūst plānošanas metodes un procedūras. Universitāte piedāvā daudzveidīgu pieeju mācīšanās procesam: grupu darbi, individuālie darbi, darbs ar pasniedzējiem, rīkoti dažādi semināri, diskusijas, kā arī studentiem nepieciešams veikt patstāvīgu darbu sagatavojot esejas un dažādus ziņojumus. Studiju programma atbalsta apmaiņas studentu piesaisti, vienlaicīgi dodot iespēju arī saviem studentiem doties pieredzes apmaiņā uz citām Lielbritānijas augstskolām (*Urban and Environmental Planning*, 2013).

Maģistra studiju programma Plānošanas politika un prakse ir paredzēta studentiem, kuri augstu vērtē starptautiskās plānošanas sistēmas un tās darbību, kā arī priekš studentiem, kuri vēlas strādāt ārpus Lielbritānijas pēc studiju beigšanas (*Planning Policy and Practice*, 2016).

Pilsētu plānošanas un pārvaldība ir visas pasaules problēma. Studiju programmā Plānošanas politika un prakse ir iespēja attīstīt profesionālas prakses, kas būs noderīgas globālā plānošanas jomā. Programmas ietvaros ir iespēja izprast pilsētu un teritorijas plānošanu starptautiskā kontekstā. Iespēja apgūt dažādas plānošanas sistēmas un attīstīt savas plānošanas iemaņas dažādos kontekstos. Studenti attīsta un padziļina zināšanas pētot starptautiskus plānošanas jautājumus vai problēmas un apmeklējot kādu Eiropas valsti, lai izpētītu tās plānošanas praksi (*Planning Policy and Practice*, 2016).

Maģistra studiju programma Starptautiskā plānošana pamatā tiek koncentrēta uz mijiedarbību starp sabiedrību, tautsaimniecību, telpu un zemes izmantošanu. Studenti pēta kā plānošanas jautājumus sabiedrības interesēs risina plānotāji. Tiek pētīta plānošanas nozīme kā kontroles mehānismam, bet, kas vēl svarīgāk – kā līdzeklis, kas paver jaunas iespējas un palīdz izstrādātājiem (gan privātajās, gan sabiedriskajās vai bezpeļņas nozarēs). Šī maģistrantūras programma ir paredzēta absolventiem no dažādām nozarēm, visiem, kuri meklē vērtīgu un izaicinošu kursu, kas var radīt aizraujošas un stabilas karjeras izaugsmes iespējas plānošanā vai arī kādā citā saistītā jomā. Kvalifikācija ietver obligātu vienas nedēļas mācību vizīti Eiropā telpu pētījumu jomā. Iepriekšējos gados studenti ir apmeklējuši Barselonu, Venēciju vai Dortmundi. Visiem jaunajiem dalībniekiem pētījumu veikšanas izdevumi ir iekļauti studiju maksā (*International planning*, 2016).

Universitātes vadība skaidro, ka laba plānošana un labs dizains ir nešķirami jēdzieni. Maģistra studiju programmas Pilsētplānošana kursos uzmanība tiek pievērsta pilsētvides

plānošanai kā daļai no pilsētas izaugsmes iespējām. Programmas pieeja pilsētvides plānošanā uzsver ilgstošu pienākumu raksturu un koncentrējas uz ikdienas vietu un telpu lietošanu. Sākotnējās studijas fokusējas uz vispārīgām pilsētvides plānošanas ideju pamata prasmēm un to attīstību. Studiju programmai ir daļa, kas sastāv no lauka kursa, kas sagatavo studentus darbam nepazīstamās vietās. Šie lauka kursi piedāvā studentiem unikālu mācību pieredzi. Par lauka studijām tiek domāts kā par braucieniem uz dzīvām laboratorijām, kurās studenti mācīsies izmantojot dažādas aktivitātes, tādējādi iegūstot praktisku pieredzi. Ārpus mācībām studentiem ir iespēja attīstīties un vairojot savu pašapziņu un līderības prasmes (*Urban Planning Design*, 2016).

Maģistra studiju programma Pilsētu reģenerācija ir orientēta profesionālu mērķu sasniegšanai, kas attiecas uz plānošanas jomu. Programmā tiek paplašinātas zināšanas par reģenerāciju, kā arī tiek pasniegti kursi, kas ļauj plašāk ielūkoties lietas būtībā. Studentiem ir iespēja padziļinātā līmenī izpētīt jautājumus, kas attiecināmi uz reģenerāciju, kā arī ar to saistītajiem procesiem. Šis kurss ir iespēja studēt gan jau esošiem profesionāļiem, gan iesācējiem šajā jomā. Kurss ietver vienas nedēļas vizīti Eiropā, kurā studenti iepazīstas ar sev netradicionāliem apstākļiem, pēta un analizē citu valstu plānošanas pieejas. Pārsvārā programmu studēt izvēlās cilvēki, kas nodarbināti privātā vai vidējā vadības līmenī, kas vēlas nostiprināt savu profesionālo pieredzi ar strukturētu mācīšanās programmu, galarezultātā iegūtu padziļinātas zināšanas esošajā profesijā. Turklāt kurss ir paredzēts, kā opcija absolventiem, kuri vēlas pārorientēties savā profesijā (*Urban Regeneration*, 2016).

Maģistra darba izstrādē tika apskatītas Lielbritānijas augstskolās pieejamās telpiskās plānošanas studiju programmas. Kopumā četras universitātes – Ņūkāslas Universitāte (*Newcastle University*), Oksfordas Brūksas Universitāte (*Oxford Brookes University*), Londonas Koledžas Universitāte (*University College London*) un Dublinas Tehnoloģiju Institūts (*Dublin Institute of Technology*) – piedāvā telpiskās attīstības programmu (3.1.1.3. tabula). Dublinas Tehnoloģiju Institūts (*Dublin Institute of Technology*) bakalaura un maģistra programma Telpiskā plānošana tiek piedāvāta ar pagaidu akreditāciju, kā pilotprojekts.

Lielbritānijas universitāšu Telpiskās attīstības plānošanas programmu pārskats (izstrādājusi autore, 2017)

Universitātes nosaukums	Studiju programmas nosaukums	Studiju programmas ilgums (mēneši)	Studiju veids, forma	Iegūstamais grāds un/kvalifikācija
			(PLK, NLK, NLN)	
Ņūkāslas Universitāte (<i>Newcastle University</i>)	Maģistra studiju programma Telpiskā plānošana (<i>International Spatial planning</i>)	12	PLK	<i>MSc in Spatial Planning</i>
		12	NPLK	
Oksfordas Brūksas Universitāte (<i>Oxford Brookes University</i>)	Maģistra studiju programma Telpiskā plānošana (<i>Spatial planning</i>)	12	PLK	<i>MSc in Spatial Planning</i>
		24	NPLK	
Londonas Koledžas Universitāte (<i>University College London</i>)	Maģistra studiju programma Telpiskā plānošana (<i>Spatial planning</i>)	12	PLK	<i>MSc in Spatial Planning</i>
		24-60	Moduļu	

Ņūkāslas Universitātes (*Newcastle University*) maģistra studiju programma Starptautiskā telpiskā plānošana ir piemērota studentiem, kuri vēlas strādāt telpiskās plānošanas jomā. Studiju gaitā ir iespējams apgūt obligātos kursus (plānošana, globalizācija un sociālais taisnīgums, jaunattīstīto valstu likumdošana, ilgtspējīgā plānošana), kā arī izvēles kursus, kas sadalīti blokos (komunikācija plānošanā, informācijas avoti plānošanā vai ainavu plānošanas ilgtspējība, ainavu plānošana vai pilsētas drošība un attīstība un globalizācija un sociālais taisnīgums). Studiju programmā īpašs uzsvars tiek likts uz plānošanu starptautiskā līmenī, īpaši uzsverot teorētisko un praktisko prasmju pielietošanu dažādās vietu studijās. Studiju procesā iespējams izprast pilsētplānošanu no globalizācijas skatupunkta, kā arī liels uzsvars tiek likts uz ekonomiku un tās iesaisti plānošanā (*International Spatial Planning*, 2016).

Studiju mērķis ir nodrošināt telpiskās plānošanas zināšanas, ko izmantot starptautiskā līmenī. Veicināt studentos izpratni par pētniecības procesu, kas skar pilsētu un lauku plānošanas prakses. Kritiski izvērtēt procesus un to norisi, sniegt priekšlikumus un demonstrēt savas plānošanas iemaņas. Kopumā studijas norisinās 12 mēnešu garumā, 9 mēnešu garumā norisinās moduļu studijas, vasaras periodā ir jāizveido un jāaizstāv studiju noslēguma darbs (*International Spatial Planning*, 2016).

Oksfordas Brūkas Universitāte (*Oxford Brookes University*) piedāvā maģistra studiju programmu Telpiskā plānošana, kas ir viena no 7 citām ar plānošanu saistītām maģistra studiju programmām. Studijas tiek piedāvātas pilna laika klātienē studentiem un nepilna laika klātienē studentiem. Pilna laika studijas līdzīgi kā tas ir Ņūkāslas Universitātē (*Newcastle University*) norisinās 12 mēnešu garumā. Universitāte programmu pozicionē kā etalonprogrammu visām telpiskās attīstības plānošanas programmām Lielbritānijā. Tā sniedz plašu pieeju pilsētu un lauku plānošanā. Tiek nodrošinātas gan teorētiskās, gan praktiskās zināšanas, lai absolvējot programmu pēc iespējas sekmīgāk varētu iekļauties darba tirgū. Studiju procesā iespējams izzināt dažādas situācijas no ekonomikas, vides pārmaiņu un sociālās jomas puses. Uzsvars tiek likts gan uz teorētiskās, gan praktiskām zināšanām, studijas norisinās kopā ar savas jomas profesionāļiem un studentiem tiek sniegta iespēja studēt ne tikai studiju telpās, bet arī kopā ar profesionāļiem. Studiju mērķis ir izveidot plašu un integrētu zināšanu līmeni un izpratni par plānošanas procesiem, kas veiksmīgi ļautu iekļauties darba tirgū (*Spatial Planning*, 2016).

Londonas Koledžas Universitāte (*University College London*) ir vienīgā no universitātēm, kas telpiskās plānošanas programmu piedāvā arī kā moduļu studijas. Kopumā tiek piedāvāti 5 pamata kursi (pilsētplānošana, telpiskā plānošana, plānošanas pamati, plānošanas priekšlikumi, plānu ģenerēšana), kā arī sniegta iespēja izvēlēties specializācijas kursus (plānošana un kopienas, mājokļu plānošana, pilsētas dizains, lielpilsētu infrastruktūras plānošana, ilgtspējīgā plānošana, pilsētu reģenerācija, vēsturiskās pilsētas, gudrās pilsētas, to plānošana). Studiju posmā studentiem nepieciešams veikt teorētisko un praktisko plānošanas procesu analīzi, sniegt savus risinājumus plānošanas problēmu jautājumos, kā arī tiek nodrošinātas prakses iespējas privātās un valsts iestādēs. Studiju procesā uzsvars tiek likt uz telpisko analīzi, kā arī uz plānošanas problēmu atrisināšanu (*Spatial planning*, 2016).

3.1.2. Vācijas piemērs

Vācijas augstākās izglītības pieredze plānošanas jomā, šajā maģistra darbā tiek apskatīta kā salīdzinājums Latvijā esošajai augstākās izglītības sistēmai, kas attiecināma uz telpiskās plānošanas jomu. Līdzīgi kā iepriekš tika apskatītas plānošanas programmas Lielbritānijā, šajā sadaļā tiks apskatītas tieši telpiskās plānošanas programmas, kas pieejamas Vācijas augstākās izglītības iestādēs.

Atskatoties uz plānošanas izglītības vēsturi Vācijā - pirmās mācību grāmatas un publikācijas par plānošanu Vācijā parādījās ap 1920. gadu, tomēr pirmā ar plānošanu saistītā programma Vācijā tika izveidota 1969. gadā Dortmundes Universitātē (*Dortmund Universität*), studiju ilgums bija 9 semestri un beidzot studijas absolvents ieguva inženiera grādu telpiskajā plānošanā (*Frank, Kurth, 2010*). Plānošanu kā disciplīnu Vācijas universitātēs ieviesa pēc straujās industrializācijas. Process raisīja bažas par pilsētu un lauku teritoriju infrastruktūras attīstību, pilsētu attīstību, kā arī apbūves blīvumu un estētisko pusi (*Albers, 1997*).

Vācijas plānošanas sistēma ir veidojusies trīs līmeņos, līdzīgi kā tas ir Latvijā – federālais, valsts un pašvaldību plānošanas līmeņi. Tādējādi radot strukturētu sistēmu, veidojot savstarpēju atgriezeniskās saites principu. Šajā darbā tiks apskatītas Dortmundes Tehniskās universitātes (*Dortmund Technische Universität*) bakalaura un maģistra studiju programmas Telpiskā plānošana, kā arī Kaiserlauternas Tehniskās Universitātes (*Kaiserslautern Technische Universität*) Telpiskās plānošanas bakalaura programmas (4 pielikums).

Pašreiz Dortmundes Universitātē (*Dortmund Technische Universität*) ir iespējams apgūt Telpisko plānošanu gan bakalaura, gan maģistra līmenī (3.1.2.1. tabula).

Dortmundes Tehniskās Universitātes telpiskās attīstības plānošanas studiju programmu pārskats
(izstrādājusi autore, 2017)

Universitātes nosaukums	Studiju programmas nosaukums	Studiju programmas ilgums (mēneši)	Studiju veids, forma	Iegūstamais grāds un/kvalifikācija
			(PLK, NLK, NLN)	
Dortmundes Tehniskā Universitāte (<i>Dortmund Technische Universität</i>)	Bakalaura studiju programma Telpiskā plānošana (<i>Raumplanung</i>)	48	PLK	Raumplanung (BSc)
	Maģistra studiju programma Telpiskā plānošana (<i>Raumplanung</i>)	18	PLK	Raumplanung (MSc)

Dortmundes Tehniskā Universitātē (*Dortmund Technische Universität*) bakalaura programmā Telpiskā plānošana pirmajā studiju semestrī tiek apgūtas ekonomikas pamatu prasmes, vizuālās komunikāciju, kā arī tehniskās (CAD, ĢIS) prasmes. Tālākajās studijās tiek apgūti tādi kursi kā ainavu ekoloģija, transporta plānošana un mobilitāte, vides zinātne un enerģētika, kā arī ar nekustamo īpašumu saistīti studiju priekšmeti. Studentiem ir iespēja studēt moduļu programmās, kas sastāv no 8 moduļiem: ievads telpiskajā plānošanā, projektēšana un dizains, darba pētniecības metodes, integrētā telpiskā plānošana, plānošanas moduļi, sektoru plānošana, vietas identitāte (*TUD*, 2016).

Universitāte skaidro, ka telpiskajā plānošanā nepieciešamas integrētas strapzinātņu zināšanas. Nepietiek vien ar pamata prasmju apgūšanu, kādēļ studējot telpisko plānošanu šajā kursā tiek apgūts tik bagātīgs kursu daudzums.

Lekcijām semināros un zinātniskajos darbos pielietotās zināšanas tiek pielietotas praksē. Kopumā prakse ilgst divu mācību gadu garumā un tā notiek dažādos apstākļos, lai studentam rastos precīzāks iespaids par reālo plānošanu. Bez tehniskajām un metodiskajām iemaņām studenti apgūst arī sadarbību grupā/komandā, kā arī sadarbību un sava darba organizēšanu. Universitāte uzsver, ka ļoti svarīgi ir ne tikai apgūt esošos studiju kursus, bet arī apzināties savu lomu plānošanā, kā arī attīstīt individuālo atbildību pret procesiem (*TUD*, 2016).

Dortmundes Universitātes maģistra studiju programma Telpiskā plānošana ir vērsta uz pilsētu un reģionālo plānošanu. Studijas ir iedalītas četros moduļos, kur divi no tiem ir saistīti ar noslēguma darbu, bet pārējie ar teorētiskajām zināšanām vispārējā telpiskā plānošanā un turpmākās darbošanās specifikācijas izvēli. Šajos moduļos tiek mācīta visaptveroša izpratne par telpisko plānošanu. Pamatā tiek apgūti dabas zinātņu, sociālo, ekonomisko, juridisko un inženierzinātņu jomu pamati. Paralēli pamatstudijām, trīs mēnešu garumā tiek nodrošinātas prakses iespējas, palielinot studenti iespējas iekļauties darba tirgū pēc studiju beigšanas (TUD, 2016).

Kaizerslauternes Tehniskā Universitāte (*Kaiserslautern Technische Universität*) piedāvā bakalaura studiju programmu Telpiskās plānošana (3.1.2.2. tabula).

3.1.2.2. tabula

Kaizerslauternes Tehniskā Universitātes telpiskās attīstības plānošanas studiju programmas pārskats (izstrādājusi autore, 2017)

Universitātes nosaukums	Studiju programmas nosaukums	Studiju programmas ilgums (mēneši)	Studiju veids, forma	Iegūstamais grāds un/kvalifikācija
			(PLK, NLK, NLN)	
Kaizerslauternas Tehniskā Universitāte (<i>Kaiserslautern Technische Universität</i>)	Bakalaura studiju programma Telpiskā plānošana (<i>Raumplanung</i>)	Nezināms	PLK	Raumplanung (BSc)

Programma piedāvā teorētisko un praktisko iemaņu apgūšanu, kas saistīta ar telpisko plānošanu. Programma sniedz kvalifikāciju, kas nepieciešama, lai profesionāli darbotos plānošanas jomā. Studenti pabeidzot mācības spēj pielietot savas prasmes dažādu problēmu analīzei, paveicot to ar konceptuāliem un radošiem risinājumiem. Līdzīgi kā Dortmundes Tehniskā Universitāte (*Dortmund Technische Universität*), arī Kaizerslauternes Tehniskā Universitāte (*Kaiserslautern Technische Universität*) uzsver, ka svarīga ir ne tikai jomas apgūšana, bet arī sevis pilnveidošana un spēja strādāt komandā. Liels uzsvars mācībās tiek likts uz grupu darbiem un publisko prezentēšanu. Programma lielākoties vērsta uz pilsētu un reģionālo plānošanu, īpašu uzsvaru liekot uz vides problēmām un to risināšanu. Studiju procesā ietverti arī ekonomisko pamatu apguve, sociālās zinātnes, kā arī ekoloģijas pamatzināšanu apguve. Apvienojot zināšanas studiju beigās tiek veidots gala darbs (UNI-KL, 2016).

3.2. Izglītība Latvijā

Raugoties Latvijas mērogā, Latvijas Universitātes Ģeogrāfijas un zemes zinātņu fakultāte ir vienīgā augstākās izglītības iestāde, kas piedāvā iespēju apgūt telpisko plānošanu programmā Telpiskās attīstības plānošana. LU ietvaros studiju virziens tiek īstenots balstoties uz integrētu ĢZZF un citu LU fakultāšu – Juridiskās fakultātes, Sociālo zinātņu fakultātes docētāju sadarbību atbilstoši ilgtspējīgas un inovatīvas attīstības zinātniskajam un lietišķajam saturam, pamatā izmantojot ĢZZF fakultātes tehnisko un metodisko nodrošinājumu (Maģistra studiju programma Telpiskās attīstības plānošana, 2013).

3.2.1. tabula

Latvijas Universitātes ĢZZF fakultātes studiju programmas Telpiskās attīstības plānošana pārskats
(izstrādājusi autore, 2017)

Studiju programmas nosaukums	Studiju programmas ilgums (gadi)	Studiju veids, forma (PLK, NLK, NLN)	Studiju apjoms (KP)	Iegūstamais grāds un/kvalifikācija	Programmas vadītājs
Profesionālā maģistra studiju programma Telpiskās attīstības plānošanas studiju programma	2	PLK	80	Profesionālais maģistra grāds telpiskās attīstības plānošanā; Telpiskās attīstības plānotājs	Asoc.prof. Pēteris Šķiņķis

Profesionālā maģistra studiju programma “Telpiskās attīstības plānošana” veidota, lai studenti iegūtu izglītību telpiskās attīstības plānošanā. Programma balstīta gan uz praktisko, gan teorētisko iemaņu apgūšanu dažādu projektu sagatavošanas procesu un telpiskās attīstības plānošanas dokumentu izstrādēs. Studentam ir iespēja specializēties vienā no trīs virzieniem: teritorijas plānošanā, vides plānošanā vai ģeoinformātika plānošanā (Maģistra studiju programma Telpiskās attīstības plānošana, 2013).

Studiju programmas īstenošanas mērķis ir - sniegt studentiem kvalitatīvu, valsts vajadzībām atbilstošu un darba tirgū pieprasītu izglītību - sagatavot konkurētspējīgus profesionālus telpiskās attīstības plānošanas speciālistus darbam vietējā darba tirgū: valsts un pašvaldību institūcijās, plānošanas birojos, kā arī starptautiskās institūcijās (Maģistra Studiju programma Telpiskās attīstības plānošana, 2013).

Apgūstot programmas saturu studenti iegūst teorētiskās zināšanas telpiskās plānošanas, vides plānošanas, stratēģiskās plānošanas un vadības pamatos, zināšanas par praktiskām plānošanas metodēm, par to pielietojšanas pieejām un iespējām. Studentiem ir iespēja iegūt praktiskās zināšanas telpiskās attīstības un plānošanas procesu analīzei, novērtēšanai un risinājumu izvēlei. Pēc programmas absolvēšanas studenti, balstoties uz savām zināšanām, kā arī piesaistot ekspertus un sabiedrību kopumā, spēj pieņemt organizēt un vadīt plānošanas procesu, pieņemt lēmumus, veikt pētniecisko darbu saistībā ar vietu, teritoriju, reģionu attīstību un plānošanu. Programmas pabeigšana dod iespēju studentiem turpināt studijas arī doktorantūrā Latvijas un citu valstu augstskolās.

Iegūstamās prasmes apgūstot studiju programmu:

1. organizēt un vadīt telpiskās attīstības plānošanas procesu un pētījumu izstrādi, piedalīties telpiskās attīstības plānošanas dokumentu izstrādē;
 - sagatavot lēmumu projektus, izvēlēties prioritātes, nodalīt kompetences un deleģēt uzdevumus;
 - noteikt un analizēt teritoriju ekonomisko, sociālo un vides situāciju un attīstības tendences;
 - veidot teritoriju nākotnes vīziju un formulēt telpiskās attīstības mērķus, uzdevumus un rīcības;
 - izstrādāt alternatīvus risinājumus, veikt to analīzi un izvērtēšanu;
 - integrēt telpiskās attīstības plānošanas procesā dažādas jomas un sektorus – ekonomisko, sociālo, vides, kultūras, transporta u.c.;
 - izstrādāt attīstības stratēģijas, teritorijas plānojumus un attīstības programmas;
2. koordinēt telpiskās attīstības plānošanas dokumentos noteikto nosacījumu, politiku un rīcību ieviešanu un veikt ieviešanas monitoringu;
3. veikt telpiskās attīstības plānošanas dokumentu izvērtēšanu un priekšlikumu sagatavošanu to grozīšanai;
4. organizēt, vadīt un piedalīties attīstības projektu sagatavošanā un izstrādē;
5. pārzināt un darbā piemērot mūsdienu plānošanas principus, atbilstošas metodes un informāciju tehnoloģijas;

6. darbā piemērot telpiskās attīstības plānošanai un projektu vadībai nepieciešamos Latvijas Republikas un Eiropas Savienības tiesību un normatīvos aktus, attīstības politikas un telpiskās attīstības plānošanas dokumentu nostādnes;
7. veidot sadarbību ar valsts un pašvaldību institūcijām, sabiedriskām organizācijām un iedzīvotājiem telpiskās attīstības plānošanas dokumentu izstrādē, apspriešanā un ieviešanā, risināt konfliktus, sagatavot un sniegt sabiedrībai saprotamu informāciju par telpiskās attīstības plānošanas dokumentos ietvertajām nostādnēm, politiku un citiem attīstības jautājumiem (Maģistra Studiju programma Telpiskās attīstības plānošana, 2013).

Lai arī LU ir vienīgā augstskola Latvijā, kas piedāvā telpiskās plānošanas programmu, tomēr jāņem vērā, ka arī citās Latvijas augstskolās ir pieejamas ar plānošanu saistītas studijas. Programmās ir iekļauti atsevišķi kursi teritorijas plānošanā, attīstības plānošanā, vides plānošanā vai ar plānošanu saistītās citās jomās un norādīta šo kursu tematika.

Kā vienu no tuvākajiem LU sekotājiem var minēt Rīgas Tehnisko universitāti. Rīgas Tehniskajā universitātē (turpmāk tekstā – RTU) Inženierekonomikas un vadības fakultātē pieejama bakalaura studiju programma Reģionālās attīstības un pilsētekonomikas inženierija. RTU piedāvātā bakalaura studiju programma sevī ietver ar telpiskās attīstības plānošanu saistītu studiju kursu apguvi. Studijas notiek četru gadu garumā klātienē studentiem un piecu gadu garumā neklātienē studentiem. Pēc studiju beigšanas absolvents iegūst profesionālo bakalaura grādu Reģionālās attīstības un pilsētekonomikas inženierijā un plānošanā ar inženiera kvalifikāciju (3.2.2. tabula) (RTU, 2016).

Rīgas Tehniskās Universitātes studiju programmas Reģionālās attīstības un pilsētkonomikas inženierija pārskats (izstrādājusi autore, 2017)

Studiju programmas nosaukums	Studiju programmas ilgums (gadi)	Studiju veids, forma (PLK, NLK, NLN)	Studiju apjoms (KP)	Iegūstamais grāds un/kvalifikācija	Programmas vadītājs
Profesionālā bakalaura programma Reģionālās attīstības un pilsētkonomikas inženierija	4	PLK	160	Profesionālais bakalaura grāds Reģionālās attīstības un pilsētkonomikas inženierijā un plānošanā; inženiera kvalifikācija	Prof. Maija Šēnfelde
	5	NPLK			

Bakalaura programma ietver inženierzinātņu, ekonomikas, vadībzinātnes un vides zinātnes studiju priekšmetus. Studenti tiek gatavoti darbam jebkurā tautsaimniecības nozares uzņēmumā, kura darbība saistīta ar teritoriju attīstības plānošanas jomu. Programma rada izpratni par jautājumiem, kas saistīti ar pilsētībūvniecību, tās saimniecību un infrastruktūru. Būtiska loma ir sociālās un tiesiskās jomas priekšmetiem, kas saistīts ar jau iepriekš pieminētajām plānošanas dimensijām. Studiju programma paredz praktiski un teorētiski apgūt zināšanas par teritoriju attīstības ekonomiskiem un inženiertehniskiem aspektiem, pilsētkonomiku un urbanizācijas procesa ietekmi uz reģionu attīstību (RTU, 2016).

Programmas mērķis – sniegt bakalaura profesionālo izglītību reģionālās attīstības un pilsētkonomikas inženierijā, lai nodrošinātu atbilstošu teorētisko zināšanu un prasmju kopumu, kas ļauj pildīt attīstības plānošanas inženiera profesionālo darbību, kā arī turpināt izglītību papildus profesionālās kompetences paaugstināšanai vai maģistra studiju programmās (RTU, 2016).

Iegūstamās prasmes apgūstot studiju programmu:

1. atbildīgi un patstāvīgi veikt pienākumus atbilstoši Latvijas Republikas teritorijas attīstības plānošanas jomas normatīvo aktu prasībām un Eiropas Savienības tiesību normām;
2. plānot, organizēt, uzraudzīt un novērtēt teritoriju attīstības procesus;

3. veikt ekonomiskos aprēķinus, kas saistīti ar pilsētu un reģionu ilgtspējīgu attīstību;
4. izprast teritoriju inženiertehniskās infrastruktūras ekspluatācijas problēmas un piedalīties infrastruktūras projektu plānošanā un realizēšanā;
5. īstenot zaļās ekonomikas politiku reģiona ilgtspējīgā attīstībā;
6. plānot, veidot un izvērtēt budžeta procesu vietējā, reģionālā un valsts līmenī;
7. izmantot teritoriālās plānošanas specializētās programmatūras;
8. sagatavot un realizēt vietējos un starptautiskos projektus reģiona attīstības jautājumu risināšanā;
9. nodrošināt darba aizsardzības, ugunsdrošības un vides aizsardzības normatīvo aktu prasības;
10. radoši sadarboties ar klientiem, komersantiem, speciālistiem un citām personām;
11. veikt pētījumus ar zinātnisko vērtību, interpretēt un analizēt to rezultātus par teritoriju attīstības un pilsētekonomikas jautājumiem (RTU, 2016).

RTU Arhitektūras un pilsētplānošanas fakultātē tiek realizēta akadēmiskā arhitektūras maģistra studiju programma ar virzienu arhitektūra un pilsētplānošana, ietverot studiju priekšmetus: arhitektūras un pilsēt būvniecības projektēšana, arhitektoniski telpiskās vides ekoloģija, perspektīvā pilsēt būvniecība Latvijā, arhitektūras un pilsēt būvniecības vēsture, reģionālā plānošana un prognostika. RTU Arhitektūras un pilsētplānošanas fakultātē tiek realizētas profesionālās studijas arhitektūrā, ietverot studiju priekšmetus: reģionālā plānošana, pilsēt būvniecība, cilvēka un vides ekoloģija un paredzot prakses iespējas pilsētu teritoriālajā plānošanā. RTU Būvniecības fakultātē tiek realizētas ģeodēzijas un kartogrāfijas maģistra akadēmiskās studijas ietverot studiju priekšmetus: ģeogrāfiskās informācijas sistēmas, zemes pārvaldības pamati (RTU, 2014). RTU Inženierekonomikas un vadības fakultātē tiek realizētas profesionālās maģistra studijas programmā Pilsētu un reģionu inženierekonomika, kur iespējams apgūt šādus ar plānošanu saistītus kursus: reģionālā plānošana, zemes pārvaldība (RTU, 2016).

Latvijas Lauksaimniecības universitātē (turpmāk - LLU) Vides un būvzinātņu fakultātē pieejama bakalaura studiju programma Ainavu arhitektūra un plānošana. Lai arī programma ir balstīta uz pamatā uz ainavu arhitektūras lauka apguvi, tomēr šī programma ir relatīvi saistīta ar plānošanas nozari (3.2.3. tabula).

Latvijas Lauksaimniecības Universitātes studiju programmas Ainavu arhitektūra un plānošana pārskats (izstrādājusi autore, 2017)

Studiju programmas nosaukums	Studiju programmas ilgums (gadi)	Studiju veids, forma (PLK, NLK, NLN)	Studiju apjoms (KP)	Iegūstamais grāds un/kvalifikācija
Profesionālā bakalaura studiju programma "Ainavu arhitektūra un plānošana"	5	PLK	200	Profesionālais bakalaura grāds ainavu arhitektūrā; ainavu arhitekts

Studiju programmas mērķis – sagatavot speciālistus Ainavu arhitektūrā un plānošanā atbilstoši profesionālās augstākās izglītības standartam, veicināt studentu izpratni par ainavu arhitektūras un plānošanas procesiem. Kā arī nodrošināt augstas klases speciālistus.

Iegūstamās ar telpiskās attīstības plānošanu saistītās prasmes, beidzot studijas:

1. iespēja kļūt par ainavu arhitektiem, kas spējīgi organizēt un vadīt ar ainavu projektēšanu, plānošanu un ierīkošanu saistītus darbus;
2. spēj veiksmīgi risināt dažādus ar ainavu arhitektūru saistītus jautājumus;
3. plānot, organizēt un uzraudzīt teritorijas attīstības procesus (LLU, 2016).

LLU Lauku inženieru fakultātē ir pieejamas bakalaura un maģistra studiju programmas Zemes ierīcība, kur iespējams apgūt tādu ar plānošanu saistītus priekšmetus kā, teritoriālpilnošana un reģionālā attīstības plānošana, ģeogrāfiskās informācijas sistēmas, zemes izmantošana un teritorijas plānošana (LLU, 2016).

Daugavpils Universitātes (turpmāk tekstā – DU) Dabaszinātņu un matemātikas fakultāte nodrošina studiju programmu Vides plānošana (3.2.4. tabula). Profesionālā specializācija DU studiju programmā ir paredzēta divos virzienos - vides pārvaldībā un dabas aizsardzībā (DU, 2010).

Daugavpils Universitātes studiju programmas Vides plānošana pārskats (izstrādājusi autore, 2017)

Studiju programmas nosaukums	Studiju programmas ilgums (gadi)	Studiju veids, forma (PLK, NLK, NLN)	Studiju apjoms (KP)	Iegūstamais grāds un/kvalifikācija	Programmas vadītājs
Profesionālā augstākās izglītības maģistra studiju programma Vides plānošana	2	PLK	80	Profesionālais maģistra grāds Vides plānošanā	Mg.sci.Geogr., lektore Santa Rutkovska
	2.5	NPLK			

Vides plānošanas programmas studiju mērķis ir sniegt studējošiem kvalitatīvu, valsts vajadzībām atbilstošu un ar profesijas standartu prasībām saskaņotu izglītību, nodrošinot iespēju apgūt teorētiskās un praktiskās zināšanas, papildināt pētnieciskā darba iemaņas un prasmes, tādā veidā sagatavojot studējošos darbam divās vides plānošanas jomās: vides pārvaldībā un dabas aizsardzībā (DU, 2010).

DU studiju programmā plānošanas jomā vai ar šo jomu saistīti ir iekļauti vairāki teorētiskie un praktiskie kursi: teritorijas un attīstības plānošana, matemātiskā modelēšana un lietišķais ĢIS, vides ekonomika, vides projektu izstrāde un vadība, ainavu plānošana, meža apsaimniekošanas plānošana (DU, 2010).

Studiju laikā ar telpisko attīstības plānošanu saistītas iegūstamās prasmes:

1. studējošie prot pielietot studiju laikā iegūtās praktiskās iemaņas un teorētiskās zināšanas lēmumu izstrādē un pieņemšanā;
2. sagatavot un izmantot informāciju vides aizsardzības un vides apsaimniekošanas jomās;
3. organizēt vides kvalitātes kontroli, veikt iegūto rezultātu analīzi, sagatavot pārskatus, prognozēt un modelēt nākotnes situācijas, izmantojot speciālos informācijas tehnoloģiju produktus;
4. izstrādāt un realizēt aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānus, vadīt aizsargājamo teritoriju, biotopu un sugu monitoringa programmas;
5. izstrādāt un ieviest vides projektus; sagatavot un sniegt sabiedrībai ar vides problēmu loku saistītu informāciju;

6. uzstāties, argumentēti izteikt savu viedokli;
7. strādāt komandā (grupā) (DU, 2010).

Salīdzinot Latvijas augstākās izglītības un Eiropas piemērus, redzams, ka Lielbritānijas augstskolās izglītības spektrs ir plašāks, kā, piemēram, Vācijā un Latvijā. Salīdzinoši Latvijā ir tikai viena uz telpisko attīstības plānošanu virzīta programmā, savukārt Lielbritānijā tās ir 32 bakalaura un 93 maģistra studiju programmas. Salīdzinot telpiskās attīstības plānošanas augstāko izglītības līmeni uz iedzīvotāju skaitu valstī pēc A.Franka veiktā pētījuma datiem, Latvijā šis koeficients ir 2.2, Lielbritānijā arī 2.2, bet Vācijā tas ir salīdzinoši zems – 8.1. Pēc A.Franka datiem Vācijā uz 81 miljonu iedzīvotāju ir 10 augstākās izglītības iestādes, kas paredz izglītību telpiskās attīstības plānošanas jomā.

Vērtējot apgūstamās prakses, secināts, ka Lielbritānijas un Vācijas augstskolās apgūstamā viela ir daudzveidīgāka, kā arī veicama intensīvāk, kā tas ir Latvijas studiju programmās. Lielbritānijā bakalaura studijas tiek vērtas uz teorētisko iemaņu apgūšanu, iesaistot prakses elementus. Turpinot maģistra studijas iespējams izvēlēties ļoti specifiskas programmas, kas veicina dažādu jomu speciālistu veidošanos. Tas novērojams arī izglītības programmu nosaukumu dažādībā. Lielbritānijā vien četras bakalaura un maģistra studiju programmas ar nosaukumu Telpiskā plānošana, kas uzskatāmi parāda programmu daudzveidību un konkrētu jomu apguves iespējas. Maģistra studijas Lielbritānijā lielākoties norisinās viena gada garumā, apgūstot teorētiskās zināšanas, bet uzsvaru liekot uz praktiskām iemaņām, studentiem darbojoties kopā ar dažādu līmeņu profesionāļiem. Tā, kā maģistra studijas norisināt tik īsā laika posmā (1 gads), tās notiek intensīvi visa gada garumā. Vērtējot Vācijas piemērus, redzams, ka ir izveidojusies saikne starp bakalaura un maģistra studiju programmām, līdzīgi kā Lielbritānijā, bakalaura programmās vairāk tiek apgūtas teorētiskās zināšanas, tās papildinot maģistra studiju programmās. Gan Lielbritānijā, gan Vācijā ir pieejama moduļu sistēma, kur kāda konkrētā laika posmā iespējams izvēlēties studentam atbilstošu studiju virzienu, Latvijā šāda prakse nav izveidojusies, lai gan, raugoties nākotnē, iespējams apsvērt šādu mācību moduli, ar studiju kursu palīdzību, ļaujot studentiem praktizēties kādā konkrētā plānošanas elementā, piemēram, vairāk koncentrējoties uz transporta plānošanu, vai vides plānošanu. Šobrīd Latvijā telpiskās attīstības izglītība vairāk balstīta uz vispārēju teorētisko zināšanu iemaņu apgūšanu un darba izpratni, darbojoties praksēs, tomēr arvien vairāk iespējams novērot tendences, ka plānošanas jomā tiek pieprasīti specifiskas jomas speciālisti.

Vērtējot izglītību no Boloņas deklarācijas viedokļa, lai arī kritizēta, tomēr Lielbritānijas izglītības sistēma šobrīd tam ir vistuvāk no pārējiem apskatītajiem piemēriem. Ar telpisko attīstības plānošanas izglītību saistītus jautājumus pārvalda Lielbritānijas Karaliskais pilsētplānošanas institūts, kontrolējot ikvienu no studiju programmu akreditācijām. Progress redzams arī Eiropas kredītpunktu sistēmas ieviešanā, visās augstskolā piedāvājot vienotu sistēmu. Procesā ir arī vienotas programmas pamata struktūras veidošana, kas norisinās arī Vācijā, abās valstīs tas attiecināms uz bakalaura studiju programmām. Šādā veidā daļēji pildot arī vienotas grādu sistēmas ieviešanu, veicinot bakalaura – maģistra – doktora grādu sistēmu.

Gan Vācijā, gan Lielbritānijā, gan arī Latvijā novērojami pozitīvie piemēri sadarbībā ar citām valstīm, dažādu prakšu ietvaros veidojot sadarbību, tiek paplašināts gan studentu, gan studiju programmu, gan arī augstskolu redzējums par izglītību un tās nepieciešamību darba tirgū.

4. TĒLPISKĀS ATTĪSTĪBAS PLĀNOTĀJA DARBA LAUKS

4.1. Darba tirgus un tā pieprasījums

Darba tirgus centrā ir cilvēks, kas veido galveno darba tirgus dinamiku un atbilstību kādam konkrētam virzienam. Darba tirgus ir dinamiska sistēma, sociālo darba attiecību komplekss, kas saistīta ar darbaspēka izmantošanu (*Gomme, 1998*). Veicot izpēti par izglītību plānošanas jomā Latvijā, secīgs solis ir esošā telpiskās attīstības plānošanas darba tirgus analīze.

Tāpat kā jebkurā citā tirgū, darba tirgū pastāv pieprasījums un piedāvājums. Pieprasījums darba tirgus ietvaros ir atkarīgs no vairākiem faktoriem (*Ekonomikas skaidrojošā vārdnīca, 2000*). Telpiskās attīstības plānošanā galvenokārt tas ir brīvo darba vietu skaits, pieprasījums piedāvātiem pakalpojumiem, darbaspēka kvalifikācija, kā arī zināšanas. Telpiskās attīstības plānošanas darba laukā pieprasījums lielā mērā ir atkarīgs no attiecīgā periodā aktuāliem ar telpiskās plānošanas attīstību saistītiem notikumiem.

Piedāvājums darba tirgū savukārt ir atkarīgs no tādiem faktoriem kā demogrāfiskā situācija valstī, iedzīvotāju dzīves līmenis, sociāla politika valstī, strādāt gribētāju profesionālā struktūra un kvalifikācija, personas izvēle starp brīvo laiku un iespējām gūt ienākumus, algas līmenis par padarīto laikā, iespēja pielietot dzīves laikā gūtās zināšanas, realizēt sevi karjerā (*Ekonomikas skaidrojošā vārdnīca, 2000*).

Neatkarīgās Latvijas laikā, mainoties valsts pārvaldei, notika arī izmaiņas valsts attīstības stratēģijā un plānošanā. Veidojās jaunas institūcijas, kā Vides reģionālā un attīstības ministrija, un tika izstrādāti jauni ar plānošanu saistīti normatīvie akti. Pakāpeniski veidojās arī pieprasījums pēc profesionāliem telpiskās attīstības plānotājiem. 1996. gadā valstij iesaistoties sarunās ar pašvaldībām, tika uzsākta pirmo mērķdotāciju sniegšana pašvaldībām, ar mērķi veicināt reģionālo attīstību. Šīs dotācijas veicināja jauna telpiskās attīstības darbaspēka piesaisti pašvaldībās, kā arī attīstoties darba tirgum veidojās jauni privātuzņēmēji.

Raugoties no telpiskās attīstības plānošanas prizmas, jau iepriekš šajā maģistra darbā minēts, ka telpiskās attīstības plānošana ir daudzfunkcionāla un sevī ietver daudz dažādu jomu, kas būtiski palielina plānotāja darbības lauku. Apstiprinājumu jomas dažādībai iespējams iegūt izvērtējot studiju programmas Telpiskās attīstības plānošana vadības rīcībā esošos datus par absolventiem, kā arī analizējot Līgas Sējas absolventu aptaujas anketas datus.

Apskatot absolventu aptaujas anketu kopsavilkumu iespējams apkopot absolventu ieteikumus studiju programmas, pašreizējās absolventu darbības jomas, kā arī daļēji apzināt darba vietas, kurās strādā studiju programmas absolventi.

4.1.1. Absolventu darba lauks

Turpmāk šajā nodaļā detalizētāk tiks apskatīta un analizēta LU ĢZZF maģistra studiju programmas Telpiskās attīstības plānošana vadības sniegtā informācija par studiju programmas absolventiem, konkrēti apskatot informāciju par darba iespējām telpiskās attīstības plānošanas laukā. Tiks vērtēts absolventu viedoklis par studiju programmas Telpiskās attīstības plānošana ietekmi, lai absolventi spētu veiksmīgi iekļauties telpiskās attīstības plānošanas darba tirgū.

Studiju programmu Telpiskās attīstības plānošana līdz 2016. gadam ir absolvējis kopumā 101 students (4.1.1.1. tabula) (Lukstiņa, 2017).

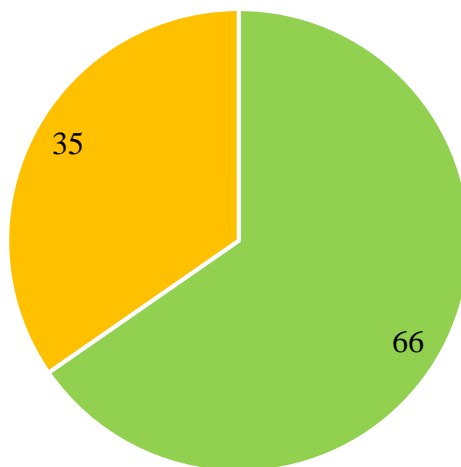
4.1.1.1. tabula.

LU ĢZZF maģistra studiju programmas Telpiskās attīstības plānošana absolventu sadalījums pēc absolvēšanas gada (izstrādājusi autore izmantojot LU ĢZZF programmas Telpiskās attīstības plānošana datus par absolventiem, 2016)

Absolvēšanas gads	Respondentu skaits	Kopējais absolventu skaits
2009	8	13
2010	4	13
2011	8	15
2012	1	8
2013	5	11
2014	5	16
2015	10	17
2016	6	8
Kopā:	47	101

LU ĢZZF programmas Telpiskās attīstības plānošana vadītāju rīcībā ir informācija par visu absolventu pašreizējo darba vietu vai nodarbošanos, kas izmantota šī maģistra darba ietvaros (5. pielikums).

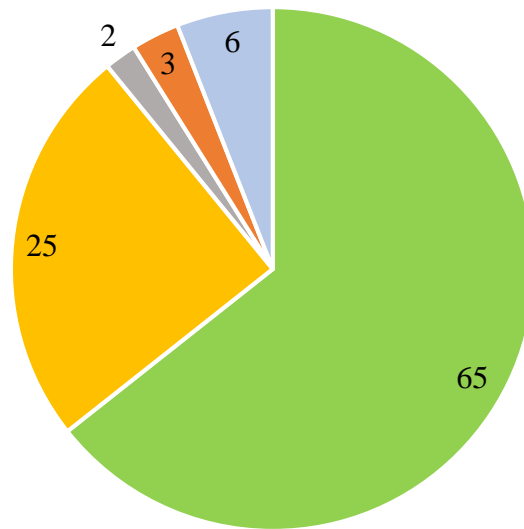
Pēc LU ĢZZF studiju programmas Telpiskās attīstības plānošana datiem, lielākā daļa jeb 65.35% absolventu strādā ar telpisko attīstības plānošanu saistītā vai radniecīgā darba vietā (4.1.1.1 attēls).

- Strādā telpiskās attīstības plānošanas vai ar to saistītā jomā
- Strādā nesaistītā nozarē

4.1.1.1. attēls. Absolventu un respondentu nodarbinātība telpiskās attīstības plānošanas darba laukā
(izstrādājusi autore izmantojot LU ĢZZF programmas Telpiskās attīstības plānošana datus, 2016)

Ņemot vērā visu pieejamo informāciju par studiju programmas absolventiem, lielākā daļa no tiem pašreiz strādā publiskajā sektorā. Lielākoties tās ir pašvaldības. Izvērtējot respondentu sniegtās atbildes par to esošajām darba vietām, 65 absolventi kā savu pašreizējo darba vietu atzīmējuši valsts vai pašvaldības iestādes. 25 studiju programmas beidzēji strādā privātajā sektorā, kur 4 no tiem izveidojuši privātpraksi. 2 respondenti strādā gan valsts vai pašvaldības, gan privātajā sektorā. 4 absolventi norādījuši, ka turpina studijas un 2 absolventi norādījuši, ka ir darba meklējumos. (4.1.1.2. attēls).

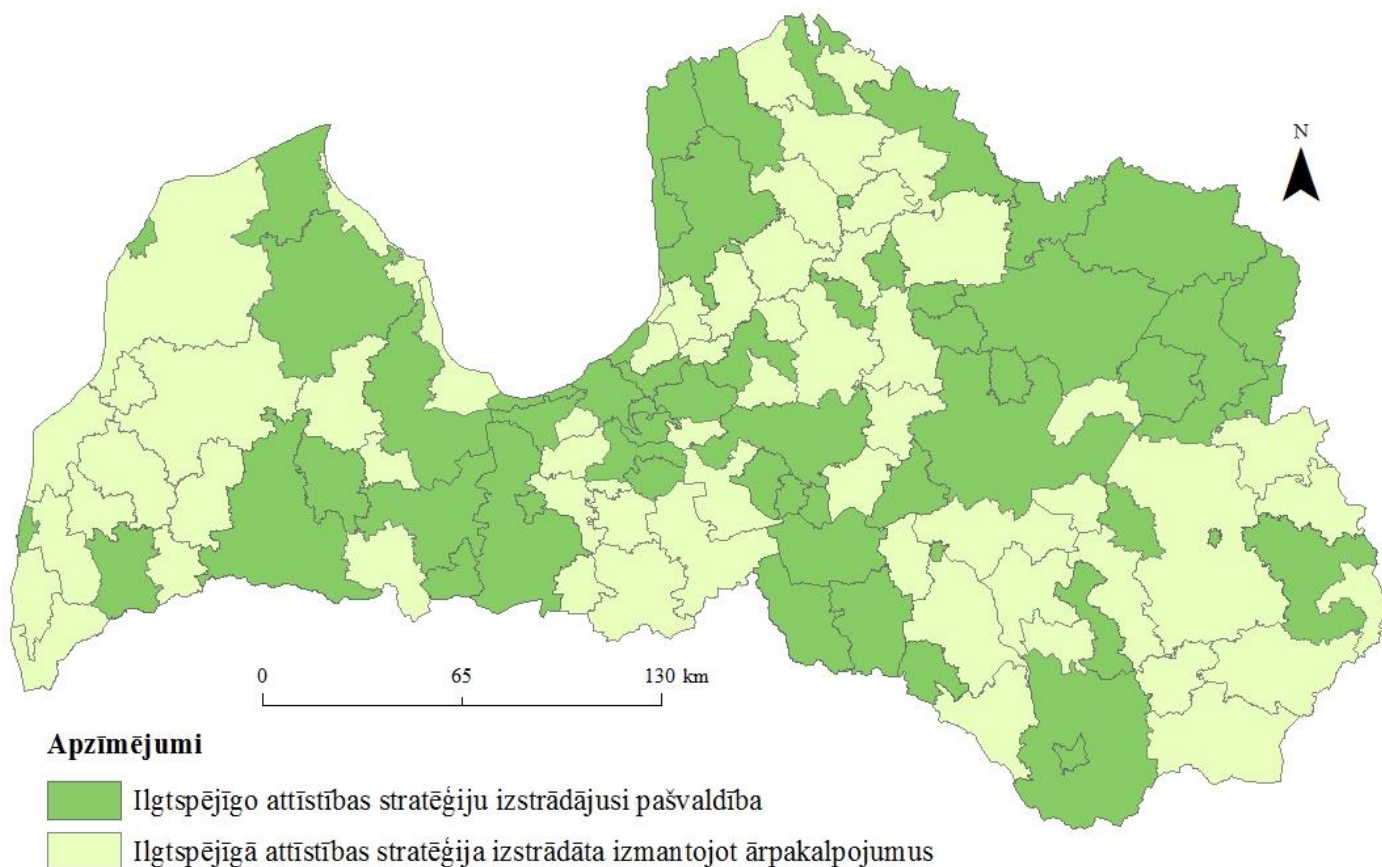
■ Publiskais sektors ■ Privātais sektors ■ Publiskais un privātais sektors ■ Biedrība ■ Cits

4.1.1.2. attēls. Absolventu darba vietu sadalījums pēc piederības (izstrādājusi autore izmantojot LU ĢZZF programmas Telpiskās attīstības plānošana datus, 2016)

Studiju programmas absolventi darbā lielākoties koncentrējušies darbam Rīgā un tās aglomerācijā (4.1.1.3. attēls). Kopumā Rīgā strādā 39 absolventi, kas sastāda 38.61% no kopējā absolventu skaita. Lielākais absolventu īpatsvars Rīgā strādā Rīgas domes Pilsētas attīstības departamentā, kopumā septiņi absolventi. Liepājas pilsētā strādā 4 studiju programmas absolventi. Trīs absolventi strādā Babītes, Cēsu un Valmieras novados. Kopumā raugoties absolventi lielākoties strādā Rīgas plānošanas reģiona un Vidzemes plānošanas reģiona teritorijās. Studiju programmas absolventi vismazāk nodarbināti Latgales reģiona teritorijā.

pieejamā informācija par teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem (ilgtspējīgā attīstības stratēģija, attīstības programma un teritorijas plānojums), to izstrādātājiem.

Apsekošanas mērķis bija noskaidrot kuras no pašvaldībām attīstības un plānošanas dokumentus izstrādā paļaujoties uz pašvaldībā esošajiem profesionāļiem un kuras pašvaldības šo darbu uztic privātu uzņēmējiem iepirkumu rezultātā. Šādā veidā iespējams apjaust plānošanas darba tirgu un darba iespējas topošajiem telpiskās attīstības plānotājiem. 4.1.2.1. attēlā apkopoti ilgtspējīgās attīstības stratēģiju izstrādātāji Latvijas pašvaldībās – privāti uzņēmumi vai pašvaldības patstāvīgi izstrādājušas dokumentus.

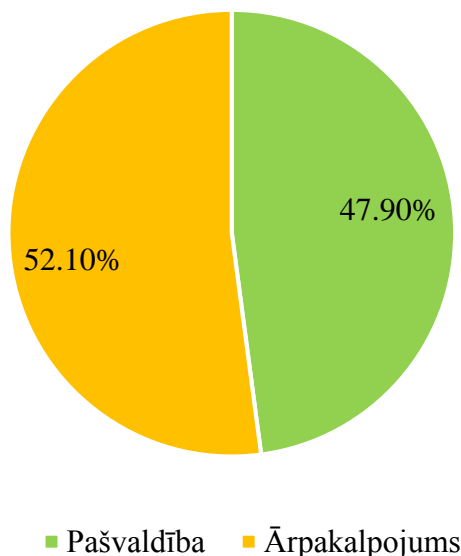

4.1.2.1. attēls.. **Ilgtspējīgās attīstības stratēģijas izstrādātāji Latvijas pašvaldībās** (izstrādājusi autore, 2017)

Kopumā 57 no 119 jeb 47.90% no Latvijas pašvaldībām ilgtspējīgās attīstības stratēģijām izstrādājušas pašvaldības. Pārējās 62 pašvaldības, jeb 52.10% izmantojušas ārpalpojumus (4.1.2.2. attēls).

Apkopojot rezultātus par ilgtspējīgās attīstības izstrādātājiem pašvaldībās attiecīgi plānošanas reģioniem, secināts, ka Rīgas plānošanas reģionā 17 pašvaldības, jeb 56.67% patstāvīgi

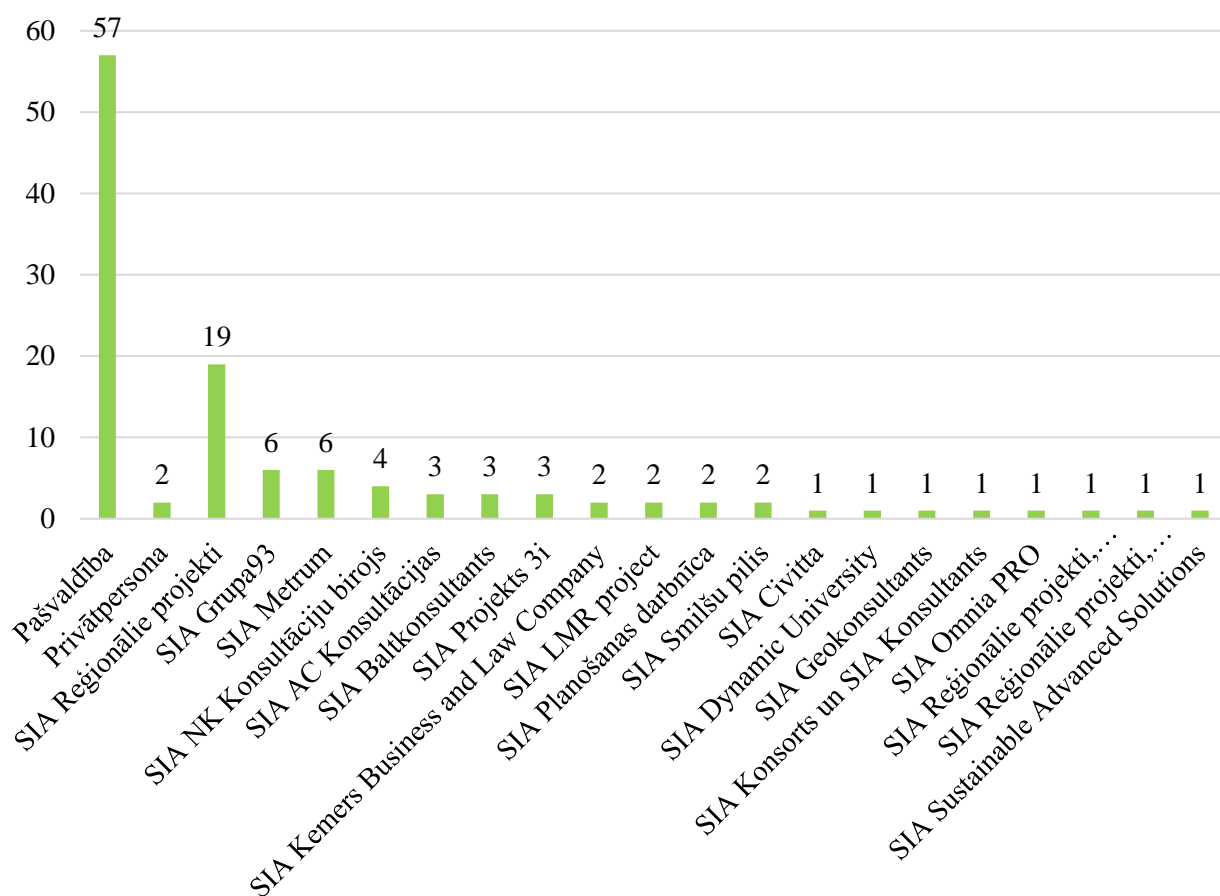
izstrādā plānošanas dokumentus, arī Zemgales plānošanas reģionā lielāks īpatsvars ir tieši pašvaldībās, kuras pašas izstrādājušas dokumentus – 54.55%. Vidzemes, Latgales un Kurzemes plānošanas reģionos lielāks īpatsvars ir bijis ar ārpalpojumu palīdzību izstrādātiem plānošanas dokumentiem, attiecīgi 57.69% Vidzemes plānošanas reģionā, 52.37% Latgales plānošanas reģionā un 65% Kurzemes plānošanas reģionā plānošanas dokumentus izstrādāti ar ārpalpojumu piesaistes palīdzību.

4.1.2.2. attēls. **Ilgspējīgās attīstības stratēģijas izstrādātāju sadalījums pašvaldībās** (izstrādājusi autore, 2017)

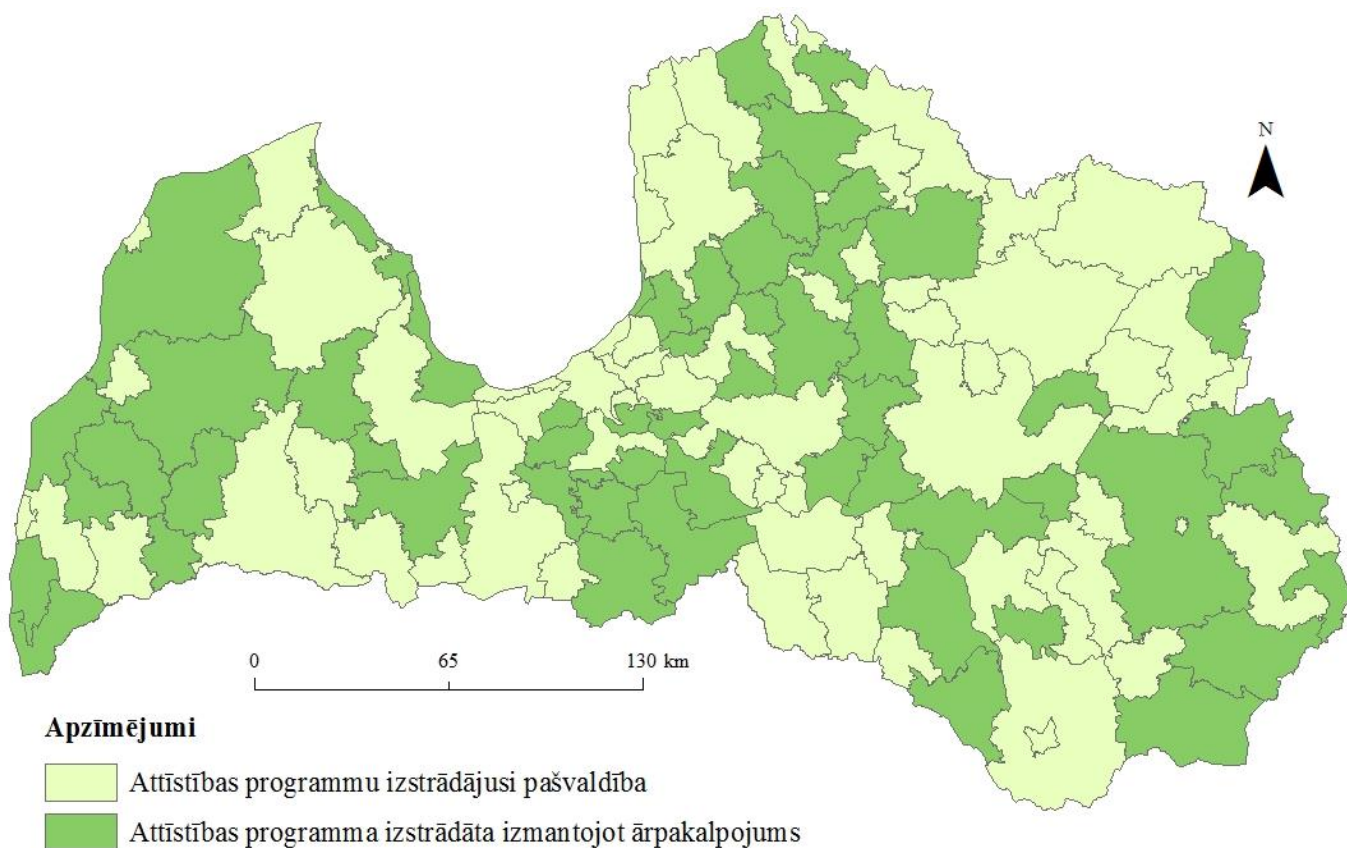
4.1.2.3. attēlā apkopota informācija ar ilgtspējīgās attīstības stratēģijas izstrādātājiem. Kā iepriekš minēts, lielāko daļu no stratēģijām izstrādājuši privātie uzņēmumi. Kā lielāko privāto uzņēmumu, kas izstrādājis visvairāk ilgtspējīgas attīstības stratēģijas pašvaldībām, var minēt SIA „Reģionālie projekti”. Firma izstrādājusi kopumā 19 aktuālas stratēģijas. Mārupes novadā SIA „Reģionālie projekti” sadarbojušies ar SIA „Konsorts”, savukārt Ķemeru novadā SIA „Reģionālie projekti” sadarbojušies ar SIA „NK Konsultāciju birojs”. SIA „Metrum” izstrādājis sešas aktuālas ilgtspējīgās attīstības stratēģijas Durbes, Jaunpils, Kandavas, Kokneses un Ozolnieku novados, SIA „Grupa93” arī sešas aktuālas ilgtspējīgās attīstības stratēģijas. SIA „NK Konsultāciju birojs” izstrādājis ilgtspējīgās attīstības stratēģijas Aizputes, Ērgļu, Olaines un Iecavas novados. Pa trīs ilgtspējīgās attīstības stratēģijām izstrādājuši tādi uzņēmumi kā SIA „AC Konsultācijas”, SIA „Baltkonsultants”, un SIA „Projekts3i”. Divas ilgtspējīgās attīstības stratēģijas kādā no pašvaldībām izstrādājuši SIA „Kemers Business and Law Company”, SIA „LMR projects”, SIA

„Smilšu pilis” un SIA „Plānošanas darbnīca”. SIA „Smilšu pilis” izstrādājušas stratēģiju Mērsraga un Rojas novadā. Šāda sadarbība saistīta ar abu novadu iepriekšēju vienotu teritoriju. 2009. gada reformas rezultātā tika izveidotas 118 pašvaldības, tomēr 2010. gadā Mērsraga iedzīvotāji nobalsoja par atdalīšanos no Rojas novada, veidojot savu Mērsraga pašvaldību (Mērsrags, 2016). Pa vienam Ilgtspējīgās attīstības stratēģijas dokumentam izstrādājuši SIA „Civitta”, SIA „Dynamic Iniversity”, SIA „Geokonsultants”, SIA „Sustainable Advanced Solutions” un SIA „Omnia PRO”

4.1.2.3. attēls. Ilgtspējīgās attīstības stratēģijas izstrādātāji pašvaldībās (izstrādājusi autore, 2017)

Apskatot attīstības programmu izstrādātājus Latvijas pašvaldībās, redzams, ka plānošanas dokumentu izstrādes īpatsvars pašvaldībā un izmantojot ārpakalpojumu ir vienmērīgs. (4.1.2.4 attēls).

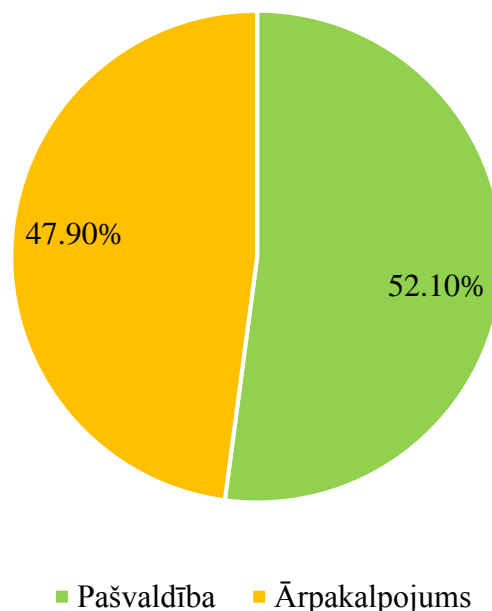

4.1.2.4. attēls. **Attīstības programmas izstrādātāji Latvijas pašvaldībās** (izstrādājusi autore, 2017)

52.10% no Latvijas pašvaldībām attīstības programmu izstrādājušas pašvaldības, kas ir vērtējami pozitīvi, jo lielākā daļa pašvaldību patstāvīgi izstrādājušas attīstības programmas. Pārējās pašvaldības jeb 47.90 % izmantojušas ārpakalpojumus (4.1.2.5. attēls). Kopumā novērojama pozitīva kopaina, ņemot vērā, ka pašvaldības pašas gan piedalās, gan izstrādā, gan realizē savā teritorijā ar attīstības plānošanu saistītos jautājumus.

Izvērtējot rādītājus reģionu līmenī, secināts, ka līdz ar to, ka pašvaldības kopumā vairāk patstāvīgi izstrādājušas attīstības programmas kā ilgspējīgās attīstības stratēģijas, arī reģionu līmenī rādītāji norāda uz pašvaldību pārsvaru attīstības programmu patstāvīgā izstrādē. Rīgas plānošanas reģionā 53.33% pašvaldību izstrādājušas attīstības programmas, Latgales plānošanas reģionā 46.67%, bet Zemgales plānošanas reģionā pašvaldību izstrādāto attīstības programmu īpatsvars sasniedz pat 59.09% no kopējā plānošanas reģiona pašvaldību skaita. Līdzīgi kā ilgspējīgās attīstības stratēģijas arī attīstības programmu izstrādē, vismazāk pašvaldību

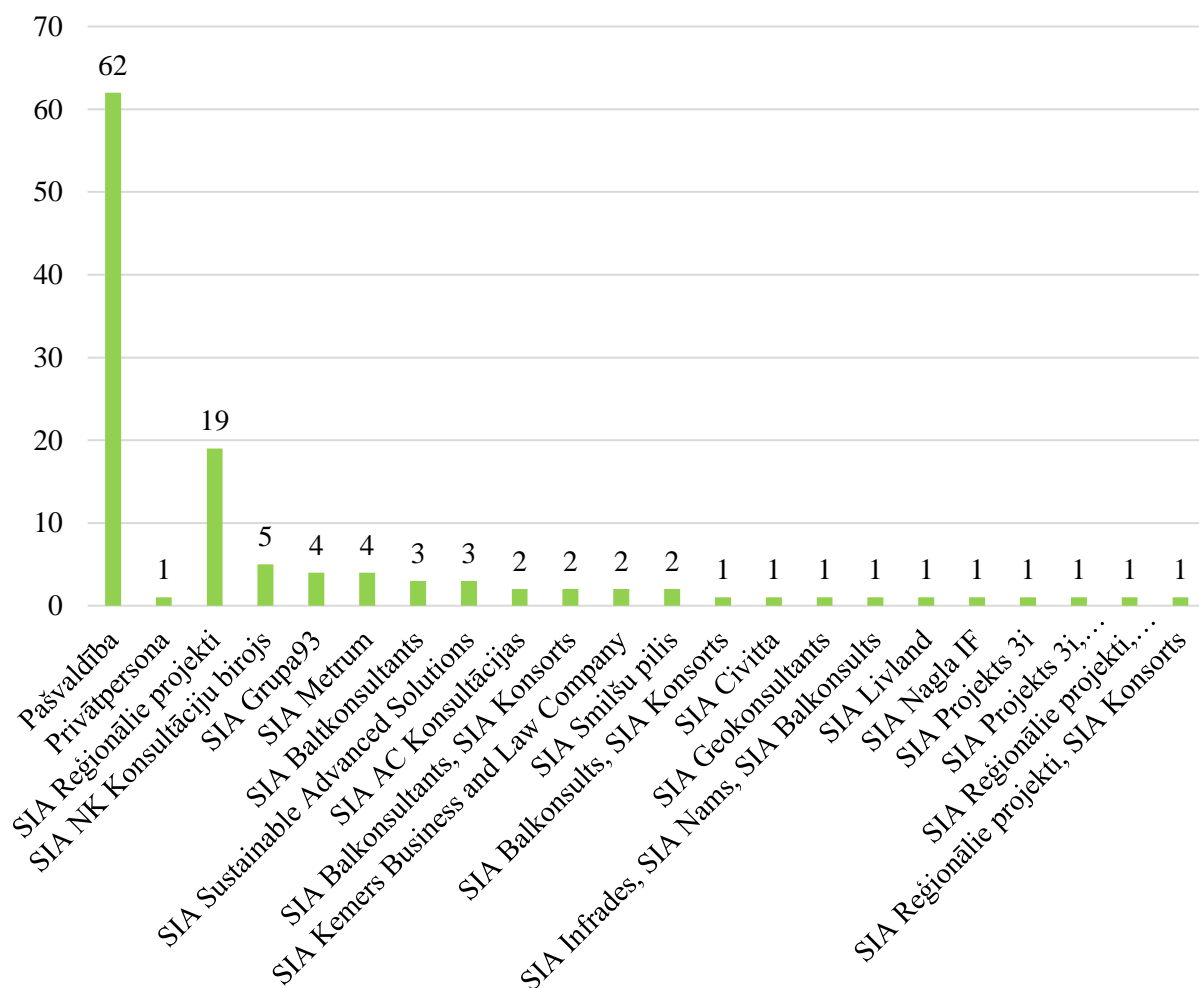
izstrādājušas Kurzemes plānošanas reģionā, tikai 45% pašvaldību patstāvīgi izstrādājušas attīstības programmas. Vidzemes plānošanas reģionā 46.65% pašvaldības izstrādājušas attīstības programmas, kas salīdzinot ar ilgtspējīgās attīstības programmu izstrādi ir par vienu pašvaldību vairāk.

4.1.2.5. attēls. Attīstības programmas izstrādātāju sadalījums pašvaldībās (izstrādājusi autore, 2017)

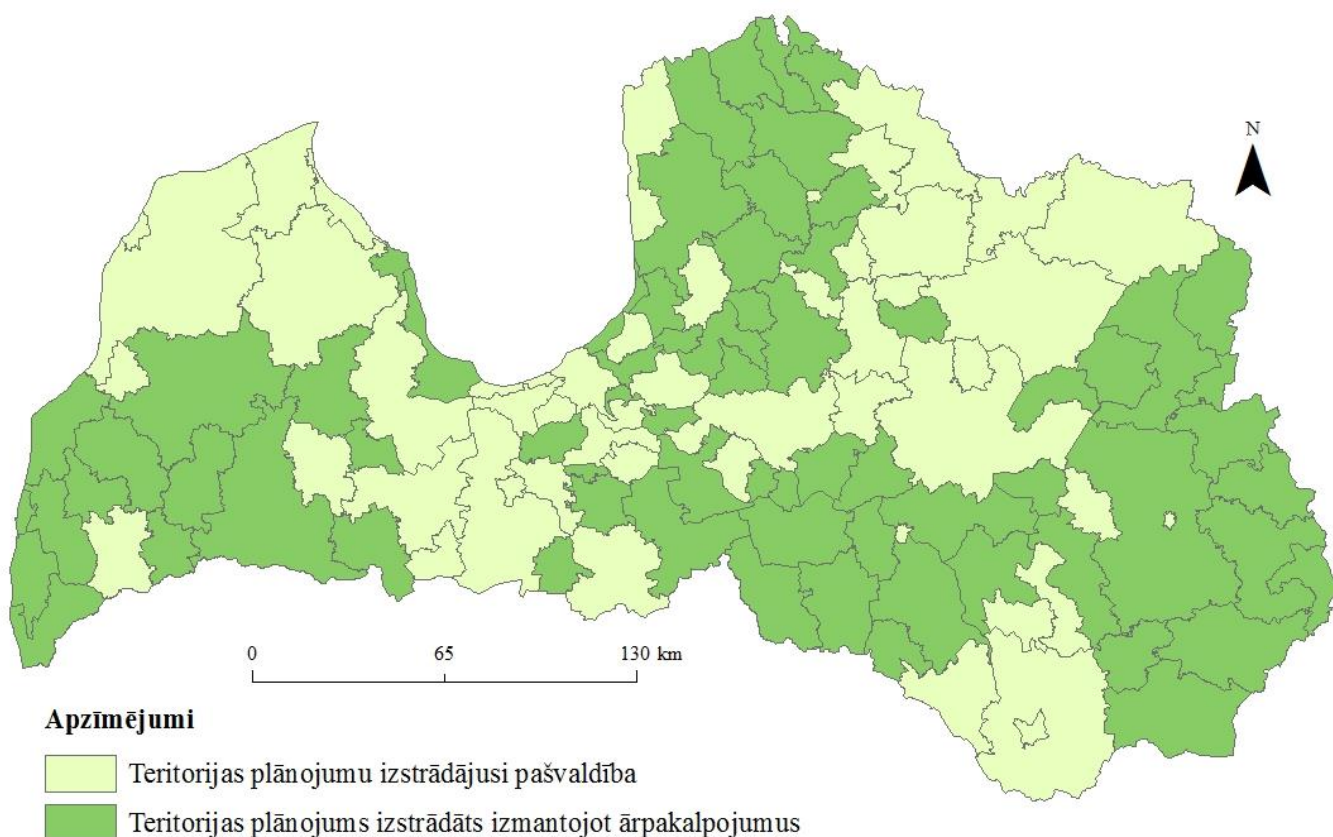
4.1.2.6. attēlā apskatot aktuālo pašvaldību informāciju par attīstības programmu izstrādātājiem no privātuzņēmēju puses, situācija ir līdzīga kā ar ilgtspējīgās attīstības izstrādes rādītājiem. Līderpozīciju ieņem SIA “Reģionālie projekti”, kas kopumā izstrādājuši 19 pašvaldību attīstības programmas. Vienā no projektiem SIA “Reģionālie projekti” sadarbojušies kopā ar SIA “Konsorts”. Praksi sadarboties dokumentu izstrādāšanā attīstības programmu izstrādāšanas gadījumā realizē SIA “Baltkonsultants” un SIA “Konsorts”. SIA “Baltkonsultants” un SIA “Konsorts” realizējušas divas kopīgi veidotas attīstības programmas, Smiltenes un Salaspils novados. Praksi sadarboties attīstības programmu izstrādē izmantojuši arī tādi uzņēmumi kā SIA “Baltkonsults” un SIA “Konsorts”, kopīgi izstrādājot Pļaviņu novada attīstības programmu, SIA “Infrades”, SIA “Nams” un SIA “Balkonsults”, kopīgi izstrādājot Lubānas novada attīstības programmu, SIA “Projekts3i”, SIA “Sustainable Advanced Solutions” kopīgi izstrādājot Pāvilostas novada attīstības programmu, SIA “Reģionālie projekti” un SIA “NK Konsultāciju birojs”, kopīgi izstrādājot Ķeguma novada attīstības programmu un SIA “Reģionālie projekti” sadarbojoties ar

SIA “Konsorts” izstrādājuši Mārupes novada attīstības programmu. Līdzīgi kā ilgtspējīgās attīstības programmu izstrādē, arī starp attīstības programmu izstrādātājiem novērojams, ka privātuzņēmumi izstrādā vidēji vienu līdz trīs plānošanas dokumentus. Lielāko daļu no privātuzņēmumu izstrādātajām attīstības programmām izstrādājuši SIA „NK Konsultāciju birojs”, kopumā piecas attīstības programmas: Kandavas, Aizputes ērgļu, Iecavas un Engures novados, SIA „Grupa93” izstrādājuši četras attīstības programmas: Baldones, Rucavas, Naukšēnu un Vecumnieku novados, līdzīgi arī SIA „Metrum” izstrādājuši četras attīstības programmas: Durbes, Kokneses, Ozolnieku un Vaiņodes novados. SIA „Baltkonsultants” un SIA „Sustainable Advanced Solutions” izstrādājuši pa trīs attīstības programmām.

4.1.2.7. attēls. Attīstības programmas izstrādātāji Latvijas pašvaldībās (izstrādājuši autore, 2017)

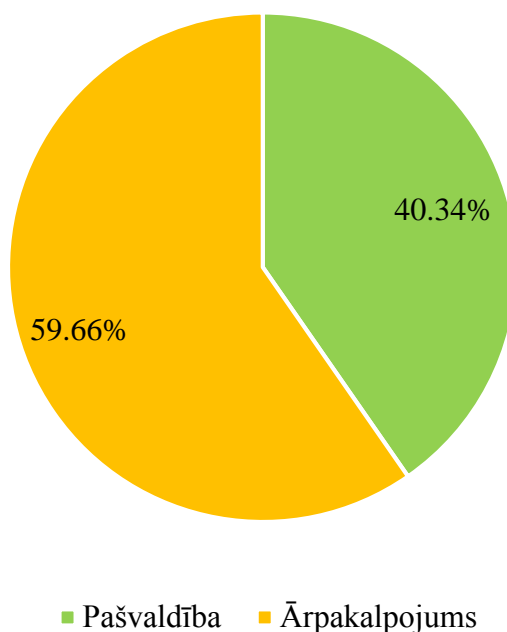
Līdzīgi kā ar ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un attīstības programmu analīzi, tika apskatīti arī pašvaldību oficiālajās interneta vietnēs pieejamie apstiprinātie teritorijas plānojumi. 4.1.2.8. attēlā apkopota informācija par pašvaldībām, kuras teritorijas plānojuma izstrādē paļāvušās uz privātuzņēmumu vai privātpersonu sniegtajiem pakalpojumiem, kuras pašvaldības ar saviem resursiem realizējušas teritorijas plānojumus. Kopumā situācija ir līdzīga kā ar iepriekš jau apskatītajām – ilgtspējīgās attīstības stratēģiju un attīstības programmu izstrādātājiem, arī teritorijas plānojumu izstrādē situācija starp pašvaldību patstāvīgi izstrādātiem un ar ārpakalpojumu realizāciju izstrādātiem teritorijas plānojumiem ir praktiski vienlīdzīga.

4.1.2.8. attēls. Teritorijas plānojuma izstrādātāji Latvijas pašvaldībās (izstrādājusi autore, 2017)

Radītāji, kas norāda pašvaldības patstāvīgu plānošanas dokumentu izstrādi, šajā gadījumā teritorijas plānojuma izstrādāšanā ir zemāki, kā divos iepriekšminētajos – ilgtspējīgā attīstības stratēģija un attīstības programma plānošanas dokumentos (4.1.2.9. attēls). Tikai 40,34% pašvaldības patstāvīgi izstrādājušas teritorijas plānojumus. 59,66% pašvaldību teritorijas plānojuma izstrādi veikušas iesaistot privātu uzņēmumu.

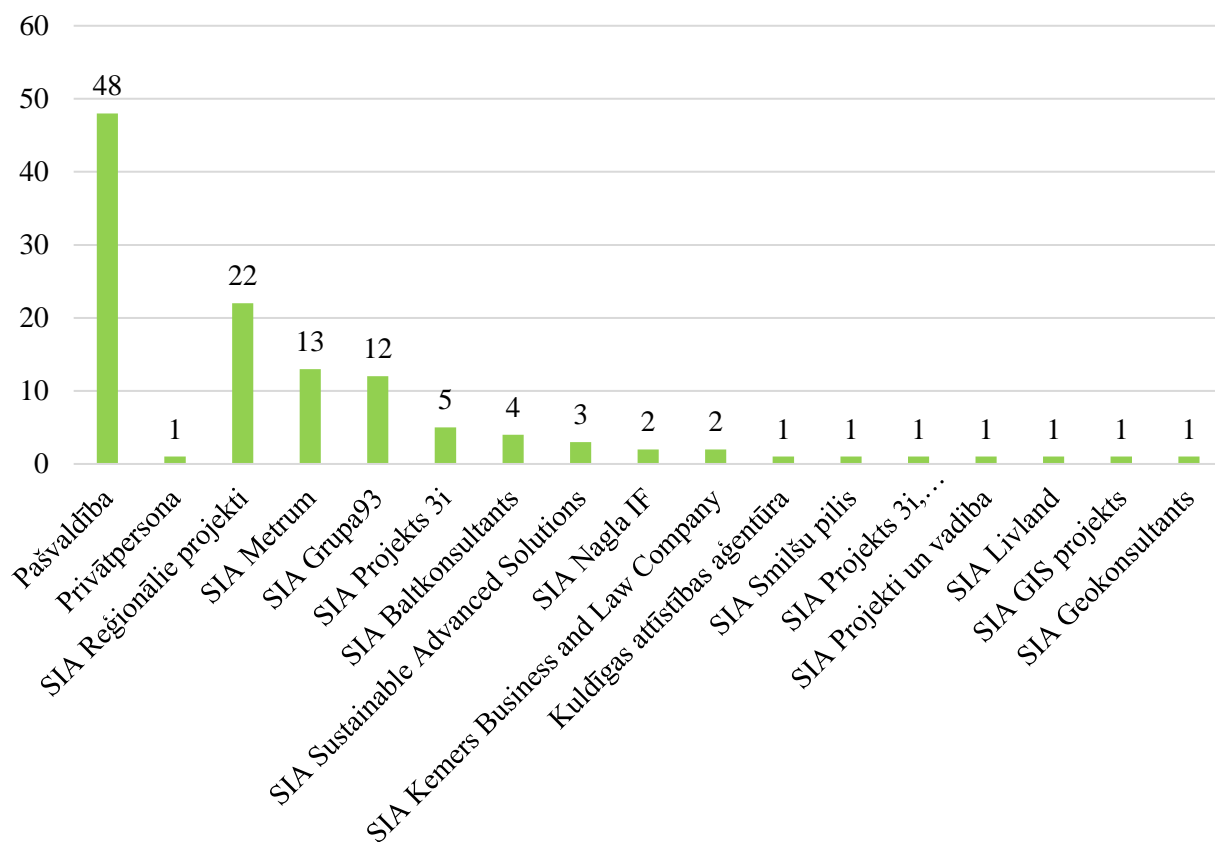
Vērtējot pašvaldības izstrādāto teritorijas plānojumu īpatsvaru reģionos, šajā gadījumā visos reģionos novērojam ārpakalpojumu izstrādes vairākums. Vidzemes plānošanas reģionā pašvaldības un privātie uzņēmumi teritorijas plānojumu izstrādi veikuši vienlīdzīgi, katrs izstrādājot teritorijas plānojumus 50% plānošanas reģionu pašvaldībām. Rīgas plānošanas reģionā pašvaldības patstāvīgi izstrādājušas 46.67% teritorijas plānojumu, Kurzemes plānošanas reģionā tie ir 35%, Latgales plānošanas reģionā tie ir 33.33%, bet Zemgales plānošanas reģionā pašvaldības patstāvīgi izstrādājušas vien 31.82% teritorijas plānojumu.

4.1.2.9. attēls. Teritorijas plānojuma izstrādātāju sadalījums Latvijas pašvaldībās (izstrādājuši autore, 2017)

Apkopojot datus par privātajiem uzņēmumiem, kas pašvaldībās izstrādājuši teritorijas plānojumus (4.1.2.10. attēls.), redzams, ka SIA “Reģionālie projekti” joprojām ir līderpozīcijā ar izstrādātiem 22 teritorijas plānojumiem. SIA “Metrum” izstrādājuši 13 pašvaldību teritorijas plānojumus, bet SIA “Grupa93” – 12.

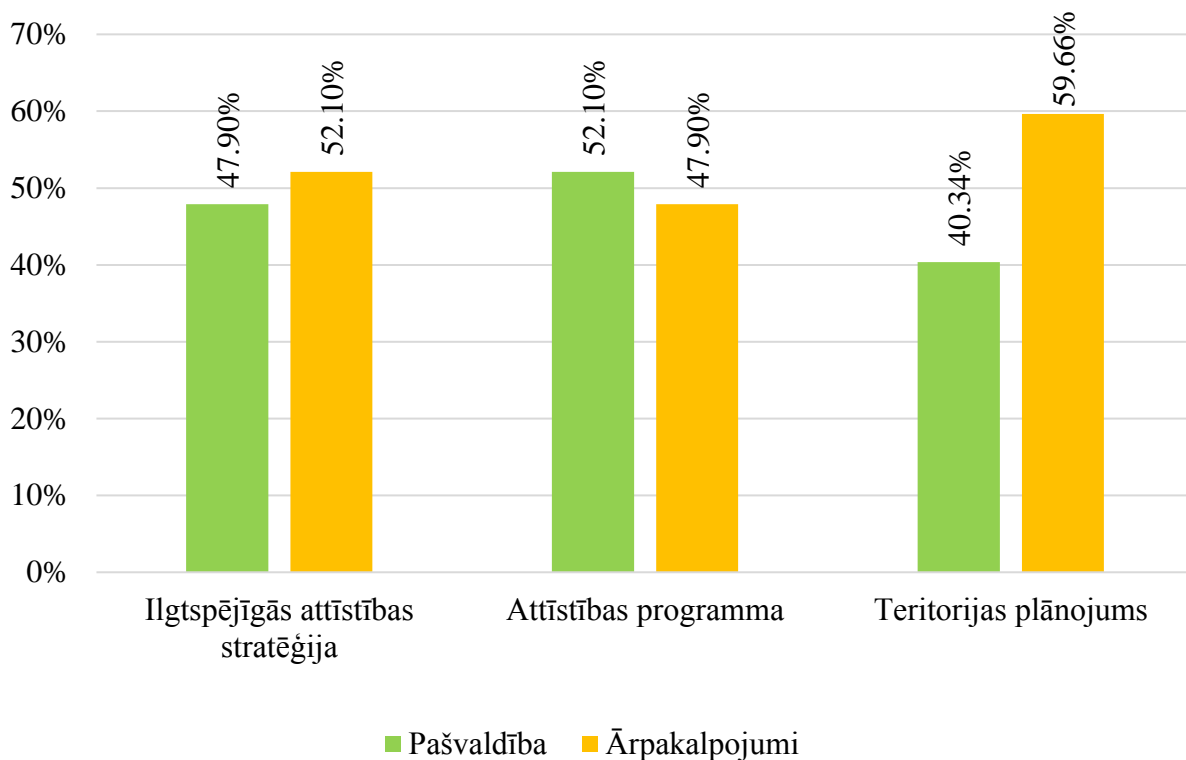
Salīdzinot teritorijas plānojumu izstrādi ar ilgtspējīgo attīstības stratēģiju un attīstības programmu izstrādi, šajā gadījumā divi vai vairāki uzņēmumi sadarbojušies viena dokumenta izstrādes ietvaros. SIA “Projekts3i” un SIA “Sustainable Advanced Solutions” kopīgi izstrādājuši Pāvilostas novada teritorijas plānojumu.

4.1.2.10. attēls. **Teritorijas plānojuma izstrādātāji Latvijas pašvaldībās** (izstrādājusi autore, 2017)

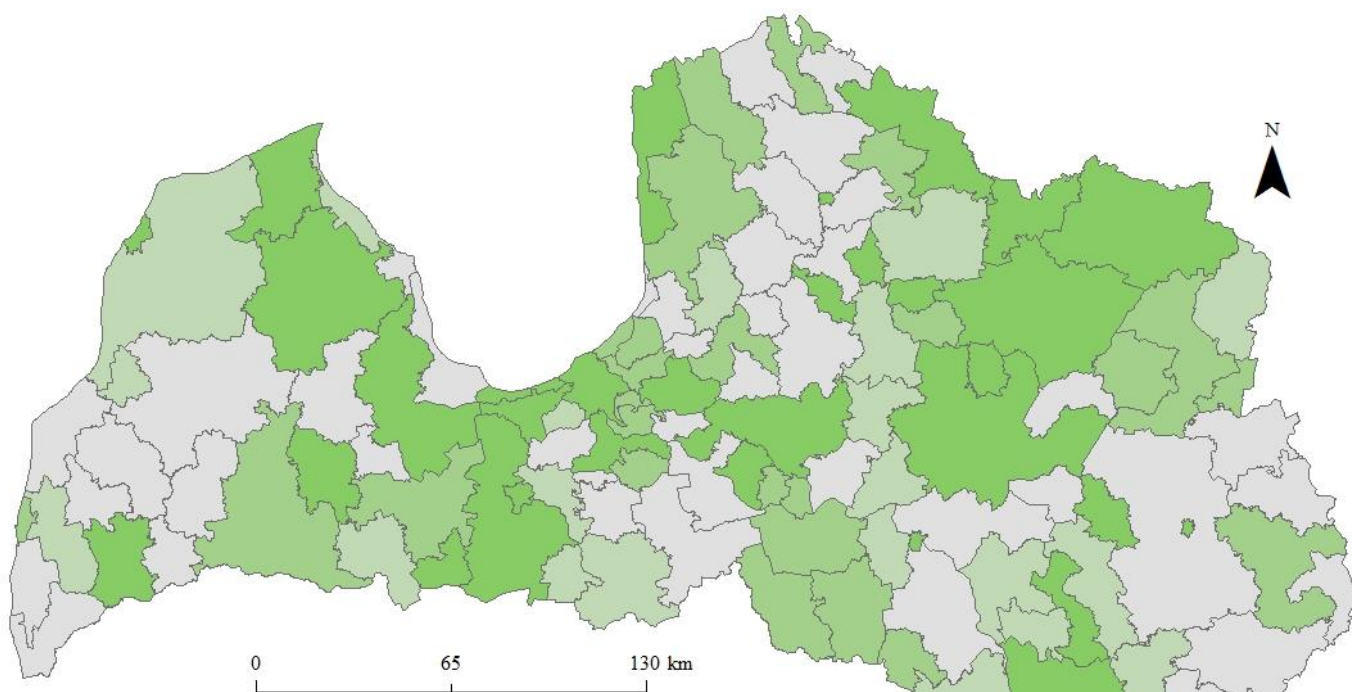
Izvērtējot kopējo vietējā līmeņa plānošanas dokumentu izstrādi, iespējams secināt, ka no 357 ilgtspējīgās attīstības stratēģijām, attīstības programmām un teritorijas plānojumiem pašvaldības patstāvīgi izstrādājušas 167 jeb 46.78% plānošanas dokumentu, bet izmantojot ārpakalpojumus 190 jeb 53.22% plānošanas dokumentu. Pašvaldības gandrīz vienlīdzīgi iesaistās teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādē kā privātie uzņēmumi.

Lielāko pašvaldības izstrādāto dokumentu īpatsvars ir izveidojies attīstības programmu izstrādē, kas veido 52.10% no kopējā Latvijas pašvaldību skaita. Viszemākais īpatsvars veidojies izstrādājot teritorijas plānojums, kas sastāda 40.34% jeb 48 pašvaldības (4.1.2.11. attēls).

4.1.2.11. attēls. Pašvaldības un privāto uzņēmēju procentuāls sadalījums teritorijas attīstības dokumentu izstrādē (izstrādājusi autore, 2017)

Ņemot vērā visu attīstības un plānošanas dokumentu izstrādi ir vērts atzīmēt pašvaldības, kuras plānošanas un attīstības dokumentus ir izstrādājušas patstāvīgi (4.1.2.11. attēls). Kopumā 32 no 119 pašvaldībām ilgtspējīgo attīstības stratēģiju, attīstības programmu un teritorijas plānojumu izstrādājušas patstāvīgi. Šo pašvaldību skaitā ir Alūksnes novads, Jelgavas novads, Ķekavas novads, Ogres novads, Ropažu novads, Talsu novads u.c. Kopumā deviņas Vidzemes plānošanas reģiona, deviņas Rīgas plānošanas reģiona, piecas Kurzemes plānošanas reģiona, piecas Latgales plānošanas reģiona un četras Zemgales plānošanas reģiona pašvaldības izstrādājušas visus trīs plānošanas un attīstības dokumentus.

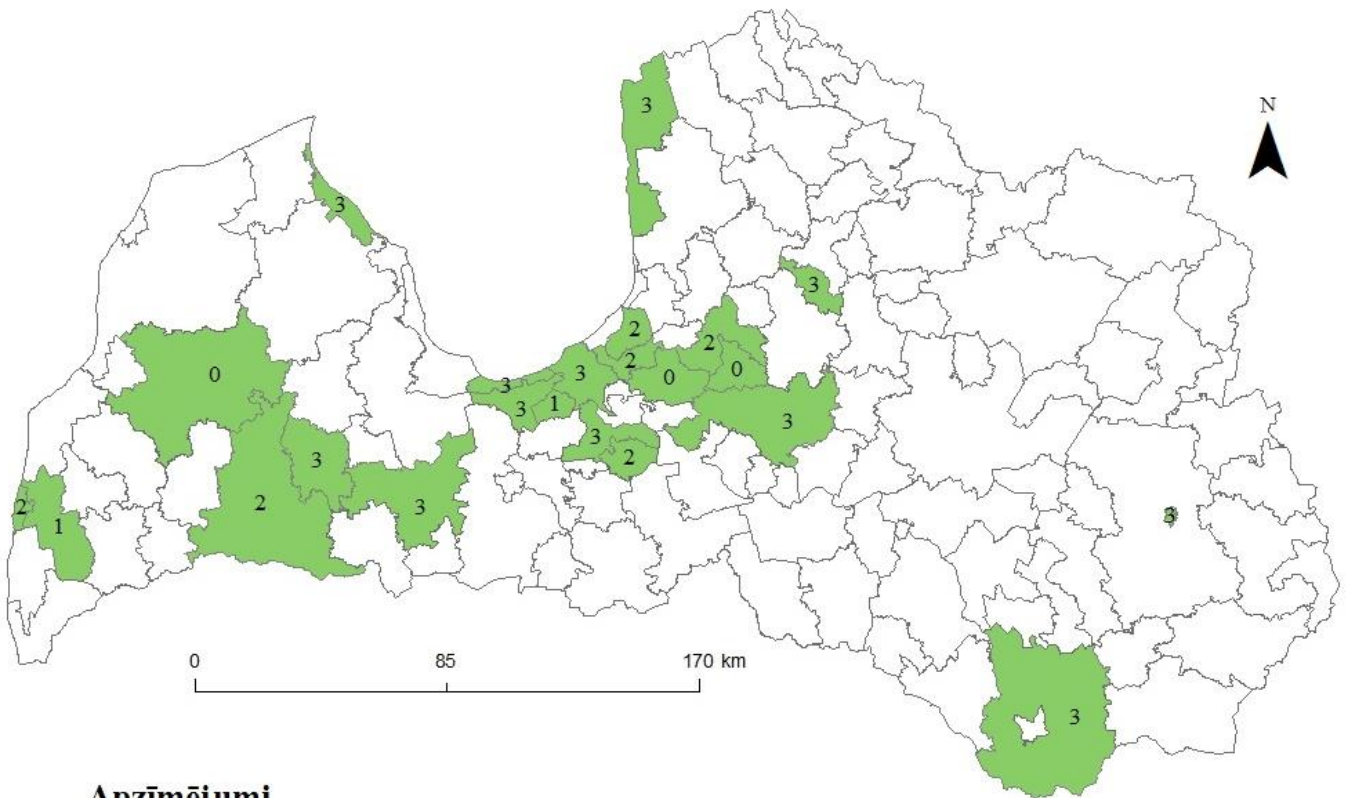
Apzīmējumi

- Pašvaldība patstāvīgi izstrādājusi teritorijas plānošanas 0 dokumentus
- Pašvaldība patstāvīgi izstrādājusi 1 teritorijas plānošanas dokumentu
- Pašvaldība patstāvīgi izstrādājusi 2 teritorijas plānošanas dokumentus
- Pašvaldība patstāvīgi izstrādājusi 3 teritorijas plānošanas dokumentus

4.1.2.12. attēls. Pašvaldību patstāvīgi izstrādāto teritorijas attīstības plānošanas dokumentu skaits Latvijas pašvaldībās (izstrādājusi autore, 2017)

Apkopotie dati par pašvaldības plānošanas dokumentu izstrādi un to izstrādātājiem rāda, ka vidēji pusi no dokumentiem izstrādā plānošanas vai citu biroju darbinieki, savukārt pašvaldības patstāvīgi izstrādā līdzvērtīgu daudzumu teritorijas attīstības dokumentu. Raugoties iepriekš apskatītajos datos, LU ĢZZF studiju programmas Telpiskās attīstības plānošana absolventu darbojās pašvaldībās, kuras patstāvīgi izstrādājušas teritorijas attīstības plānošanas dokumentus.

Maģistra darba ietvarā autore veikusi to pašvaldību, kurās strādā LU ĢZZF maģistra studiju programmas Telpiskās attīstības plānošana absolventi un tās pašvaldības, kuras patstāvīgi izstrādājušas pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentus (4.1.3.13. attēls)

Apzīmējumi

- Pašvaldības, kurās strādā LU ĢZZF studiju programmas absolventi
- 1 Pašvaldībās patstāvīgi izstrādāto teritorijas attīstības dokumentu skaits

4.1.3.13. attēls. Pašvaldību patstāvīgi izstrādāto teritorijas attīstības plānošanas dokumentu un LU ĢZZF studiju programmas Telpiskās attīstības plānošana absolventu mijiedarbība (izstrādājusi autore, 2017)

Kā redzams 4.1.3.13. attēlā ir novērojama salīdzinoši liela sasaiste ar LU ĢZZF maģistra studiju programmas un pašvaldību patstāvīgi izstrādāto teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādi. Lielākajā daļā pašvaldību, kurās ir nodarbināti studiju programmas absolventi ir patstāvīgi izstrādājušas plānošanas dokumentus. Maģistra darba ietvaros nav apskatīta absolventu iesaiste teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādē un autors norāda, ka šādu pētījumu iespējams veikt nākotnē, tomēr no pieejamajiem datiem. Redzams, ka pašvaldībām piesaistot telpiskās attīstības plānotājus ir iespēja pašām izstrādāt un realizēt teritorijas plānošanas dokumentus.

Kopumā raugoties uz darba tirgus pieprasījumu un piedāvājumu, redzams, ka studiju programmu Telpiskās attīstības plānošana vidēji gadā absolvē 12 studenti. Lielākais darba tirgus telpiskās plānošanas jomā pēc maģistra darba informācijas ir pašvaldībās, kas nodrošina darbu

lielākajai daļai studiju programmas Telpiskās attīstības plānošana absolventu. Izvērtējot pašvaldību struktūrvienības, secināts, ka pašvaldībās šobrīd strādā tikai trīs telpiskās attīstības plānotāji.

Darbinieki, kas atbildīgi par telpiskās attīstības plānošanu pašvaldībās tiek klasificēti dažādi, lielākoties tie ietver nodaļu vadītājus, teritorijas plānotājus, attīstības plānotājus un projektu vadītājus. Līdzīga situācija ir visā valstī. Pēc Valsts ieņēmuma dienesta datiem, Latvijā 2015. gadā strādā 24 telpiskās attīstības plānotāji, kā arī 107 teritorijas plānotāji, 23 maršruta tīklu plānotāji, kas ir radniecīgas profesijas (VID, 2016). Telpiskās attīstības plānošanas speciālisti vajadzīgi plānošanas procesa vadībai, plānošanas dokumentu izstrādei un to nostādņu un rīcību ieviešanai pilsētu un novadu pašvaldību līmenī, kas varētu būt līdz pat simtu divdesmit plānotājiem (Maģistra studiju programma Telpiskās attīstības plānošana, 2013).

Kā iespējamās telpisko attīstības plānotāju darba vietas var minēt ministrijas, kā VARAM, ZM, EK, SM, TM, no kurām pašreiz studiju programmas absolventi darbojas vien VARAM un ZM. Ņemot vērā nacionālā līmeņa plānošanas dokumentu izstrādes nepieciešamību, kā arī profesionāļu piesaisti tajās, kopumā visās ministrijās būtu nepieciešami vismaz divdesmit telpiskās attīstības plānotāji. Arī ministriju pakļautībā esošajās iestādēs, kā reģionālajās vides pārvaldēs, būtu nepieciešami plānotāji, kuru kopskaits varētu sasniegt pat desmit plānotājus.

Raugoties reģionālās plānošanas līmenī, Latvijā ir pieci plānošanas reģioni, kur katrā no tiem nepieciešami profesionāli telpiskās attīstības plānotāji dokumentu izstrādei, ieviešanai un uzraudzībai. Provizoriski tas varētu sastādīt ne mazāk kā divdesmit telpiskās attīstības plānotājus.

Nozīmīga loma ir privātuzņēmējiem, kas arī piedalās darba tirgus norisē un spēj piedāvāt konkurētspējīgas darba vietas telpiskajiem attīstības plānotājiem.

Lielā daļā darbavietu par telpisko attīstību atbildīgie tiek kvalificēti dažādi, kas neļauj pilnvērtīgi izvērtēt esošos darba piedāvājumus. Pieprasījums pēc telpiskās attīstības plānotājiem Latvijas darba tirgū kopā sastāda ne mazāk par simtu piecdesmit līdz divsimt (150 – 200) telpiskās attīstības plānotāju (Maģistra studiju programma Telpiskās attīstības plānošana, 2013).

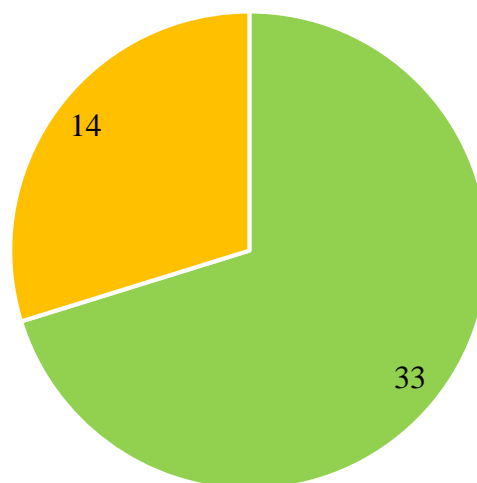
4.1.2. Iegūto zināšanu un prasmju novērtējums darba tirgū

Vērtējot pašu absolventu integrāciju darba tirgū, analizējot atbildes Līgas Sējas veidotajās anketās, iespējams padziļināti novērtēt jauno telpisko attīstības plānotāju domas par studiju programmas un telpiskās attīstības plānošanas darba tirgus sasaisti (6 pielikums).

No aptaujātajiem 47 absolventiem 71.47% darbojas telpiskās attīstības plānošanas jomā.

4.1.3.1. attēlā apkopota informācija par aptaujāto absolventu pašreizējo nodarbinātību jomā. Daļa

no absolventiem jau studiju laikā strādājuši plānošanā vai saistītā jomā. Absolventi norāda, ka studēt sāks, jo bijusi vēlme paplašināt savas zināšanas ar plānošanu saistītos jautājumos. Absolventiem, kuriem nav izdevies atrast darbu telpiskās attīstības plānošanas darba laukā to skaidro dažādi, kā, piemēram, četri respondenti apgalvo, ka nav spējuši atrast pietiekami apmaksātu darbu, divi no respondentiem atbildējuši, ka viņu studiju laikā apgūtās zināšanas nav bijušas pietiekamas atbilstošām vakancēm. Lielākoties absolventi, kas nestrādā ar telpisko attīstības plānošanu saistītā jomā, darbojas citās nozarēs, kur strādājuši jau studiju procesa gaitā, kas lielākoties saistīts ar apgūto bakalaura grāda izglītību.

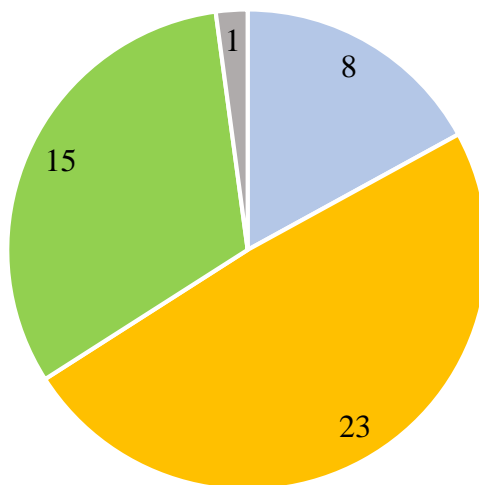

- Nodarbināts ar telpisko attīstības plānošanu saistītā nozarē
- Nenodarbināts ar telpisko attīstības plānošanu saistītā nozarē

4.1.3.1. attēls. Absolventu darba vietu sadalījums pēc nodarbinātības piederības (izstrādājusi autore izmantojot studiju programmas Telpiskās attīstības plānošana anketu rezultātus, 2016)

Jautājumu sadaļā par studiju programmas atbilstību darba tirgum, absolventiem jautātas viņu domas par to, vai studiju programma sniedz atbilstošas zināšanas, lai sekmīgi iekļautos darba tirgū (4.1.3.2. attēls). Lielāka daļa absolventu atbildējuši, ka programma ir atbilstoša esošajam darba tirgus stāvoklim, kas ir visnotaļ saprotami, jo kā jau iepriekš darbā minēts, lielākā daļa absolventu strādā telpiskās attīstības plānošanā vai saistītā jomā. Astoņi no atbildi sniegušajiem 47 absolventiem novērtējuši studiju programmu kā ļoti atbilstošu darba tirgum. Neviens no respondentiem nav novērtējis programmu kā ļoti neatbilstošu, tomēr viens respondents atbildējis,

ka viņa vērtējumā studiju programma ir drīzāk neapmierinoša, lai pēc studiju beigām spētu veiksmīgi darboties telpiskās attīstības plānošanas jomā.

■ Ļoti atbilstoša ■ Atbilstoša ■ Drīzāk atbilstoša ■ Drīzāk neatbilstoša ■ Ļoti neatbilstoša

4.1.3.2. attēls. Studiju programmas novērtējums atbilstoši aktuālajām nozares darba tīrgus prasībām (izstrādājusi autore izmantojot studiju programmas Telpiskās attīstības plānošana anketu rezultātus, 2016).

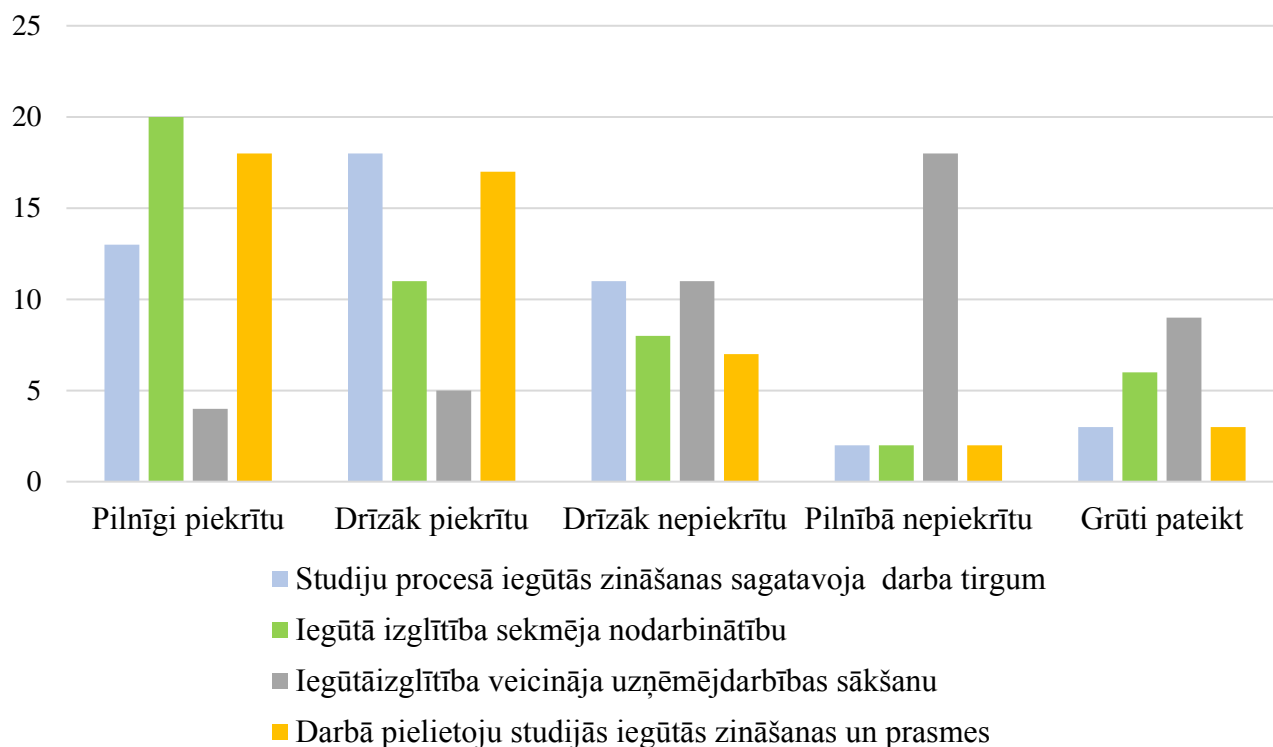
Maģistra darba ietvaros apkopots detalizēts absolventu viedoklis par studiju programmas absolvēšanas ietekmi darba tīrgū (4.1.3.3. attēlā). Anketas ietvaros apskatīti pieci jautājumi, atspoguļojot studiju programmas absolventu viedokli par studiju laikā iegūto zināšanu pielietojumu viņu darba vietā. Uz jautājumu “*Vai studiju procesā iegūtās zināšanas sagatavoja darba tīrgū?*”, lielākā daļa respondentu atbildējuši pozitīvi, atzīmējot, ka drīzāk piekrīt vai pilnīgi piekrīt izvirzītajam apgalvojumam. Noraidoši atbildējuši trīspadsmit respondenti. Savu viedokli nav izteikuši trīs respondenti, norādot, ka viņiem grūti novērtēt šo apgalvojumu. Iespējams šāda atbilde saistīta ar vēl nepietiekamu darba pieredzi attiecīgajā jomā, kā rezultātā nav iespējams objektīvi novērtēt studiju programmā apgūtā pielietojumu reālā darbībā.

Uz jautājumu “*Vai iegūtā izglītība sekmēja nodarbinātību?*” absolventi atbildējuši līdzīgi kā iepriekš, lielākoties sniedzot piekrītošas atbildes. Divdesmit absolventi studijās apgūtās iemaņas vērtē kā ļoti labas, lai sekmētu iekļaušanos telpiskās attīstības plānošanas tīrgū un vienpadsmit absolventi drīzāk piekrīt apgalvojumam, ka iegūtā izglītība sekmējusi to nodarbinātību. Viens

respondents atbildējis, ka izglītība nekāda ziņā nav sekmējusi tā nodarbinātību, kā arī astoņi respondenti skeptiski vērtē studiju programmā iegūto zināšanu pielietošanu praksē.

Absolventi domas par savas uzņēmējdarbības uzsākšanu pēc studiju programmas absolvēšanas vērtējuši kā neapmierinošas. Šajā gadījumā uz jautājumu "*Vai iegūtā izglītība veicināja uzņēmējdarbības uzsākšanu?*" absolventi atbildējuši visskeptiskāk. Tikai deviņi respondenti pozitīvi novērtē studiju procesu, kā savas uzņēmējdarbības uzsākšanu. Astoņpadsmit respondenti apgalvojuši, ka drīzāk nepiekrīt tam, ka studiju process veicinājis personīgā uzņēmuma dibināšanu. Kā apgalvo absolventi, studiju procesā vairākkārtīgi tiek uzsvērtas telpiskā attīstības plānošana no sociālajiem, ekonomiskajiem un vides aspektiem, tomēr daļa studentu atzinuši, ka zināšanām par plānošanas ekonomiskajiem aspektiem būtu nepieciešams pievērst lielāku uzmanību, veicinot absolventus pēc studiju beigšanas realizēties uzņēmējdarbības jomā.

Iegūtās zināšanas un prasmes ir svarīgs aspekts lai spētu integrēties darba tirgū. Aptaujas ietvaros absolventi vērtēja arī apgūtās praktiskās iemaņas un teorētiskās zināšanas. Šī ir sadaļa, ko absolventi vērtē visaugstāk. Astoņpadsmit studiju programmas absolventi pilnīgi piekrīt apgalvojumam, ka studiju laikā apgūtās prasmes tie pielieto reālā praksē. Septiņpadsmit respondenti atbildējuši, ka drīzāk piekrīt šim apgalvojumam. Absolventi atzinīgi vērtē studiju programmas vadītāju un pasniedzēju ieguldīto darbu, kā arī studiju programmas dažādību, sniedzot iespēju apgūt iemaņas no dažādiem skatupunktiem un slāņiem. Studiju procesā augsti novērtēta iespēja strādāt grupās un dalīties iemaņu pielietošanā, kā arī uzsvērts praktisko iemaņu pielietojums dažādos kursa darbos un praktiskās darbībās. Studijas tiek vērtētas, kā lielisks atspēriena solis turpmākajām darbam telpiskās attīstības plānošanā.

4.1.3.3. attēls. Studiju programmas Telpiskās attīstības plānošana iegūto zināšanu novērtējums
(izstrādājusi autore izmantojot studiju programmas Telpiskās attīstības plānošana anketu rezultātus, 2016)

Kā studiju programmas pozitīvās puses studenti minējuši daudzveidīgo studentu sastāvu pēc to priekšzināšanām. Jau iepriekš minēts, ka telpiskās attīstības plānošana sevī ietver daudz dažādu jomu apvienojumu. Šāds studiju kursa sastāvs studiju procesā palīdz pilnveidot savas zināšanas, veidojot diskusijas un kopīgi strādājot grupu darbos. Pozitīvi vērtētas arī dažādās prakses, kas norisinājušās studiju laikā un praktisko iemaņu apgūšana, kas ļāvusi novērtēt atbilstošās darba iespējas un liela daļa studentu tās arī izmantojuši savā darba izvēlē, piemēram, izvēloties vienu no ilggadējām programmas sadarbības partnerēm – Babītes novada vai Ķekavas novada pašvaldībām.

Apkopojot atbildes par to, kas studiju programmai būtu jāuzlabo, lielākā daļa aptaujāto absolventu atzinuši, ka lietas, kas visvairāk liedz pilnvērtīgi integrēties darba tirgū pēc studiju programmas beigšanas ir tehnisko zināšanu trūkums, piemēram, tādu tehnisko programmu kā *AutoCAD*, *Bentley Microstation* u.c. apgūšana, kā arī ĢIS apmācību būtu nepieciešams pasniegt no mūsdienīgāka skatupunkta, vairāk ļaujot realizēt sevi tieši darba tirgus vajadzībām.

Apkopojot visus iepriekšminētos datus, iespējams labāk izprast telpiskās attīstības plānotāju nodarbinātību Latvijā, tādā veidā izprotot studiju sasaisti ar darba vietām.

4.2. Darba devēju viedoklis

Ņemot vērā Telpiskās attīstības plānošanas programmas absolventu aptaujas, jau iepriekš maģistra darbā minēts, ka liela daļa no programmas absolventiem darba vietu ir atraduši kādā no Latvijas pašvaldībām. Apskatot profesionālās maģistra studiju programmas Telpiskās attīstības plānošana absolventu esošas darba vietas iespējams daļēji apzināt esošo darba tirgus situāciju Latvijā skatoties no telpiskās attīstības plānošanas skatupunkta. Ņemot vērā datus, kas iegūti veicot absolventu anketēšanu, kā arī datus, kas iegūti apskatot visu Latvijas pašvaldību telpiskās attīstības plānošanu dokumentu izstrādātājus, kā arī darba devēju izsludinātās vakances, maģistra darba turpinājumā iespējams novērtēt pašreizējo telpiskās attīstības plānotāju darba iespējas (7 pielikums).

Kā savas darba vietas telpiskās attīstības plānošanas darba lauka publiskajā sektorā absolventi uzrādījuši tādas vietas, kā: Liepājas pilsētas dome, Babītes novada pašvaldība, Saldus novada pašvaldība, Baldones novada dome, Ķekavas novada pašvaldība, Rīgas Domes Pilsētas attīstības departaments, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Daugavpils novada dome, Salacgrīvas novada dome, Rēzeknes pilsētas dome, Rīgas plānošanas reģions, Kuldīgas novada pašvaldība, Mārupes novada pašvaldība, Dobeles novada pašvaldība, Garkalnes novada dome, Vidzemes plānošanas reģions, Cēsu novada pašvaldība un Brocēnu novada pašvaldība. Privātajā sektorā absolventi darbojas uzņēmumos kā SIA “ALPS”, SIA “Maplant”, SIA “Metrum” un SIA “Opus plan”. Vērā ņemams aspekts, kas pieci no absolventiem izveidojuši savu privātu uzņēmumu, kas ir tieši saistīts vai radniecīgs ar telpisko attīstības plānošanu (8. pielikums).

Vērtējot darba devēju prasības telpiskās attīstības plānošanas speciālistiem, atbilstošo institūciju interneta vietnēs iespējams atrast darba piedāvājumus telpiskās attīstības plānotājiem. Darba devēji vakances galvenokārt ievieto interneta vietņu sludinājumu lapās, kā arī savās interneta vietnēs. Izvērtējot situāciju 2017. gada pirmajā ceturksnī, netika atrasta neviena aktuāla darba vieta telpiskās attīstības plānotājam. Kā atskaites punkti darba devēju prasībām, šajā maģistra darbā tik izvērtēti četri darba sludinājumi, kas piedāvāti telpiskās attīstības plānotājiem attiecīgos periodos.

Vidzemes plānošanas reģiona 2014. gadā izsludināto konkursu vietai Telpiskās attīstības plānotājs, kā viena no galvenajām prasībām izvirzīta vismaz trīs gadu pieredze attīstības plānošanā, kas no tikko absolvējuša studenta skatupunkta ir neadekvāta prasība, ņemot vērā, ka studiju gaitas ir tikko beigtas. Pie prasībām atzīmēta augstākās izglītības nepieciešamība vides, dabas vai sociālajās zinātnēs, izglītība teritorijas plānošanā tiek uzskatīta kā priekšrocība, kas ir savdabīgi,

ņemot vērā, ka vakance paredzēta telpiskās attīstības plānotājam. Uzsvars darba sludinājumā likts arī uz normatīvo aktu un plānošanas dokumentu pārzināšanu un prasmi sagatavot un analizēt dokumentus, kā arī spēju strādāt komandā, analītiskā domāšana, spēja argumentēt un paust savu viedokli, kā arī precizitāte veicot savu darbu. Kā galvnei pienākumi minēti plānošanas dokumentu izstrāde, analīze, dokumentu ieviešana un uzraudzība, pašvaldību konsultēšana.

Inčukalna novada 2016. gadā izsludinātās vakances Teritorijas plānotājs, pretendentiem nepieciešama bakalaura vai maģistra izglītība vides inženieru, teritorijas plānošanas vai telpiskās attīstības plānošanā. Līdzīgi kā Vidzemes plānošanas reģionā tiek pieprasīta atbilstošu normatīvo aktu pārzināšana. Šajā gadījumā iepriekšējās pieredzes ilgums nav minēts, tomēr kā vēlama atzīmēta darba pieredze pašvaldībā vai valsts darbā. Galvenie pienākumi stājoties darbā ir augstākstāvošu plānošanas dokumentu prasību ievērošana, dokumentu izstrāde un ieviešana, darbošanās ar TAPIS sistēmu. Kā priekšrocība tiks uzskatīta programmas *MicroStation* pārzināšana. Galvenie pienākumi šajā amatā ir nodrošināt nacionālā un reģionālā plānojuma prasību ievērošanu Inčukalna novadā, nodrošināt aktuālo normatīvo dokumentu prasību ievērošanu vietējā mēroga plānošanas dokumentu izstrādē, nodrošināt datu apriti TAPIS sistēmā, sadarboties ar novada iedzīvotājiem un aktīvi iesaistīties novada plānošanā.

Līdzīga situācija ir arī Siguldas novada domē, kur 2016. gada izskaņā tika meklēts teritorijas plānotājs Būvniecības kontroles nodaļā. Prasības pretendentiem līdzīgas kā iepriekšējās darba ietās, galvenokārt uzsvāra liekot uz prasmi orientēties ar jomu saistītos normatīvos aktos un dokumentos, kā arī vēlamas tehniskās zināšanas darbam ar datoru.

Apskatot SIA Metrum 2016. gadā izsludināto vakanci Teritorijas attīstības plānošanas daļas vadītāja asistents, secināts, ka šajā amatā nepieciešama persona, kas plānošanas jomā vairāk saskārusies ar administratīvo pusi, piemēram, pie prasībām kandidātam minēta lietvedības un dokumentu aprites pārzināšana, sanāksmju protokolēšana. No plānošanas skatupunkta tiek pieprasītas iemaņas iepirkumu un plānošanas projektu dokumentācijas tehniskajā sagatavošanā. Līdzīgi kā pašvaldībās, kā viena no prasībām ir spēja sastrādāties komandā, normatīvo aktu pārzināšana un iepriekšēja pieredze līdzīgā darbā.

Salīdzinot studiju programmā Telpiskās attīstības plānošana un apskatītās ar telpisko attīstības plānošanu saistīto darba vietu prasības, var secināt, ka studiju procesā tiek apgūtas prasītās zināšanas, kā piemēram, viena no prasībām ir pārzināt Latvijas Republikas un Eiropas Savienības tiesību un normatīvos aktus, reģionālās attīstības politikas un plānošanas dokumentus. Nepieciešama prasme pārzināt plānošanas dokumentos noteikto politiku, nosacījumus un rīcību

ieviešanas un uzraudzības metodes, kā arī spēt sagatavot un analizēt dokumentus. Kā svarīgs nosacījums ir minēts spēja strādāt grupas un komandā. Liela daļa iepriekšminētās prasmes tiek apgūtas studiju procesa gaitā, kas noteikti paaugstina iespēju iekļauties darba tirgū.

Siguldas novada dome un Inčukalna novada dome aicinot darbā jaunos teritorijas plānotājus pieprasa tehniskās zināšanas datorprogrammās kā *MicroStation*, *AutoCAD* vai *ArcView*. Diemžēl šis ir viens no studiju programmas vājajiem punktiem, savā programmā piedāvājot vien 2 kredītpunktu vērtu GIS studiju kursu, kas sevī iekļauj *ArcView* programmas pamatu apgūšanu. Šis ir galvenais aspekts, ka novērots apskatot dažādus darba piedāvājumus telpiskās attīstības plānotājiem.

Apskatot visas iepriekšminētās vakances un darba piedāvājumus, redzamas, ka publiskajā sektorā esošo darba vietu kvalifikācija ir ar samērā līdzīgiem pienākumiem un prasībām pret topošo darbinieku. Līdzīga situācija ir arī privātajā sektorā, piedāvājot līdzvērtīgus piedāvājumus, vien konkretizējot nepieciešamās kvalitātes. Kopumā skatoties darba vietas, kas attiecināmas uz telpisko attīstības plānošanu ir līdzvērtīgas, spējot piedāvāt darbiniekiem dažādību un spēju pielāgoties.

4.2.1. Viedoklis par absolventu iegūtajām zināšanām un prasmēm

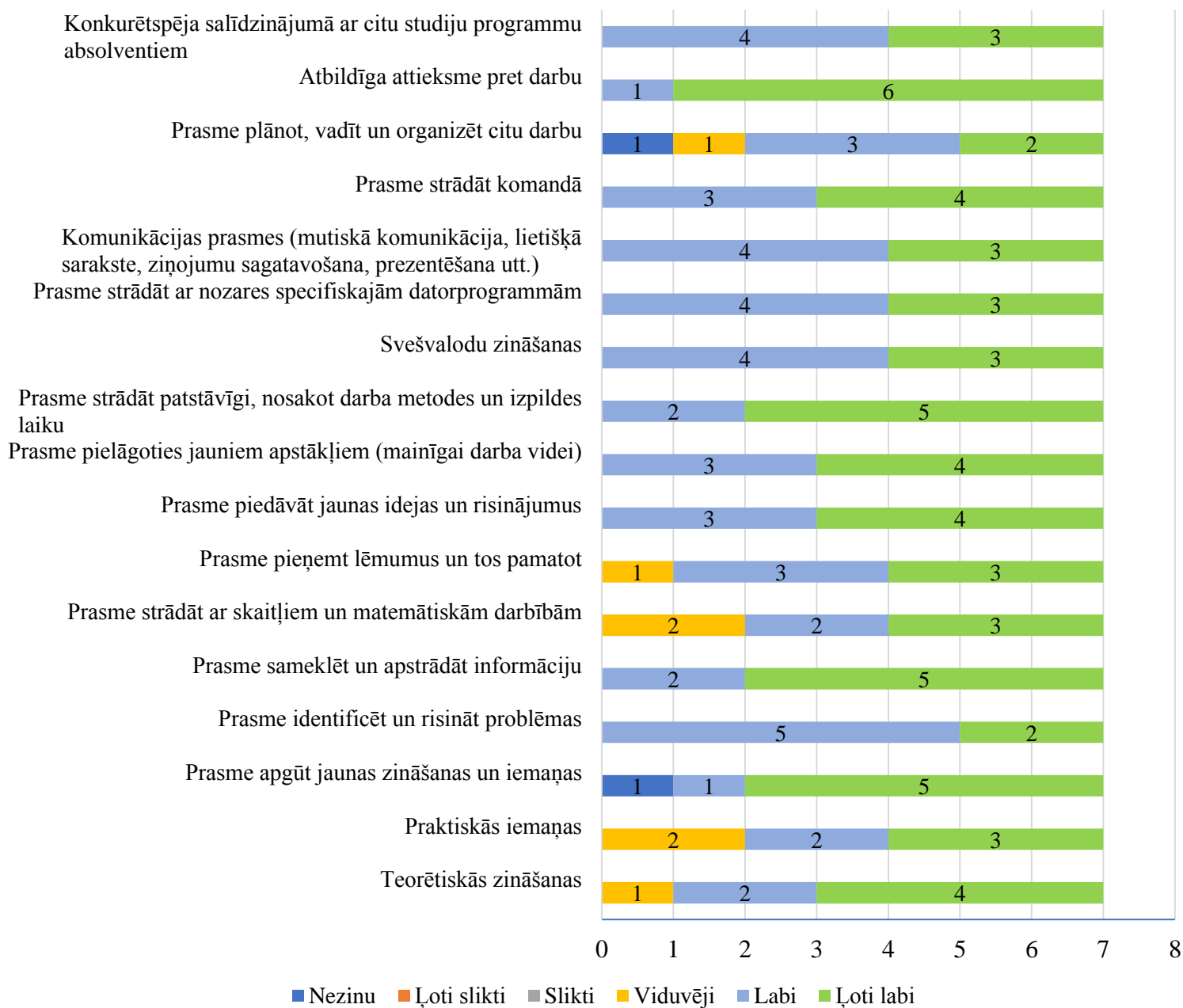
Studiju programmas Telpiskās attīstības plānošana ietvaros veikta anketēšana, kas paredzēta gatavojoties studiju programmas akreditācijai. Anketēšanu veica studiju programmas studente Līga Sēja 2016. gadā studiju kursa izvēlētās specializācijas prakses laikā. Anketu apkopojums un analīze veikta šī maģistra darba ietvaros, izvērtējot absolventu darba devēju sniegtās atbildes attiecībā uz studiju programmas Telpiskās attīstības plānošana atbilstību darba tirgum Latvijā.

Kopumā aptaujā piedalījušies septiņi darba devēji. Seši no tiem darbojas publiskajā sektorā un viens privātajā sektorā. Divi darba devēji ir Rīgas plānošanas reģiona ietvaros – Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments un Mārupes novada pašvaldība, atbildes snieguši arī Vidzemes plānošanas reģiona, Brocēnu novada pašvaldības, VARAM un SIA LATAKKO pārstāvji (7. pielikums)

Anketas ietvaros darba devēji sniedza savas pārdomas par vairākiem jautājumiem, kas saistīti ar studiju programmu Telpiskās attīstības plānošana, sadarbību ar LU un vispārējiem ar plānošanu saistītiem jautājumiem. Šajā maģistra darbā detalizētāk tiks apskatīti divi jautājumi, kas saistās ar absolventu iekļaušanos darba vidē un darba devēju pārdomas par absolventu atbilstību darba tirgum.

Uz apgalvojumu kā atbilstošais uzņēmums vai iestāde raksturotu studiju programmas absolventus, divi no respondentiem atbildējuši, ka absolventiem ir laba teorētiskā un praktiskā sagatavotība, kā arī tie bija spējīgi uzreiz patstāvīgi veikt savus darba pienākumus. Pieci respondenti atbildējuši, ka absolventiem bija nepieciešamas neilgas apmācības darba vietā, lai veiksmīgi spētu veikt savus darba pienākumus. Neviens no respondentiem nav atbildējis, ka absolventiem trūktu praktiskās vai teorētiskās iemaņas, lai pienācīgi pildītu savus darba pienākumus.

Vērtējot apgalvojumus par absolventu zināšanām, iemaņām un prasmēm, respondentiem lūgts katru apgalvojumu novērtēt skalā no 0 līdz 5, ņemot vērā, ka 5 ir ļoti labi, bet atzīmējot 0 respondents nevar novērtēt absolventu atbilstoši apgalvojumam (5.2.1.1. attēls.). Teorētiskās iemaņas no četrus darba devēju puses tika novērtētas, kā ļoti labas, divi respondenti atzīmējuši, ka zināšanas ir labas, bet viens, ka viduvējas. Līdzīgs vērtējums ir arī par praktiskajām iemaņām, trīs darba devēji tās vērtē kā ļoti labas, divi kā labas un divi kā viduvējas. Vislabāk darba devēji novērtējuši programmas absolventu atbildīgo attieksmi pret darbu, seši respondenti atzīmējuši to kā ļoti labu. Atzinīgi novērtētā arī absolventu prasme apgūt jaunas zināšanas un iemaņas un prasme strādāt patstāvīgi, šīs prasmes pieci darba devēji atzīmējuši, kā ļoti labas. Pozitīvi vērtējams, ka nevienu no sniegtajiem apgalvojumiem respondenti nav atzīmējuši ar atzīmi ļoti slikti un slikti (1 un 2).

5.2.1.1. attēls. Darba devēju novērtējums par LU ĢZZF programmas Telpiskās attīstības plānošana absolventu prasmēm (izstrādājusi autore izmantojot LU ĢZZF programmas Telpiskās attīstības plānošana datus, 2016)

Apkopojot visu darba devēju sniegtās atbildes par studiju programmas Telpiskās attīstības plānošana absolventiem, darba devēji izsakās pozitīvi, galvenokārt minot, ka studiju programmas absolventiem ir labas zināšanas par telpiskās attīstības plānošanu, to procesu norisēm. Novērtētas tiek teorētiskās zināšanas un praktiskās iemaņas, minot, ka jebkurā gadījumā uzsākot darbu jaunā darba vietā, ikvienam nepieciešams pielāgoties atbilstošiem apstākļiem. Darba devēji min, ka

darbinieku nevar vien vērtēt pēc pabeigtās izglītības, vērā ņemams faktors ir cilvēka personība, svarīgi, ka tas spēj strādāt komandā un pilnvērtīgi iekļauties darba kolektīvā.

4.2.2. Viedoklis par telpisko attīstības plānošanu Latvijā

Lai spētu izprast, darba devēju viedokli par esošo telpiskās attīstības plānošanas situāciju Latvijā, autore uz sarunu uzaicinānusi piecus dažādus ar telpisko attīstības plānošanu saistītus cilvēkus. No valsts sektora intervijai izvēlēta VARAM Telpiskās plānošanas departamenta direktore Ingūna Urtāne, kā pašvalību pārstāvis intervēts Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta Stratēģiskās plānošanas nodaļas vadītājs Guntars Ruskuls, kā starptautiskā sektora pārstāve intervijai piesaistīta VASAB sekretariāta telpiskās attīstības plānotāja Liene Stikāne, privātā sektore pārstāve SIA “Metrum” Teritorijas attīstības plānošanas daļas vadītāja Māra Kalvāne, kā arī LU ĢZZF Ģeogrāfijas nodaļas vadītāja Agrita Briede, kā viedoklis sniegtu iespēju palūkoties uz telpiskās attīstības plānošanu no izglītības skatupunkta.

Respondentiem tika uzdoti trīs jautājumi: “*Kāds ir Jūsu viedoklis par telpiskās attīstības plānošanas izglītību Latvijā?*”, “*Kāds ir Jūsu viedoklis par telpiskās attīstības plānošanas darba lauku Latvijā?*”, un “*Kādi ir jūsu ieteikumu telpiskās attīstības plānošanas attīstībai?*”. Interviju mērķis ir noskaidrot pēc iespējas dažādāku cilvēku viedoklis par esošo telpiskās attīstības plānošanas situāciju, viedokli par izglītību un darba tirgu, kā arī noskaidrot aptaujāto viedokli par iespējamo jomas attīstību.

Pēc VARAM Telpiskās plānošanas departamenta direktores Ingūnas Urtānes domām telpiskās attīstības plānošanas izglītība Latvijā ir vienlīdzīga situācijai Baltijā un daudzviet Eiropā. Kopumā Eiropas līmenī ir notiek diskusijas par telpiskās attīstības plānošanas esošo situāciju un mēģinājumiem to uzlabot.

Vērtējos telpiskās attīstības plānošanas izglītību, kā pozitīvo piemēru I.Urtāne min Zviedrijā esošās augstskolas, kurās lielākā daļa darbu tiek panākta ar veiksmīgu komunikāciju un atbilstošām zināšanām. Galvenā problēma Latvijas augstākās izglītības kontekstā pēc I.Urtānes domām ir nepietiekamu sociālo studiju kursu apguve studiju procesā, kas izpaužas, kā savstarpējas saprašanās un komunikācijas trūkums, kā arī pietiekami blīvais mācību process, kā rezultātā studenti iespējams neapgūst pietiekamas prasmes un iemaņas.

Veiksmīgai augstākās izglītības un darba tirgus mijiedarbībai I.Urtāne apgalvo, ka būtu nepieciešams precīzs jomā strādājošo definējums, jo viņasprāt, šobrīd telpiskās attīstības plānošanas lauciņā ir pārāk plaša citu profesiju pārstāvēniecība bez attiecīgās izglītības. Situācijas

atrisināšanai tiek piedāvāta plānotāju kvalifikācijas celšana, līdz ar to profesijas prestiža celšana, kas veicinātu jaunu cilvēku iesaisti jomā. Vienlaicīgi ceļot profesijas prestižu, arī sabiedrība pievērsīs tai pastiprinātāku uzmanību, iespējams vairāk iesaistoties dažādos ar plānošanu saistītos procesos.

Turpinot par telpiskās attīstības plānotājiem un to izglītību L.Stikāne uzskata, ka Latvijā trūkst labu plānotāju, īpaši to iespējams novērot pašvaldībās. Liene uzskata, ka divi gadi telpiskās attīstības plānošanas maģistrantūrā ir par maz, lai spētu veiksmīgi darboties jomā, īpaši tādiem cilvēkiem, kuri iepriekš nav saskārušies ar to. Kā negatīvais aspekts pastāvošajā telpiskās attīstības struktūrā tiek minēts specializācijas trūkums, sniedzot iespēju studentiem apgūt visaptverošo telpiskās attīstības plānošanas ietvaru, netiek pievērsta pastiprināta uzmanība specializācijām, kas šajā situācijā būtu vispiemērotākais studiju modulis. L.Stikāne intervijas gaitā minēja, ka esošā telpiskās attīstības plānošanas studiju programma nodrošina darbiekus pašvaldībām, lielākoties studiju procesā balstoties uz iemaņām un praksēm, kas nepieciešamas tiesi publiskā sektorā strādājošajiem. Tas tiek skaidrots ar privātā sektora nepieejamību, kas rada sarežģījumus iesaistīties telpiskās attīstības plānošanas darba tirgū.

Vērtējos šo situāciju L.Stikāne iesaka veidot augstskolu un visu sektoru darba tirgus sadarbību, uzlabojot iepirkumu sistēmu un padarot privāto darba tirgu atvērtāku jauniem darbiniekiem. Telpiskās attīstības plānošanas uzlabošanai L.Stikāne min arī pārdomātāk studiju kursu saturu izvēli un progresīvāku studiju kursu izveidi, veicinot plānotāju zināšanu attīstību visos plānošanas līmeņu ietvaros.

Savukārt Guntars Ruskuls uzskata, ka svarīgākais telpiskās attīstības plānotāja izglītībā ir pamata teorētisko zināšanu un kādas specializācijas apvienojums. Pēc viņa domām, plānotājam nav jācenšas izziņāt viss, ir labi, ja viņš ir spēcīgs kādā konkrētā nozarē un strādājot jau reālā darbā savas zināšanas papildina jau profesionāļu vidē, darbojoties komandās un veidojot projektus kopā ar citiem plānotājiem, kas iespējams ir specializējušies citā nozarē. Šis ir veiksmīgākais variants telpiskās attīstības plānotāju pilnveidei. Kā būtisku soli G. Ruskuls uzsver arī augstskolu programmu savstarpējo mijiedarbību, topošo telpiskās attīstības plānotāju izveidē.

Vērtējot darba tirgus un izglītības mijiedarbību, tiek uzsvērts studiju prakšu devums studentu turpmākajai profesionālajai attīstībai. G.Ruskuls uzsver, ka telpiskās attīstības plānošanas darba tirgus ir pietiekami mazs, kā arī darbinieku rotācija ir neliela un tieši ar studiju prakšu palīdzību studentiem ir iespēja nostiprināties darba tirgū.

Turpākai attīstībai jomā G.Ruskuls iesaka vairāk koncentrēties uz starpdisciplinām un studentu specializācijām, kā arī augstskolu savstarpējo mijiedarbību gan studentu, gan pasniedzēju līmenī.

Pēc SIA “Metrum” Teritorijas attīstības plānošanas daļas vadītājas Māras Kalvānes domām telpiskās attīstības plānošanas izglītība Latvijā ir nepietiekama, tā ir tikai daļa no visām nepieciešamajām zināšanām. Pēc M.Kalvānes domām lielākā daļa studiju absolventi, neatkarīgi no pabeigtās augstskolas, jomu apgūst strādājot. SIA “Metrum” Teritorijas attīstības plānošanas daļas vadītāja uzskata, ka Latvijas augstākās izglītības programmās ir izveidojušies daudz dažādi novirzieni, kas iespējams traucē, veiksmīgai iesaistei jomā, vieniem absolventiem veiksmīgāk pārzinot, piemēram, ekonomiskos aspektus, citiem sociālos. Kā trūkumu M.Kalvāne atzīst arī tehnisko darbinieku trūkumu kas iespējams saistīts ar nepietiekamo studiju ilgumu.

Pēc M.Klavānes domām, būtu nepieciešama bakalaura studiju programmas izveide, kas veicinātu dažādu cilvēku iesaisti telpiskās attīstības plānošanā, kā arī studentu padziļinātāku iesaisti procesā.

Vērtējot izglītības pārstāvja, LU ĢZZF Ģeogrāfijas nodaļas vadītājas Agritas Briedes, viedokli autore secina, ka visu pieaicināto cilvēku viedoklis norāda uz augstskolu savstarpējās sadarbības veicināšanu. Arī A.Briede norādījusi, ka pie jau pastāvošās pasniedzēju sadarbības, būtu nepieciešams šādu praksti ieviest kā pastāvīgu jēdzienu, kā arī paplašināt sadarbības apjomus, līdz pat, iespējams, Eiropas mērogam. Pēc A.Briedes domām telpiskās attīstības izglītības struktūrai būtu nepieciešams attīstīties vienas studiju programmas ietvaros, veidojot augstskolu sadarbību.

5. TELPISKĀS ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS IZGLĪTĪBAS SISTĒMAS UZLABOŠANAS IESPĒJAS LATVIJĀ

Pasaule nav iedomājama bez cilvēkiem un to savstarpējām attiecībām, vai tās būtu draudzīgas, konkurējošas vai neitrālas. Cilvēki dzīvo līdzās viens otram, tie veido vidi sev apkārt, neskatoties uz cilvēku īpatnībām mēs dzīvojam vienā kopīgā telpā, kur cilvēka ietekmes robeža ir neizmērojama, mūsu sociālajām, ekonomiskajām un vides attiecībām sasniedzot globālu mērogu. Telpiskās attīstības plānošana ir kā mehānisms veiksmīgai cilvēku mijiedarbībai un sadarbībai apkārtējā telpā.

Maģistra darba ietvarā padziļināti apskatītas telpiskās attīstības plānošanas izglītības iespējas, tās ietekme un iegūto zināšanu pielietošanu darba tirgū. Literatūras aprakstā, apskatīta telpiskās attīstības plānošanas būtība, kā arī tajā nepieciešamās zināšanas un prasmes, kas ļauj izprast kas tieši plānotājam kā izpildītājam ir jāzina, jāmaks un jādara. Šīs prasmes ir visaptverošas, sevī iekļaujot arhitektūras, vides, ainavu, sociālās, juridiskās, ekonomiskās, tehniskās un daudzas citas zināšanas, liekot uzdot jautājumu – vai vienam cilvēkam ir iespējams objektīvi orientēties visas šajās jomās, lai veiksmīgi spētu darboties telpiskās attīstības plānošanā. Atbilde visticamāk, ir nē, tomēr izglītojoties cilvēkam ir iespēja sevi pilnveidot un iegūt zināšanas attiecīgās jomās.

Raugoties no telpiskās attīstības plānošanas izglītības skatupunkta, Latvijā ir viena telpiskās attīstības plānošanas studiju programma, ko piedāvā LU ĢZZF. Tā ilgu laiku bijusi vienīgā Baltijā, kas sniegusi iespēju apgūt ar telpisko attīstības plānošanu saistītas zināšanas un prasmes. Šobrīd studiju programma ir aktīva jau deviņu gadus, to absolvējis 101 students un pēc maģistra darbā pieejamajiem datiem, lielākā daļa absolventu šobrīd aktīvi darbojas ar telpiskās attīstības plānošanu saistītās jomās.

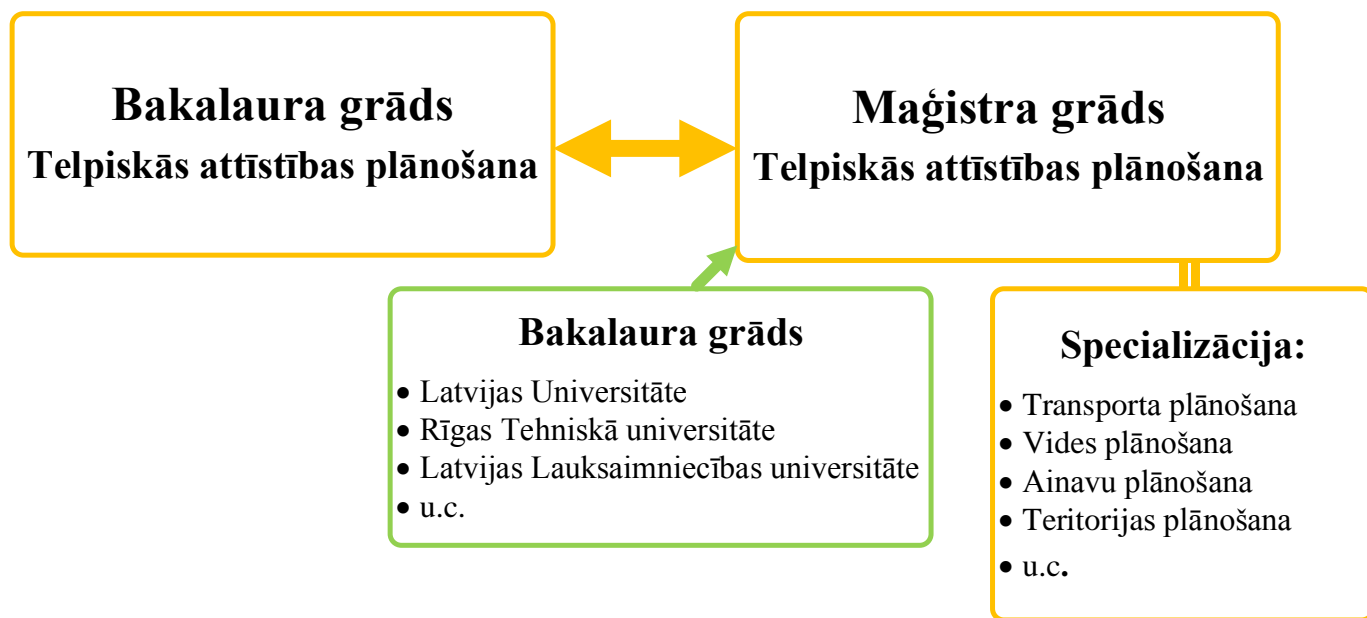
LU ĢZZF maģistra studiju programma Telpiskās attīstības plānošana piedāvā integrētu un daudzveidīgu programmu, kas četru semestru garajā periodā var šķist pārāk piesātināta un salīdzinot ar maģistra darbā aprakstīto ārvalstu praksi, maģistra studijām uzsvaram būtu jābūt uz profesionālo darbību un teorētisko iemaņu apgūšanu kādā konkrētā specifiskā. Studiju gaitā iespējams apgūt dažādu kursus: plānošanas sociālie un psiholoģiskie aspekti, plānošanas tiesiskie pamati, stratēģiskā vadīšana un projekti, stratēģiskā plānošana un metodes, tehniskās infrastruktūras plānošana, teritoriju pārvaldība, vides apstākļi telpiskās attīstības plānošanā, ĢIS pamati u.c. Studiju programmas piedāvā trīs studiju prakses kursus, kur studentiem ir iespēja iegūtās zināšanas pielietot praksē. Kopumā studijas ir vairāk balstītas uz teorētisko iemaņu

iegūšanu, ko apliecina arī absolventu sniegtās atbildes studiju programmas novērtējumā. Pēc studentu vērtējuma lielākais uzsvars tiek likts uz sociālo plānošanu, vismazāk apskatot ekonomisko plānošanu. Tas viss ir skaidrojams ar ierobežoto laiku maģistra studijās, tomēr pozitīvi, ka ir redzami virzieni programmas izaugsmei. Lai arī tā nav vienīgā studiju programma, kur tiek piedāvātas telpiskās attīstības plānošanas jomai saistīti vai radniecīgi kursi, tomēr šī LU ĢZZF programma šobrīd ir uzskatāma par vienīgo, kas sniedz pilnvērtīgu ieskatu jomā.

Kā iespējams tuvāko studiju programmu telpiskās attīstības plānošanai var nosaukt RTU piedāvāto bakalaura studiju programmu Reģionālās attīstības un pilsētekonomikas inženierija sniedz iespēju ar telpisko attīstības plānošanas jomu saistītus studiju kursus apgūt no racionālāka viedokļa. Lai arī programma nav tieši balstīta uz telpisko attīstības plānošanu, tā sniedz ar telpisko attīstības plānošanu saistītas zināšanas. Radniecīgas studijas tiek piedāvātas arī LLU un DU.

Vērtējot esošo telpiskās attīstības plānošanas augstākās izglītības iespējas Latvijā un veicot tās salīdzinājumu ar ārvalstu praksi, kā piemērus izvērtējot Lielbritānijas un Vācijas augstākās izglītības praksi, maģistra darba ietvarā autore piedāvā divus iespējamus izglītības sistēmas attīstības variantus, kas sniegtu iespēju telpisko attīstības plānošanu apgūt plašāk un studentiem sniegtu iespēju padziļināti izprast procesu, to virzību un attīstību.

Kā vienu no variantiem maģistra darba autore piedāvā apvienota studiju moduļa izveidi, kas izpaužas kā bakalaura un maģistra studiju programmu mijiedarbība. (5.1. attēls.)

5.1.attēls Telpiskās attīstības plānošanas izglītības sistēmas attīstības piedāvājums Nr.1

(izstrādājusi autore)

Bakalaura studiju programmā autore piedāvā veicināt visaptverošu ar telpisko attīstības plānošanu saistītu teorētisko zināšanu un praktisko iemaņu apgūšanu, iegūto zināšanu pielietojumu individuālos darbos, grupu darbos un studiju praksēs. Studiju procesā studentiem tiktu sniegta iespēja iepazīties ar telpiskās attīstības plānošanu saistītām zināšanām, apgūstot tās pamata studiju kursus. Šī programmu būtu pielāgota cilvēkiem, kas vēlas iegūt vispārējas un pamata zināšanas telpiskās attīstības plānošanā.

Maģistra studiju programma tiktu pielāgota studentiem, kuri beiguši iepriekšminēto bakalaura studiju programmu, kā arī citu programmu studentiem, kuri vēlas specializēties telpiskās attīstības plānošanas jomā. Liels uzsvars šajā modulīt tiktu likt uz maģistra un bakalaura studiju programmas mijiedarbību. Programmu sistēmas mērķis būtu sagatavot akadēmiski augstā, mūsdienīgā profesionālā līmenī un virzīt profesionālajā darba tirgū vadītspējīgus speciālistus integrētai, radošai, Latvijas un citu ES teritoriju attīstības plānošanai.

Šobrīd plānošanas jomā strādājošajiem trūkst prasmes saskaņot dažādu grupu intereses, lai vadītu teritorijas attīstības procesus un nodrošinātu vietu ilgtspējīgu attīstību. Trūkst nepieciešamo zināšanu projektu izstrādē un vadībā. Plānošanas speciālistiem būtu labāk jāorientējas jaunajās attīstības plānošanas dokumentu izstrādes metodēs. Tāpat nepieciešamas papildus zināšanas nekustamā īpašuma un vides pārvaldes, vides aizsardzības tiesiskajos, teorētiskajos un praktiskajos jautājumos. Visas šīs prasmes tiktu iesaistītas studiju procesā, veiksmīgākai telpiskās attīstības plānotāju integrācijai darba tirgū. Paplašinātais studiju laks sniegtu iespēju studentiem padziļinātāk pievērties dažādiem telpiskās attīstības plānošanas laukiem.

Pamatā maģistra studijas tiktu vērstas uz kādu no telpiskās attīstības plānošanas specializāciju, kas balstīts uz teorētisko bāzi, kas apgūta bakalaura studijās. Katrā no studiju gadiem studentiem piedāvājot iespēju izvēlēties studiju virzienu, vai tā būtu transporta vides vai teritorijas plānošana. Šāds maģistrantūras modelis viennozīmīgi ļautu studentiem padziļināti pievērsties kādai konkrētai nozarei.

Studiju programmai jāattīstās kā darba tirgū pieprasītai, maģistra līmeņa profesionālai studiju programmai, kas nodrošina studentus ar vispusīgām zināšanām un iemaņām – komunikācijas prasmēm telpiskās attīstības plānošanā un projektu vadīšanā, un dod iespējas studentiem apgūt praktisko plānošanas metodoloģiju un jaunākās plānošanas dokumentu izstrādes tehnoloģijas, kā arī tās pielietot.

Ieteicamais izglītības sistēmas variants piedāvāts balstoties uz Eiropas piemēru praksi. Gan Lielbritānijas, gan Vācijas piemēros novērots studiju programmu pēctecīgums, cenošoties veidot

vairāku sistēmu (bakalaura grāds – maģistra grāds – doktora grāds) izglītību, kā to paredz Boloņas deklarācija. Šajā sistēmā veiksmīgi darbojas princips, ka bakalaura grāda studijas balstās uz pamata zināšanu iegūšanu gan no teorijas, gan praktisko iemaņu puses, savukārt maģistra programmai jābūt uz specialitāti virzītai.

Analizējot Eiropas piemērus, pēc autora domām ir nekorekti salīdzināt daudzu miljonu iedzīvotāju valstis ar divu miljonu iedzīvotāju valsti, tomēr ir jāraugās pozitīvā virzienā un jāmēģina izprast lietderīgais, ko iespējams iegūt. Šajā gadījumā autore uzsver Lielbritānijas telpiskās attīstības plānošanas izglītības struktūru un menedžmentu, ikvienai telpiskās attīstības programmai tiek akreditētai un rūpīgi analizētai no RTPI puses, kas kalpo kā kontroles mehānisms studiju programmu atbilstībai jomā. Pēc autora domām specializēta sistēmas augstākā izglītība ir veiksmīgs izglītības modelis, veicinot telpiskās attīstības plānotāju nostiprināšanos kāda konkrētā nišā, tajā pat laikā pamata līmenī apgūstot nepieciešamās pamata zināšanas, kas nepieciešamas veiksmīgai darbībai telpiskās attīstības plānošanas jomā.

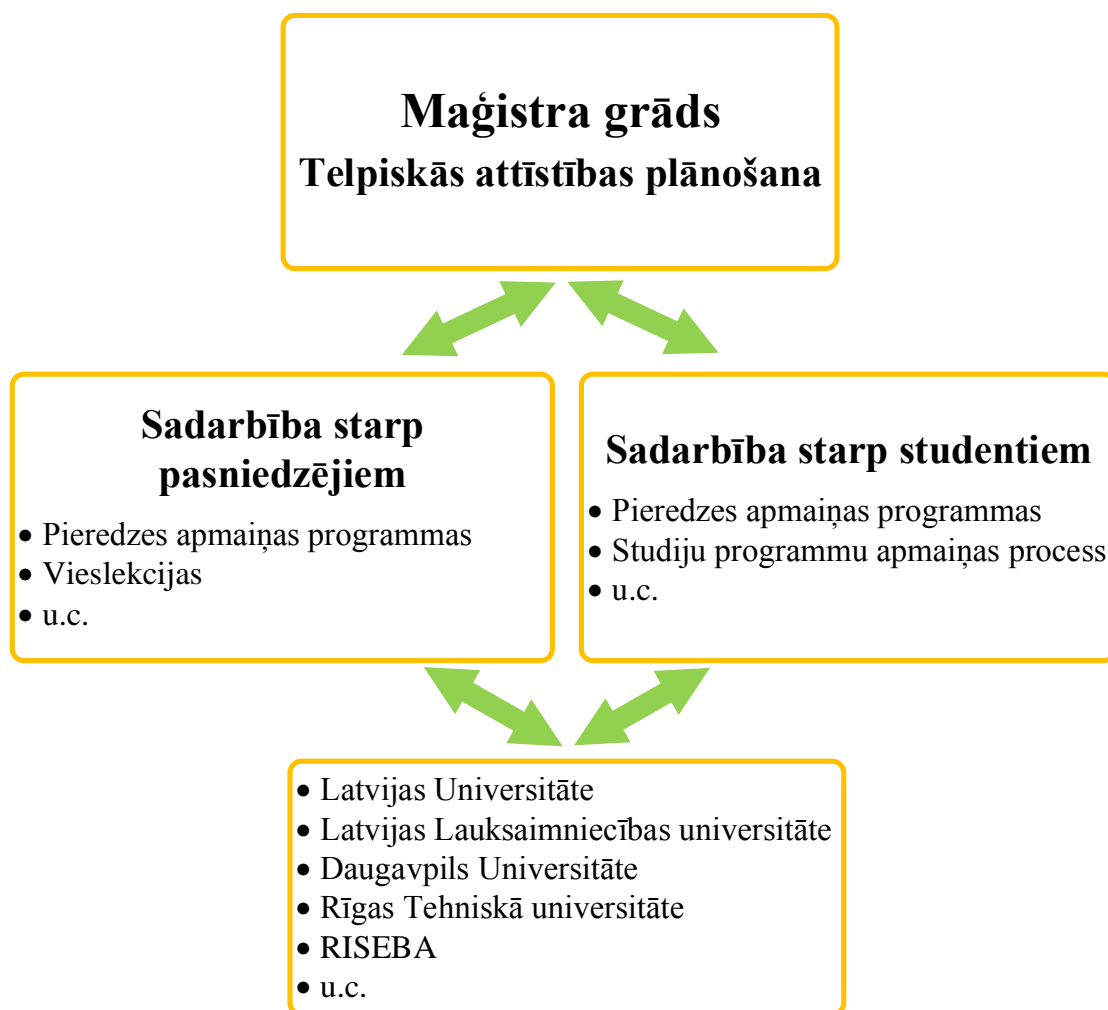
Jautājums rodas analizējot vai šāda sistēma veiksmīgi iekļautos Latvijas augstākās izglītības sistēmā, zinot, ka pieprasījums pēc telpiskās attīstības plānotājiem nav strauji augošs, kā arī no studentu puses raugoties, vai būtu pietiekami daudz cilvēku, kas vēlētos studēt šādā studiju programmā. Ņemot vērā šī brīža situāciju, LU ĢZZF studiju programmā Telpiskās attīstības plānošana lielākoties studē jau jomā strādājoši, vai tai tuvu pietuvināti cilvēki. Ieinteresētības veicināšanai no citām nozarēm, kā arī tikko vidējo izglītību beigušu jauniešu piesaistei, būtu nepieciešama precīza telpiskās attīstības plānotāja profesijas standarta izveide, tādējādi sniedzot studentiem atbildes uz to, kādas zināšanas un prasmes pēc studiju beigām darba devējiem būtu nepieciešamas.

Pašreizējais telpiskās attīstības plānotāja standarts ir izveidots vēl pirms Latvijā bijušas ar telpisko attīstību saistītas studiju programmas. Tas nesniedz pilnvērtīgu ieskatu profesijā, kā arī nav raksturojuma, kas īsti ir pilnvērtīgs telpiskās attīstības plānotājs. Šis būtu pirmais solis kam lielākam, iespējams tas būtu kā impulss esošās izglītības sistēmas pilnveidei. Telpiskās attīstības plānošanas konceptam kā tādām būtu nepieciešams izbēgt stagnācijas, kas var rasties no novecojušas domāšanas, struktūras un organizācijas. Laiks iet uz priekšu un arī plānošanas pieejām jāmainās līdz ar laiku. Tagadējais izaicinājums ir atklāt un attīstīt pieejas, kas ir vairāk piemērotas mūsdienām, domājot par to ilgtspējību turpmāk.

No darba tirgus skatupunkta, jaunas studiju programmas izveide veicinātu jaunu darbaspēka attīstību. No ārvalstu prakses, saprotams, ka dažādu plānošanas virzienu programmu izveide

veicinātu profesionāļu dažādību jomā, tomēr raugoties no darba tirgus skatupunkta, iespējams veidosies darba vietu nepietiekamība. Latvijas telpiskās attīstības plānošanas darba lauks nav liels un tuvākajā nākotnē autore nesaskata darba vietu strauju pieaugumu. Lielākie darba devēji telpiskās attīstības plānotājiem ir valsts un pašvaldības iestādes, kā arī privātie uzņēmumi, kur darbinieku rotācija nenotiek pārāk bieži. Straujš telpiskās attīstības plānotāju pieaugums darba tirgū radītu pastiprinātu konkurenci un iespējams pat darba vietu trūkumu. Lai arī raugoties pašreizējā LU ĢZZF maģistra studiju programmas Telpiskās attīstības plānošana absolventu nodarbinātībā, redzams, ka telpiskās attīstības plānošanai kā profesijai ir iespējamās izaugsmes iespējas.

Kā otro attīstības scenāriju, autore piedāvā studiju programmu un augstāko izglītības iestāžu savstarpējo sadarbību, veicinot telpiskās attīstības plānošanas speciālistu izaugsmi (5.2. attēls).

5.2.attēls. Telpiskās attīstības plānošanas izglītības sistēmas attīstības piedāvājums Nr.2
(izstrādājusi autore)

Šis piedāvājums paredz jau maģistra darba ietvaros apskatīto, ar telpisko attīstības plānošanu saistīto studiju programmu savstarpēju sadarbību. Sniedzot studentiem iespēju savas zināšanas telpiskās attīstības plānošanas laukā pamata līmenī papildināt jau sevis izvēlētajās pirmā līmeņa studijās. Autore piedāvā esošo studiju programmu, kā LU Ģeogrāfija, LU Vides zinātne, LLU Ainavu arhitektūra un plānošana, LLU Zemes ierīkotāji, RTU Pilsētu un reģionu inženierekonomika u.c., mijiedarbības veicināšanu ar esošo LU ĢZZF maģistra studiju programmu Telpiskās attīstības plānošana. Jau šobrīd novērojams, ka studiju programmā Telpiskās attīstības plānošana studē šo studiju programmu dažādu nozaru speciālisti: ainavu arhitekti, arhitekti, zemes ierīkotāji, biologi, ģeogrāfi, vides zinātnieki, ekonomiski u.c.

LU ĢZZF maģistra studiju programmā Telpiskās attīstības plānošana notiek savstarpēja pasniedzēju sadarbība, tiem pievienojoties studiju procesam no citām fakultātēm vai universitātēm. Līdzīga sadarbība varētu notikt arī citās studiju programmās citās augstskolās, kā piemēru minot, LU ĢZZF maģistra studiju programmas Telpiskās attīstības plānošana lektoru iespējamu iesaisti studiju procesā. Studiju kvalitātes uzlabošanai autore piedāvā kā vieslektorus pieaicināt citu mūsu valsts augstskolu un ārzemju augstskolu lektori, kā arī veidot ciešāku sadarbību ar ārvalstīs praktizējošiem plānotājiem un mācību spēkiem.

Autore piedāvā ieviest sistēmu, līdzīgi kā tas ir LU Ģeogrāfijas nodaļā, kur bakalaura programmā tiek piedāvāti ievadkursi telpiskās attīstības plānošanā gan studiju A kursu daļā, gan izvēles B kursu daļā, šādu praksi piedāvāt arī citu universitāšu studiju programmās, kuru studenti izrāda interesi par darbību telpiskās attīstības plānošanas jomā. Šādas sistēmas izveide veicinātu studentu padziļinātu zināšanu apguvi, kā arī atvieglotu studiju procesu, jo tas varētu norisināties ilgtermiņā, tādējādi ļaujot apgūt vielu padziļināti.

Arī pēc absolventu un maģistra darba ietvaros intervēto cilvēku viedokļa būtiska loma telpiskās attīstības plānošanā ir visaptverošajam zināšanu ietvaram un Latvijā problēma veidojas mēģinot apgūt visu, bet tajā pat laikā īsti nespecializējoties nevienā konkrētā laukā, kas iespējams būtu pareizais solis telpiskās attīstības plānošanas jomā – veidot speciālistus, kas pārzina ar telpisko attīstības plānošanu saistīto teorētisko bāzi, bet tajā pat laikā ir spēcīgs speciālists kādā no nozarēm, vai tā būtu transporta, vides, ainavas vai stratēģiskā plānošana, vai cita plānošanas specializācija. Lielākoties plānotāji darbojas grupās, veidojot pēc iespējas dažādāku uzskatu un interešu cilvēku loku, kurus vieno telpiskās attīstības plānošana, darbības iespējams būtu progresīvākas un speciālisti spētu viens otru papildināt.

Problēmu šādā telpiskās attīstības plānotāju izglītībā rada pašreizējā Latvijas augstskolu savstarpējā neieinteresētība sadarboties. Augstskolām domājot par iespējamu jaunu ar telpisko attīstības plānošanu saistītu programmu izveidi, piemēram RTU izveidojot jaunu maģistra studiju programmu Pilsētu un reģionu inženierekonomika, kas orientējas uz reģionālo attīstību. Tādējādi neracionāli tiek izmantoti resursi, kurus varētu veltīt stabilai attiecību veidošanai ar citām augstskolām. Savstarpējā mijiedarbība viennozīmīgi ir viens no elementiem, kas trūkst telpiskās attīstības plānošanas izglītībai Latvijā. Šajā gadījumā būtu nepieciešams lietderīga resursu izmantošana, pilnveidojot stabilu un progresīvu studiju moduli iekļaujot savstarpēju dažādu nozaru bakalaura un maģistra grādu studiju mijiedarbību. Šāda sistēma sniegtu studentiem iespēju studiju laikā specializēties kādā no sevis izvēlētajām jomām.

Ņemot vērā maģistra darba apjoma ierobežojumu, izglītības sistēma tika apskatīta tikai no divu valstu (Lielbritānijas un Vācijas) piemēriem, kā arī apskatīts un detalizētāk raksturots vien neliels skaits studiju programmu. Kas nesniedz pilnvērtīgu ieskatu telpiskās attīstības plānošanas izglītībā. Savukārt darba tirgus analīze veikta balstoties no LU ĢZZF maģistra studiju programmas Telpiskās attīstības plānošana absolventu viedokļa, kas sniedz daļēju ieskatu telpiskās attīstības plānošanas darba laukā.

Turpmākiem pētījumiem, autore iesaka pilnvērtīgāk izvērtēt esošo telpiskās attīstības plānošanas darba lauku Latvijā. Sniegt studiju un darba tirgus sadarbības rezultātu apskatu, kas varētu sniegt priekšlikumus arī telpiskās attīstības plānošanas izglītības sistēmas padziļinātākai izpratnei, tādējādi sniedzot atbildes uz jautājumiem, kādas izmaiņas ir nepieciešamas studiju progresīvai attīstībai, kā arī detalizētāk izvērtēt telpiskās attīstības plānošanas privātā sektora darba lauku un sniegt priekšlikumus absolventu iesaistei tajā.

SECINĀJUMI UN PRIEKŠLIKUMI

1. Telpiskās attīstības plānošanas pamatā ir virkne savstarpēji saistītu aktivitāšu, kas nodrošina izvirzīto mērķu sasniegšanu nākotnē, līdz ar to telpiskās attīstības plānotājam nepieciešams pārzināt daudz un dažādas radniecīgas nozares, kā arī spēt savas zināšanas veiksmīgi pielietot darbībā.
2. Telpiskās attīstības plānotājam nepieciešams darboties normatīvo aktu ietvarā. Vērtējot pašreizējo Latvijas Republikas likumdošanu telpiskās attīstības plānošanas jomā, nav ievērota normatīvā ietvara pēctecība. Likumos pieejamās informācijas atkārtojās un pārklājās. Normatīvo aktu mainīgums ir bijis šķērslis, plānošanas dokumentu savlaicīgai izstrādei. Nepieciešama likumu un attiecīgo Ministru kabineta noteikumu izvērtēšana, iespējama esošo normatīvu apvienošana.
3. Telpiskās attīstības plānotājam ir jābūt spēcīgam līderim ar atbilstošām iemaņām un zināšanām, kas spēj pamatot savu viedokli, un darboties atbilstoši visām telpiskās attīstības plānošanas dimensijām – vides, sociālajai un ekonomikas. Telpiskās attīstības plānotājiem jābūt atbilstošām zināšanām, kas ļautu iekļauties darba vidē.
4. Eiropas valstu (Lielbritānijas un Vācijas) telpiskās attīstības plānošanas studiju programmās, redzama strukturizēta tiekšanās uz mērķi, izveidojot stabilu izglītības modeli, kuras pamatā ir bakalaura studiju procesā apgūtās vispārīgās teorētiskās zināšanas un prakses un maģistrantūrā iegūtās zināšanas atbilstošā specializācijā.
5. Latvijā augstākās izglītības iestāžu studiju programmu piedāvājumos telpiskās attīstības plānotājiem, nav novērota savstarpēja sasaiste, tas apgrūtina izaugsmes iespējas jomā. Iztrūkstot dažādu programmu savstarpējai mijiedarbībai un sadarbībai topošie telpiskās attīstības plānotāji saskaras ar grūtībām pozicionēt sevi kā konkrētas jomas speciālistu. Atbilstošu institūciju pārstāvjiem nepieciešams izveidot aktuālu telpiskās attīstības plānotāju profesijas standartu, ļaujot cilvēkiem izprast profesijas būtību, nepieciešamās zināšanas un prasmes.
6. Esošais telpiskās attīstības plānošanas studiju procesa laiks Latvijā ir pārāk īss, lai studenti spētu apgūt nepieciešamās teorētiskās un parakstiskās zināšanas, kā arī spētu specializēties. Boloņas deklarācijā tiek norādīts, izglītībai jāvirzās uz kompleksu bakalaura – maģistra – doktora grādu studiju modeli. Šāda sistēma Latvijas kontekstā, iespējams, būtu nelietderīga, kā alternatīvu piedāvājot augstākās izglītības iestāžu savstarpējo sadarbību veicinot telpiskās

attīstības plānošanu ievadursu iesaisti LU, LLU, RTU, DU u.c. augstskolās telpiskās attīstības plānošanas laukā.

7. Studiju prakses ir veiksmīgs instruments studentu iesaistei plānošanas darba tirgū. Telpiskās attīstības plānošanas darba laukam esot nelielam un darbinieku rotācijai nenotiekot pastiprināti, jauniem darbiniekiem ir grūti iesaistīties darba tirgū. Pēc studiju beigšana telpiskās attīstības plānotāji lielākoties strādā publiskajā sektorā. Informācijas trūkuma dēļ, apgrūtināta izpratne par telpiskās attīstības plānošanas privātā sektora darba lauku, kas liedz absolventiem iesaistīties telpiskās attīstības plānošanas darba laukā. Tas ir iespējams turpmāku pētījumu objekts, jomas attīstībai.
8. 65.35% LU ĢZZF studiju programmas Telpiskā attīstības plānošana absolventu strādā ar telpisko attīstības plānošanu saistītā vai radniecīgā darba vietā. Absolventi studiju procesā iegūtās zināšanas vērtē pozitīvi un atzīst, ka tās palīdz iekļauties darba tirgū. Studijas būtu nepieciešams pastiprināt ar ekonomikas un tehniskiem kursiem, kā arī pastiprināta uzmanība jāpievērš studentu individuālai iesaistei studiju procesā.
9. Darba devēji vēlas savās darba vietās inteliģentus un uz attīstību vērstus darbiniekus, kas strādā atbilstoši esošajai likumdošanai, kuriem ir atbilstošas zināšanas un prakses telpiskās attīstības plānošanas jomā. Esošajai izglītības struktūrai būtu spēcīgāk jāsadarbojas ar telpiskās attīstības darba tirgu, tādējādi pielāgojoties atbilstošajām tendencēm un veicinot plānotāju iesaisti jomā.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA

1. Albers, G. 1997. Zur Entwicklung der Stadtplanung in Europa: Begegnungen, Einflüsse Verflechtungen. Braunschweig: Vieweg.
2. Alexander, E.R., Mazza, L., Moroni, S., 2012. Planning without plans? Nomocracy or teleocracy for social-spatial ordering. *Prog. Plan.* 77, 37–87.
3. Amos, F., Burns, W., Cherry, G. E., Cockburn, C. K., Holliday, J. C., Koenigsberger, O. H., et al. 1973. Education for planning. The development of knowledge and capability for urban governance. *Progress in Planning*, 1–108.
4. Batey, P. W. J. 1985. Postgraduate planning education in Britain. Its purpose, content and organisation. *Town Planning Review*, 407–420.
5. Birch, E. L., Silver, C. 2009. One hundred years of city planning's enduring and evolving connections. *Journal of the American Planning Association*, 113–122.
6. Bologna Process Independent Assessment (Vol. 1). Kassel: CHEPS, International Centre for Higher Education research/ECOTEC.
7. Booth, P. 2003. Planning by consent. The origins and nature of British development control. London: Routledge.
8. Brown, C., Claydon, J., Nadin, V. 2003. The RTPI's education commission: Context and challenges. *Town Planning Review*, 333–345.
9. Cullingworth, B., Nadin, V. 2006. *Town and Country Planning in the UK*. Routledge, London.
10. Davidoff, P. 1965. Advocacy and pluralism in planning. *J. Am. Inst. Plann.* 331–338.
11. Davoudi, S., Pendlebury, J. 2010. Evolution of planning as an academic discipline. *Town Planning Review* 2010, 613–644.
12. DCLG, Planning Together. *Local Strategic partnerships and Spatial Planning: a practical guide*, Department of Communities and Local Government, Crown Copyright, London, 2007.
13. Eiropas Reģionālās/Telpiskās Plānošanas Harta, Eiropas padome, 1984.
14. European Council of Spatial Planners, Stage 2 study on the Recognition of Planning Qualifications in Europe, 2012.
15. European Council of Spatial Planners, *The Charter of European Planning*, Barcelona 2013.
16. Frank, A. 2012. Planning (education) – From marginal interface to central opportunity space. *Planning Theory and Practice*, 467–471.
17. Frank, A., Kurth, D. 2010. Planning education in Germany: Impact of the Bologna Agreement. *DisP*, 25–35.
18. Frank, A., Kurth, D., Mironowicz, I. 2012. Accreditation and quality assurance for professional degree programmes: Comparing approaches in three European countries. *Quality in Higher Education*, 75–95.
19. Friedmann, J. 2011. *Insurgencies: Essays in Planning Theory*. Routledge Chapman & Hall, New York
20. Gomme P. 1998. What labour market theory tell us about new economy, *Economic review*.
21. Hall, P. 2002. *Urban and regional planning*, 4nd edn. Routledge, London, 237 p
22. Harper, T.L., Stein, S.M., 2006. *Dialogical Planning in a Fragmented Society: Critically Liberal, Pragmatic, Incremental*. Center for Urban Policy Research, New Jersey.

23. Healey, P., Samuels, O. 1981. British planning education in the 1970s and 1980s. London: Social Science Research Council.
24. Healey, P. 2004. The treatment of space and place in the new strategic spatial planning in Europe. *International Journal of Urban and Regional Research*, 45–67
25. Izglītības un zinātnes ministrija, Profesijas standarts Telpiskās attīstības plānotājs, 2004.
26. Keller, D. A., Koch, M., Selle, K. 1996. “Either/or” and “and”: First impressions of a journey into the planning cultures of four countries. *Planning Perspectives*, 41–54.
27. Kūle L. 2001. Regional Administrations and Spatial Planning in Latvia. In *Regional Planning and Development around the Baltic Sea*. Hanover: ARL-Arbeitsmaterial, Nr.273.
28. Kūle. L. 2007, COMMIN, Teritorijas plānošana Latvijā, Latvijas Universitātes un Baltijas jūras reģiona Eiropas Savienības INTERREG III B projekts, Latvijas Universitāte, Ģeogrāfijas un zemes zinātņu fakultāte.
29. Kunzmann, K. R. 2004. Unconditional surrender: The gradual demise of European diversity in planning. *PlanerIn*, 5–7.
30. McLoughlin, B. 1994. Center or periphery? Town planning and spatial-political economy. *Environment and Planning A*, 1111–1122.
31. Melese, F.; Blandin, J.; OKeefe, S. 2004. A new management model for government: Integrating Activity Based Costing, the Balanced Scorecard, and Total Quality Management with the Planning, Programming and Budgeting System. *Int. Public Manag. Rev.*, 103–131.
32. Nadin, V., Stead, D. 2008. European spatial planning systems, social models and learning. *DisP*, 172, 35–48.
33. Newman, P., Thornley, A. 1996. *Urban planning in Europe: International competition, national systems, and planning projects*. London: Routledge.
34. Rodriguez-Bachiller, A. 1988. *Town planning education: An international survey*. Aldershot: Avebury. *Town Planning Review*.
35. Royal Town Planning Institute (RTPI), *Policy Statement on Initial Planning Education*, 2004.
36. Royal Town Planning Institute (RTPI), *Shaping the future, The Royal Town Planning Institute Manifesto for Planning*, 2010.
37. Ryser, J., Franchini, T. 2008. *International manual of planning practice*. The Hague: International Society of City and Regional Planners.
38. Schwarz, S., Westerheijden, D. F. 2004. *Accreditation and evaluation in the european higher education area*. Dordrecht: Kluwer.
39. Stiftel, B., Demerutis, J., Frank, A. I., Harper, T., Inkoom, D. K. B., Lee, L., et al. 2009. *Planning education*. London: Earthscan.
40. Lukstiņa, G., Šķiņķis P., Telpiskās attīstības plānošana, bez dat.
41. United Nations. 2008. *SPATIAL PLANNING Key Instrument for Development and Effective Governance with Special Reference to Countries in Transition*. New York and Geneva.
42. Van den Broeck, J., *Planning: a transformative activity*, 44th ISOCARP Congress, 2008
43. Vaytens, A. G. 2012. *HESP – Higher education in spatial planning – Positions and reflections*. Zurich, Switzerland: vdf Hochschulverlag AG, ETH Zurich.
44. Vaytens, A. G. 2012. *The problems of planning education in Russia and St. Petersburg: Heritage, at present and perspectives*. In B. Scholl.
45. Westerheijden, D. F., Beerkens, E., Cremonini, L., Huisman, J., Kehm, B., Kovac, A., et al. 2010. *The first decade of working on the European Higher Education Area – The*

46. Wheeler S. 2010. Planning for sustainability. Creating livable, equitable and ecological communities. Routledge, New York, 267p.
47. Wildavsky, A. 1973. If planning is everything, maybe it's nothing. Policy Sciences, 127–153.

Interneta resursi:

48. British Council. 2016. Accredited centres A-Z. Sk. [19.01.2017.] Pieejams: <https://www.britishcouncil.org/education/accreditation/centres>
49. DAUGAVPILS UNIVERSITĀTE. 2010. Profesionālās maģistra studiju programmas "VIDES PLĀNOŠANA". Sk. [25.01.2017.] Pieejams: http://du.lv/wp-content/uploads/2015/12/Vides_planosana_prof_mag_2009_2010.pdf
50. Dortmund Technische Universität. 2016. Raumplanung. Sk. [02.02.2017.] Pieejams: http://www.raumplanung.tu-dortmund.de/rp/bachelor_raumplanung.html
51. Eiropas Augstākās izglītības telpas. Bez dat. Boloņas process 2005-2007. gada posmā. Sk. [16.02.2017.] Pieejams:
52. Ekonomikas skaidrojošā vārdnīca. — R., Zinātne, 2000
53. Heriot Watt University. 2016. Urban Planning & Property Development. Sk. [28.12.2016]. Pieejams: <https://www.hw.ac.uk/study/uk/undergraduate/urban-planning-and-property-development.htm>
54. Heriot Watt University. 2016. Urban and Regional planning. Sk. [28.12.2016] Pieejams: <https://www.hw.ac.uk/study/uk/postgraduate/urban-regional-planning.htm>
55. Heriot Watt University. 2016. Real Estate and Planning. Sk. [28.12.2016.] Pieejams: <https://www.hw.ac.uk/study/uk/postgraduate/real-estate-planning.htm>
56. Heriot Watt University. 2016. Urban Planning & Property Development. Sk. [28.12.2016.] Pieejams: <https://www.hw.ac.uk/study/uk/undergraduate/urban-planning-and-property-development.htm>
57. Inčukalna novada dome. Aktualitātes. Mums ir brīva vakance – Teritorijas plānotājs. 2016. Sk. [16.04.2017.] Pieejams: <http://www.incukalns.lv/public/lat/aktualitates/2180/>
58. Kaiserslautern Technische Universität. 2016. Raumplanung. Sk. [02.02.2017.] Pieejams: <https://www.ru.uni-kl.de/studium-lehre/studienangebot/bsc-raumplanung/>
59. Latvijas Republikas Labklājības ministrija. 2010. Profesiju klasifikators. Sk. [16.12.2016.] Pieejams: <http://www.lm.gov.lv/text/80>
60. Latvijas Universitāte. 2013. Telpiskās attīstības plānošana - profesionālā maģistra studiju programma. Sk. [28.12.2016.] Pieejams: http://www.lu.lv/gribustudet/katalogs/programmu-mekletajs/?user_phpfileexecutor_pi1%5Bprogram_id%5D=21118
61. Likumi. 1994. Par Latvijas Republikas likumu «Par pagasta pašvaldību» un «Par pilsētas pašvaldību» spēkā stāšanās kārtību. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=67904>. Skatīts [11.01.2017.]
62. Likumi. 2011. Reģionālās attīstības likums. Sk. [10.02.2017.] Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=61002>
63. Likumi. 2014. Teritorijas attīstības plānošanas sistēmas likums. Sk. [10.02.2017.] Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=238807>
64. Likumi. 2014. Attīstības plānošanas sistēmas likums. Sk. [10.02.2017.] Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=175748>

65. London Global University/ 2016. Spatial planning. Sk. [28.12.2016] Pieejams: <https://www.ucl.ac.uk/prospective-students/graduate/taught/degrees/spatial-planning-msc>
66. London South Bank University. 2016. Urban and Environmental Planning. Sk. [28.12.2016.] Pieejams: <http://www1.lsbu.ac.uk/ahs/downloads/urban/Urban%20and%20Environmental%20Planning-1.pdf>
67. London South Bank University. 2016. Planning Policy and Practice. Sk. [28.12.2016] Pieejams: <http://www.lsbu.ac.uk/courses/course-finder/planning-policy-practice-ma>
68. London South Bank University. 2016. International planning. Sk. [28.12.2016] Pieejams: <http://www.lsbu.ac.uk/courses/course-finder/planning-policy-practice-ma>
69. London South Bank University. 2016. Urban Planning Design. Sk. [28.12.2016] Pieejams: http://www.lsbu.ac.uk/courses/course-finder/urban-planning-design-ma#course_tab_overview
70. London South Bank University. 2016. Urban Regeneration. Sk. [28.12.2016] Pieejams: <http://www.lsbu.ac.uk/courses/course-finder/urban-regeneration-ma>
71. Luksa, M. 2010. Top jauns teritorijas plānošanas likums. Latvijas Vēstnesis. Sk. 20.02.2017. Pieejams: <http://www.lvportals.lv/visi/likumi-prakse/213260-top-jaunais-teritorijas-planosanas-likums-ko-tas-nesis-i/>
72. Lukstiņa, G., Profesionālā maģistra studiju programma "Telpiskās attīstības plānošana" Studiju programmas absolventu saraksts, 2017.
73. Newcastle University. 2016. International Spatial Planning. Sk. [28.12.2016] Pieejams: <http://www.ncl.ac.uk/postgraduate/courses/degrees/international-spatial-planning-msc/#profile>
74. Oxford Brookes University. 2016. Spatial Planning. Sk. [28.12.2016] Pieejams: <https://www.brookes.ac.uk/courses/postgraduate/spatial-planning/>
75. Plānošana, organizēšana un elastība, CVOR, bez. dat. Sk. [04.04.2017.] Pieejams: <https://cvor.lv/kompetences/planosana-organizesana-un-elastiba/>
76. Rīgas Tehniskā Universitāte. 2013. Studiju programma "Pilsētu un reģionu inženierekonomika". Sk. [25.01.2017.] Pieejams: https://stud.rtu.lv/rtu/spr_export/prog_pdf_lv.164
77. Rīgas Tehniskā Universitāte. 2013. Studiju programma "Reģionālās attīstības un pilsētekonikas inženierija". Sk. [25.01.2017.] Pieejams: https://stud.rtu.lv/rtu/spr_export/prog_pdf.142
78. Royal Town Planning Institute (RTPI). 2004. Policy Statement on Initial Planning Education. Sk. [28.12.2016.] Pieejams: <http://www.rtpi.org.uk/download/237/>
79. The Guardian. 2017. University guide 2017: league table for building and town and country planning. Sk. [26.01.2017.] Pieejams: <https://www.theguardian.com/education/ng-interactive/2016/may/23/university-guide-2017-league-table-for-building-and-town-and-country-planning>
80. Universities UK. 2016. Data and analysis reports. Sk. [26.01.2017.] Pieejams: <http://www.universitiesuk.ac.uk/>
81. Valsts ieņēmumu dienests, Informācija par darba vietām 2015. gada februārī atbilstoši profesiju klasifikatoram, 2015.
82. VARAM. Bez dat. Normatīvie akti teritorijas attīstības plānošanas jomā. Sk. [25.01.2017.] Pieejams: http://www.varam.gov.lv/lat/likumdosana/normativie_akti/?doc=13886

83. VARAM. Bez dat. Teritorijas attīstības plānošana. Sk. [25.01.2017.] Pieejams:
http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/tap/
84. Vidzemes plānošanas reģions. Aicinām darbā teritorijas plānotāju Vidzemes plānošanas reģions aicina darbā Telpiskās attīstības plānotāju. 2014. Sk.[17.03.2017.] Pieejams:
http://www.vidzeme.lv/lv/vpr_jaunumi/47/127301/

PIELIKUMI

1. pielikums. Universitātes, kas piedāvā telpiskās plānošanas studiju programmas (Frank, A. 2012).

Country	Institutions	Pop (mio)	Ratio Pop:Inst	Country	Institutions	Pop (mio)	Ratio Pop:Inst
Albania	3	3	1	Lithuania	1	3,5	3,5
Andorra	0	0,08	-	Luxembourg	0	0,5	-
Armenia	1	3	3	Malta	1	0,4	0,4
Austria	3	8,2	2,7	Moldova	Nd	3,7	-
Azerbaijan	Nd	9,5	-	Monaco	0	0.03	-
Belgium	3	10,4	3,5	Montenegro	Nd	0,65	-
Bosnia & Herzegovina	Nd	4,6	-	Netherlands	9	16,7	1,5
Bulgaria	1	7	7	Norway	7	4,7	0,7
Croatia	1	4,5	4,5	Poland	40	38,4	1
Cyprus	Nd	1,1	-	Portugal	9	10,8	1,1
Czech Republic	3	10,2	3,4	Romania	2	22,9	22,9
Denmark	2	5,5	2,7	Russian Federation	8	138	17,3
Estonia	2	1,3	0,6	San Marino	0	0,03	-
Finland	4	5,3	1,3	Serbia	1	7,3	7,3
France	20	65,6	3,3	Slovakia	1	5,5	5,5
Georgia	Nd	4,6	-	Slovenia	1	2	2
Germany	10	81	8,1	Spain	3	47	15,7
Greece	6	10,8	1,2	Sweden	7	9	1,5
Hungary	1	10	10	Switzerland	7	7,7	1
Iceland	Nd	0.3	-	The former Yugoslav Republic of Macedonia	1	2	2
Ireland	3	4,7	1,5	Turkey	12	80	6,6
Italy	12	61	4,7	Ukraine	1	45	45
Latvia	1	2,2	2,2	United Kingdom	29	63	2,2
Lichtenstein	0	0,04	-	Kosovo (not CoE)	1	2	2
Total : 218							

Nd = no data; Pop: Institution ratio <5: good to excellent; Pop: Institution ratio 5–10: medium; Pop: Institution ratio >10: underdeveloped.

Telpiskās attīstības plānošanas bakalaura un maģistra studiju programmas Lielbritānijā (izstrādājusi autore, 2016)

Universitātes nosaukums	Bakalaura studiju programmu skaits	Bakalaura studiju programmu nosaukums	Studiju ilgums (mēneši)	Studiju veids, forma	Maģistra studiju programmu skaits	Maģistra studiju programmu nosaukums	Studiju ilgums (mēneši)	Studiju veids, forma
Anglia Ruskin University	0	0	0	0	1	Town planning	13/28	PLK, NPLK
Birmingham City University	1	BSc (Hons) in Planning, Environment and Development	36	PLK	2	Planning Built and Natural Environments	12/29	PLK, NPLK
						Planning Law (Built and Natural Environments)	12/30	PLK, NPLK
Cardiff University (Wales)	2	Urban Planning and Development	36	PLK	7	Spatial Planning and Development	12	PLK
						International Planning and Development	12	PLK
						Urban Design	12	PLK
						Sustainability, Planning and Environmental Policy	12	PLK
		Transport and Planning	12	PLK				
		Urban and Regional Development	12	PLK				
		Human Geography and Planning	36	PLK		European Spatial Planning and Environmental Policy	12	PLK
Heriot-Watt University	1	Urban Planning & Property Development	48	PLK	2	Urban and Regional Planning	12	PLK
						Real Estate and Planning	12	PLK
Leeds Beckett University	1		36	PLK	4	Urban Design	12	PLK
							24	NPLK

		Human Geography and Planning	60	NPLK		Town and Regional Planning	12	PLK
							24	NPLK
						Housing, Regeneration and Urban Management	12	PLK
						Urban and Rural Planning	36-84	Tālmācība
London South Bank University	1	Urban and Environmental Planning	36	PLK	5	Planning Policy and Practice	12	PLK
							30	NPLK
						International Planning	12	PLK
							30	NPLK
			Urban Planning Design	12		PLK		
				30		NPLK		
			Urban Regeneration	12		PLK		
				30		NPLK		
Urban and Rural Planning	36-84	Tālmācība						
Newcastle University	1	Urban Planning (spatial)	60 (s)	PLK	8	Town Planning	12	PLK
							12	NPLK
						Spatial Planning	12	PLK
							12	NPLK
						Planning and Environment Research	12	PLK
							12	NPLK
						Urban Design	12	PLK
							12	NPLK
Planning for Sustainability and Climate Change	12	PLK						

						International Spatial Planning	12	PLK
Oxford Brookes University	3	MPlan City and Regional Planning	48	PLK	7	MSc in Spatial Planning	12	PLK
		BA (Hons) City and Regional Planning with PG Diploma in Planning	48	PLK			12	NPLK
		BA (Hons) Planning and Property Development with PG Diploma in Planning	48	PLK		MSc in Urban Planning : Developing and Transitional Regions	12	PLK
	12					NPLK		
	Diploma in Spatial Planning					12	PLK	
						12	NPLK	
	MSc in Environmental Assessment and Management					12	PLK	
						12	NPLK	
	MSc in Historic Conservation					12	PLK	
		12	NPLK					
MSc in Tourism, Environment and Development	12	PLK						
	12	NPLK						
MA in Urban Design	12	PLK						
	12	NPLK						
Queens University Belfast	2	BSc (Hons) in in Planning, Environment and Development	48	PLK	3	MSc in Planning and Development	12	PLK
		MPlan in European Planning	48	PLK		MSc in Urban and Rural Design	12	PLK
						MSc in Planning and Regeneration	12	PLK
Sheffield Hallam University	2	BA (Honours) Planning and Geography	48	PLK	2	MSc Urban Planning	12	PLK
			48	NPLK		MSc Urban Regeneration	12	PLK

		+ Pg Dip Urban Planning						
		BA (Honours) Planning and Geography + MSc Urban Regeneration	48	PLK				
			48	NPLK				
Ulster University	1	Integrated Masters (MSci) in Planning, Regeneration and Development	48	PLK	1	MSc in Community Planning and Governance	12	PLK
			48	NPLK			36	NPLK
University College Cork	0				1	M. Plan Planning and Sustainable Development	24	PLK
University College Dublin	1	BA in Planning, Geography and Environment	36	PLK	3	Master of Regional and Urban Planning	24	PLK
						MSc Environmental Policy	12	PLK
						MSc Urban Design and Planning	12	PLK
University College London	2	BSc (Hons) in Urban Planning, Design and Management	48	PLK	10	MSc Spatial Planning	12	PLK
							24-60	Modulu
						MSc International Planning	12	PLK
							24-60	Modulu
						MSc International Real Estate and Planning	12	PLK
							24-60	Modulu
						MSc Urban Regeneration	12	PLK
							24-60	Modulu
		MSc in Urban Design and City Planning	12	PLK				
			24-60	Modulu				
			48	PLK			12	PLK

						MSc in Smart Cities and Urban Analytics	24-60	Modulu
						MSc in Housing Development	12	PLK
							24-60	Modulu
		BSc (Hons) in Planning and Real Estate				MSc in Transport and City Planning	12	PLK
								24-60
						MSc Sustainable Urbanism	12	PLK
								24-60
						MSc Mega Infrastructure Planning, Appraisal and Delivery	12	PLK
							24-60	Modulu
University of Birmingham	0	0	0	0	1	MSc in Urban and Regional Planning	12	PLK
							12	NPLK
University of Brighton	0	0	0	0	1	MSc Town Planning	12	PLK
							24	NPLK
University of Dundee	1	MA (Hons) in Town and Regional Planning	48	PLK	7	MSc Spatial Planning with Environment Assessment	12	PLK
							12	NPLK
						MSc Spatial Planning with Sustainable Urban Design	24	PLK
							24	NPLK
						MSc Spatial Planning with Urban Conservation	12	PLK
							12	NPLK
						MSc Spatial Planning with Marine Spatial Planning	12	PLK
							12	NPLK
						Master of Architecture with Urban Planning	24	PLK
						MSc in Advanced Sustainable Urban Design	12	PLK
12	NPLK							
Joint Distance Learning MA in Urban and Rural Planning	39-87	Talmaciba						
	39-87	NPLK						

University of Glasgow	0	0	0	0	4	MSc in City & Regional Planning	12	PLK
							24	NPLK
							60	Modulu
						MSc in City Planning & Real Estate Development	12	PLK
							24	NPLK
							60	Modulu
						MSc in City Planning & Regeneration	12	PLK
							24	NPLK
							60	Modulu
						MSc in International Planning Studies	12	PLK
							24	NPLK
							60	Modulu
University of Liverpool	1	Master in Planning (MPlan)	48	PLK	2	Master of Civic Design (MCD)	12	PLK
							24	NPLK
						MSc in Marine Planning and Management	12	PLK
							24	NPLK
University of Manchester	3	Master of Town and Country Planning (MTCP)* (An integrated undergraduate master's programme)	48	PLK	7	MSc Planning	12	PLK
							24	NPLK
						MSc in Global Urban Development Planning	12	PLK
							24	NPLK
		Master in Geography with Planning (An integrated undergraduate master's programme)	48	PLK	MSc in Urban Design and International Planning	12	PLK	
						24	NPLK	
		MSc in Planning and Real Estate	12	PLK				
			24	NPLK				

		BA (Hons) Town and Country Planning (BATCP)	36	PLK		MSc in Urban Regeneration and Development (MAURD)	12	PLK						
							24	NPLK						
						MA in Environmental Impact Assessment and Management (MAEIAM)	12	PLK						
							24	NPLK						
						MSc in Global Urban Development Planning (GUDP)	12	PLK						
							24	NPLK						
						University of Reading	1	BSc in Real Estate with MSc/Diploma in Urban Planning and Development	48	PLK	2	MSc in Spatial Planning and Development	12	PLK
													24	NPLK
MSc in Conservation of the Historic Environment	nenoteikt a	NPLK modulu												
University of Sheffield	1	MPlan in Urban Studies and Planning	48	PLK	4	MA in Town and Regional Planning	12	PLK						
						MArch in Architecture and Town and Regional Planning, preceded by BA in Architecture	60 + 12 (prakse)	PLK						
						MA International Development and Planning	12	PLK						
						MA Urban Design and Planning	12	PLK						
							24	NPLK						
University of Strathclyde	0	0	0	0	1	MSc in Urban Design	12	PLK						
							24	NPLK						
University of the West of England	5	BSc (Hons) Urban Planning	36	PLK	3	MSc in Urban Planning	12	PLK						
		Master of Planning - Urban Planning (MPlan - Urban Planning)	48	PLK			24	NPLK						

		Master of Planning - Geography (MPlan - Geography)	48	PLK		MSc in Transport Planning	12	PLK
		Master of Planning (Property Development)	48	PLK		Joint Distance Learning MSc in Urban and Rural Planning	39-87	NPLK
			60	moduļu			39-87	tālmācība
		BA(Hons) Architecture and Planning	48	PLK				
University of Westminster	1	BA (Hons) Designing Cities: Planning and Architecture	36	PLK	3	MA in Urban and Regional Planning	12	PLK
						MA International Planning and Sustainable Development (with Spatial Development Planning or Urban Resilience)	12	PLK
						MA Urban Design	12	PLK
<i>Dublin Institute of Technology - Provisional Accreditation</i>	1	Spatial Planning	48	PLK	1	Spatial Planning	30	PLK
<i>Joint Distance Learning Consortium</i>	0	0	0	0	1	Rural planning	36	Tālmācība

The Guardian vērtējums Lielbritānijas augstākās izglītības iestādēm (The
Guardian, 2016)

	Institution	Guardian score/100	Satisfied with course	Satisfied with teaching	Satisfied with feedback	Student to staff ratio	Spend per student/10	Average entry tariff	Value added score/10	Career after 6 months
1	Cambridge	100	94	89.2	71.9	12.6	10	600	8	-
2	Heriot-Watt	90.5	92.1	87.5	75.6	10.1	10	410	5	90
3	Reading	89.3	88	90	73.9	12.3	10	355	6	100
4	UCL	85.8	73	72.6	66.3	11	10	468	8	87
5	Queen's, Belfast	85.5	91.1	97	92.2	13.4	4	312	5	85
6	Cardiff	84.3	87	88.2	78.2	12.4	9	393	4	91
7	Manchester	84	100	94.3	76.3	10.7	9	351	7	81
8	Loughborough	81.9	90.9	87.4	76.8	10.9	8	373	3	95
9	Edinburgh	79.3	85	88	58.5	19.1	8	447	10	-
10	Nottingham Trent	76.5	87.9	87.8	78.8	13.4	4	285	9	88
11	Sheffield	75.5	96.1	92.8	80.8	15.9	5	377	5	89
12	South Wales	72.8	100	98	87.6	15.5	2	-	8	74
13	Anglia Ruskin	72.5	90.2	84.9	79.2	14	7	277	7	94
14	Nottingham	70.9	80	87	75.1	14.9	8	403	4	-
15	Liverpool	69.9	93	88	79.2	16.6	5	-	8	-
16	Ulster	68.8	93.1	92.4	77.3	15.6	4	306	7	79
17	Portsmouth	67.4	94	82.1	72.3	16	5	295	6	-
18	Liverpool John Moores	66.1	94	91.5	82.9	17.5	3	338	8	79
19	Coventry	65.3	78.8	80.7	73	-	5	271	-	91
20	Birmingham	64.5	78.8	89.2	57.7	17.1	6	387	7	-
21	Royal Agricultural University	63.6	93	89.3	86.4	19.1	4	-	2	91
22	UWE Bristol	62.5	84.2	87.7	74.4	15.2	3	314	3	90
23	Robert Gordon	61.9	92.1	91.8	77.6	20.5	3	366	3	93
24	Edinburgh Napier	61.3	77	86.5	72.7	19.4	4	352	6	91
25	Northumbria	61.2	84.6	82.5	71.7	15.1	4	355	5	83
26	Plymouth	60.3	95	96.2	88.6	14.1	5	253	3	72

27	Brighton	59.9	84	86	58.3	19.4	4	274	8	92
28	Oxford Brookes	59.4	90	85.8	70.4	15.9	3	292	5	90
29	Glasgow Caledonian	59.3	84.8	82.6	68.1	17.9	5	385	3	90
30	Newcastle	59	85.1	87.1	74	16.6	5	374	3	81
31	Derby	56.6	88.3	90	80.7	21.5	3	300	-	-
32	Aston	56	83.6	75	57.6	8.9	7	355	1	81
33	Leeds Beckett	55.1	87.4	88.7	78.3	14.9	4	266	6	69
34	London South Bank	54.1	93.3	91.3	81.8	19.5	2	217	7	76
35	Central Lancashire	53.8	72	77.5	56.4	14.9	7	307	6	78
36	Birmingham City	53.7	74.6	75.4	64	14	3	286	9	73
37	Salford	49.4	73	74	69.1	17.2	4	317	4	85
38	Kingston	48.9	73.9	70.2	63.6	16.6	6	257	4	88
39	Westminster	46.4	79.7	75.8	60.9	19.1	3	297	7	80
40	Greenwich	45.7	73	74.2	66.8	16.8	5	315	4	73
41	Sheffield Hallam	41.8	84.2	78.9	66.5	16.7	4	285	1	78
42	Bolton	32.9	78	71.9	66.3	13.3	2	-	2	61

Telpiskās attīstības plānošanas bakalaura un maģistra studiju programmas Vācijā (izstrādājusi
 autore, 2016)

Universitātes nosaukums	Bakalaura studiju programmu skaits	Bakalaura studiju programmu nosaukums	Maģistra studiju programmu skaits	Maģistra studiju programmu nosaukums
Aachen Rheinisch-Westfälische Technische Hochschule	1	Mobilität und Verkehr [bsc]	4	Mobilität und Verkehr [msc]
				Redevelopment [msc]
				Citymap [msc]
				Town planning [msc]
Berlin Freie Universität	0		1	Environmental Policy and Planning [m.a]
Berlin Humboldt-Universität	0		1	Geographie der Großstadt [M.A]
Berlin Technical University	1	Ökologie und Umweltplanung [bsc]	4	Environmental planning [msc]
				Urban Development [msc]
				Environmental Planning [Msc]
				Environmental Policy and Planning [Msc]
Bochum Ruhr-University	0		1	Transformation of Urban Landscape [msc]
Bochum University (Bochum University of Applied Sciences)	0		1	Urban Development [msc]
Braunschweig Technische Universität Carolo-Wilhelmina	1	Mobilität und Verkehr [bsc]		Mobilität und Verkehr [msc]
Braunschweig Technische Universität Carolo-Wilhelmina				European Master in Territorial Development [Msc]
Cologne Technical University	0			Urban Development [master]
Detmold University of Applied Sciences East-Westphalia-Lippe	2	Town planning		
Detmold University of Applied Sciences East-Westphalia-Lippe (University of Applied Sciences)		Citymap [bachelor]		
Dortmund Technical University	2	Spatial Planning in Europe	2	

Dortmund Technische Universität				Raumplanung [msc]
Dortmund Technische Universität		Raumplanung [bsc]		Raumentwicklung und Naturressourcenmanagement [m.a]
Dortmund University of Applied Sciences and Arts (Fachhochschule Dortmund)	0		1	Urban Development [msc]
Dresden Technische Universität Dresden	0		1	Raumentwicklung und Naturressourcenmanagement [msc]
Erfurt Fachhochschule (University of Applied Sciences)	1	Urban and spatial planning [bsc]	1	Urban and spatial planning [msc]
Essen University of Duisburg-Essen	0		3	Sustainability Economics and Management [msc]
Essen University of Duisburg-Essen				Sustainable Urban Technologies [msc]
Essen University of Duisburg-Essen				Urban culture, society and space [ma- arts]
Frankfurt University of Applied Sciences	0		1	Urban agglomerations [msc]
Hamburg Hafen City University - University of Architecture and Metropolitan Development	2	Town planning [bsc]	2	Town planning [msc]
Hamburg Hafen University of Hamburg - University of Architecture and Metropolitan Development		Citymap [bsc]		Citymap [msc]
Hannover Gottfried Wilhelm Leibniz Universität	0		2	European Master in Territorial Development [Msc]
Hannover Gottfried Wilhelm Leibniz University				Environmental planning [msc]
Humboldt University of Berlin	0		1	Rural Development [msc]
Kaiserslautern Technical University	1	Raumplanung [bsc]	2	Urban and regional development [msc]
Kaiserslautern Technical University				Environmental planning and law [msc]
Kaiserslautern Technische Universität				
Karlsruher Institut für Technologie	0		1	Mobilität und Infrastruktur [msc]

Kiel Christian-Albrechts-University	0		2	Urban and regional development [msc]
Kiel Christian-Albrechts-University				Sustainability, Society and the Environment [msc]
Lübeck University of Applied Sciences	0		1	Urban planning and local planning [ma]
München Technische Universität	0		1	Land Management and Land Tenure [Msc]
Nürtingen University of Economics and Environment	2	Town planning [b.eng - engineering]	0	
Nürtingen University of Economics and Environment		Citymap [Engineering [B.Eng.]]		
Potsdam University of applied sciences	0		1	Urban future [MA - arts]
randenburgische Technische Universität Cottbus - Senftenberg	0		1	Heritage and Conversation and Site Management [MA]
Rottenburg am NeckarHochschule für Forstwirtschaft (Hochschule für Angewandte Wissenschaften)	1	Nachhaltiges Regionalmanagement	0	
Salzgitter Ostfalia University of Applied Sciences	1	City and regional management [BA]	0	
Siegen University	0		1	Urban Development [m.a.]
Stuttgart Universität	0		2	Infrastructure Planning [msc]
Stuttgart Universität				Integrated Urbanism and Sustainable Design [msc]
Stuttgart University of Applied Sciences	0		2	Town planning [m.eng-master engineering]
Stuttgart University of Applied Sciences				Citymap [Engineering [M.Eng.]]
Universität Stuttgart	1	Architektur und Stadtplanung [Bsc]	1	Architektur und Stadtplanung [Msc]
University of Bremen	0		1	Urban and regional development [m.a]
WeimarBauhaus-Universität Weimar	0		1	Advanced Urbanism
Wiesbaden University of Applied Sciences	0		1	Environmental management and city planning in conurbations [m.Eng]
Wuppertal Bergische Universität	0		1	Public Interest Design [ma]

**Profesionālā maģistra studiju programma “Telpiskās attīstības plānošana” Studiju programmas
absolventu saraksts, darba vietas, amats**

Nr. p.k.	Nr. p.k. gada ietv.	Uzvārds	Vārds	E-pasts	LU ĢZZF beigšanas gads	Darbs apgūtajā profesijā vai saistībā ar apgūto profesiju*
2009. gada pavasaris						
1	1	Astiča	Sanita	sanitaastica@gmail.com	2009	Rīgas dome, PAD, Lokālplānojumu nodaļa, teritorijas plānotāja <i>Bij. Individuālais uzņēmums, vadītāja</i>
2	2	Babuka	Antra	antra.babuka@gmail.com	2009	Bērnu kopšanas atvaļinājums <i>Bij. Plānošanas birojs Opus Plan</i>
3	3	Blūma	Maruta	maruta.bluma@gmail.lv	2009	SIA Metrum, projektu vadītāja
4	4	Buraka	Svetlana	sburaka@inbox.lv	2009	Jūrmalas dome, Jūrmalas pilsētas domes Īpašumu pārvaldes Pašvaldības īpašumu nodaļas referente
5	5	Grants	Pauls	pauls@planosana.lv	2009	Baldones novada dome, Attīstības nodaļas vadītājs
6	6	Griezne	Inga	inga.griezne@gmail.com	2009	Babītes novada pašvaldība, teritorijas plānotāja; SIA <i>Opus Plan</i> , telpiskās attīstības plānotāja un ainavu arhitekte
7	7	Rakstiņa (bij. Ikauniece)	Zaiga	zaiga83@inbox.lv	2009	Bērnu kopšanas atvaļinājums <i>bij. Zemgales plānošanas reģions, plānotāja</i>
8	8	Kaņevska	Margarita	margarita.kanevska@bv.liepaja.lv	2009	Liepājas pilsētas dome, ainavu arhitekte*
9	9	Lubiņa	Jolanta	jolanta.lubina@...	2009	Nav informācijas <i>Bij. Grobiņas novada dome, plānotāja</i>

10	10	Krenberga (bij. Mārcēna)	Ingūna	inguna.krenberga@gmail.com	2009	Bērnu kopšanas atvaļinājums, <i>bij. Babītes novada teritorijas plānotāja</i>
11	11	Štencele	Zane	zane.stencele@saldus.lv	2009	Saldus novada pašvaldība, vides pārvaldības speciāliste (vienlaikus atbild par attīstības programmu)
12	12	Vitāls	Arvīds	arvids.vitals@bv.liepaja.lv	2009	Liepājas pilsētas Būvvalde, Būvvaldes vadītājas vietnieks, galvenais teritorijas plānotājs
13	13	Zālīte	Iveta	iveta.zalite@kekava.lv	2009	Ķekavas novada pašvaldība, Telpiskās plānošanas daļa, teritorijas plānotāja
2010. gada pavasaris						
14	1	Antons	Jānis	Pentuli@inbox.lv	2010	z/s "Kalna-Pentuļi" īpašnieks Jaunpiebalgas novada dome, deputāts
15	2	Beila	Līga	liga.beila@riga.lv	2010	Rīgas pilsētas būvvaldes Arhitektūras pārvaldes Arhitektu un teritorijas plānotāju nodaļas galvenā teritorijas plānotāja
16	3	Cimža	Laura	lcimza@inbox.lv	2010	Rīgas plānošanas reģiona administrācija, projektu vadītāja, dekrēta atvaļin.
17	4	Gudoviča	Maija	maija.gudovica@gmail.com	2010	Valsts augu aizsardzības dienests, Augu aizsardzības departaments, vecākā eksperte
18	5	Lediņa	Lāsma	Lasma.ledina@inbox.lv	2010	SIA "Belss", arhitekte
19	6	Valaine	Andra	andra.valaine@riga.lv	2010	Babītes novada teritorijas plānotāja
20	7	Roze	Jurģis	rozejurgis@gmail.com	2010	Grafiskais dizaineris SIA "Latakko
21	8	Strancis	Pēteris	peteris.strancis@inbox.lv	2010	Doktorantūrā ĢZZF, Saint Luke Group un arhitekts/plānotājs arhitektūras firmā
22	9	Trapenciēre	Dita	dita.trapenciere@gmail.com	2010	Cēsis, Koprades mājas Skola6 vadītāja
23	10	Trukšāns	Mārtiņš	martins.truksans@metrum.lv	2010	SIA Metrum valdes priekšsēdētājs
24	11	Vanaga	Inta	inta.vanaga@gmail.com	2010	Vidzemes augstskola, vieslektore

2010.gada rudens						
25	12	Šterna	Laura	laura.hrisanfova@gmail.com	2010	Privātprakse ainavu arhitektūrā un plānošanā, sadarbība ar SIA Metrum
26	13	Akmentīņa	Lita	lita.akmentina@gmail.com	2010	RTU, doktorantūras skolas vadītāja. Iesniegts doktordarbs telpiskās plānošanas jomā Vācijā, Drēzdenes universitātē
2011. gada pavasaris						
27	1	Andiņš	Jānis	janis.andins@riga.lv	2011	Rīgas dome, Pilsētas attīstības departaments, projektu vadītājs
28	2	Šmite (bij. Buholce)	Santa	santa.buholce@inbox.lv	2011	Latvijas valsts vides meteoroloģijas centrs*, amats sinoptiķis
29	3	Briede (bij. Eihenbauma)	Anda	anda.eihenbauma@gmail.com	2011	Vidzemes plānošanas reģions, plānotāja, projektu vadītāja
30	4	Grīviņa	Iveta	ivetagrivina@inbox.lv	2011	Ādažu novada dome, Attīstības un investīciju daļa, Telpiskās attīstības plānotāja
31	5	Jakovļevs	Atis	atisjs@gmail.com	2011	Darbs GIS jomā Norvēģijā
32	6	Jansone	Karīna	kjansone@inbox.lv	2011	Rīgas domes PAD, galvenā teritorijas plānotāja
33	7	Kļaviņa	Laura	laura.klavina@gmail.com	2011	Rugāji, skolas direktora vietniece <i>Bij. Rugāju novada dome, teritorijas plānotāja</i>
34	8	Krakts	Edvarts	edd55@inbox.lv	2011	CFLA, Programmu vadības un uzraudzības departamenta Vadības informācijas sistēmas nodaļa, vecākais eksperts
35	9	Kukaine	Katrīna	katrina.kukaine@mantojums.lv	2011	VKPAI, Kultūras mantojuma nodaļas vad. vietn.
36	10	Lārmanis	Nauris	nauris.larmanis@gmail.com	2011	Navteq, GIS specialists*
37	11	Lukaševiča	Olga	olga.lukasevica@dnd.lv	2011	Daugavpils novada dome, Plānošanas daļas vadītāja
38	12	Vološina (bij.(Miklaša)	Margarita	Vo.margarita@gmail.com	2011	VARAM, projekta telpiskās plānošanas eksperte Doktorantūra ĢZZF
39	13	Rajecka	Liene	liene.rajecka@gmail.com	2011	Latvijas ģeotelpiskās informācijas aģentūra, ĢIS* speciālists

40	14	Spulle	Dana	dana_spulle@inbox.lv	2011	Sigulda, tūrisma projektu vadītāja*
41	15	Tetere	Aiga	aiga.tetere@gmail.com	2011	Individuālais darbs, ainavu arhitekta,plānotāja
2012.gada pavasaris						
42	1	Broka	Ineta	Ineta.broka@malpils.lv	2012	Mālpils novada dome, teritorijas plānotāja
43	2	Jansons	Ilgvars	mansepasts@gmail.com	2012	Jaunākais pētnieks Ungārijas zinātņu akadēmijas, ekonomijas and reģionālo studiju institūtā Bēkeščabā (Békéscsaba) un doktorantūras students ģeogrāfijā Segedas universitātē
44	3	Krūze	Vineta	vinetakruze@inbox.lv	2012	Salacgrīvas novada dome, teritorijas plānotāja
45	4	Liepa	Veldze	Veldze.liepa@gmail.com	2012	Babītes novada Attīstības nodaļas vadītāja
46	5	Plēpe	Sandra	s.plepe@gmail.com	2012	SIA Metrum, plānošanas daļa, projektu vadītāja
47	6	Sproģis	Kristaps	Kristaps_1986@inbox.lv	2012	Liepājas osta, ekspeditors
48	7	Sēle, (bij. Strazdiņa)	Dace	dace.seele@gmail.com	2012	Kuldīgas novada pašvaldības aģentūra "Kuldīgas Attīstības Aģentūra", direktora vietniece
2012.gada rudens						
49	8	Studāne	Silvija	Silvija.studane@gmail.com	2012	Ropažu novada dome, Attīstības daļas projektu vadītāja
2013.gada pavasaris						
50	1	Berdņikova	Anastasija	anastasija.b@inbox.lv	2013	SIA "Baltex group" - ainavu arhitekta/būvprojektu vadītāja asistente, dekrēta atvaļin.
51	2	Kraukle	Ieva	ieva.kraukle@hotmail.lv	2013	Ogres un Ikšķiles pašvaldību aģentūra "Sporta, kultūras un atpūtas komplekss "Zilie kalni" attīstības aģentūra", direktore
52	3	Legzdiņš	Krists	kristis.legzdins@inbox.lv	2013	SIA "Electrolux Latvia"
53	4	Ločmele	Līga	alejasiela@inbox.lv	2013	Liepājas būvvalde, Plānošanas daļa, galvenā zemes ierīcības inženiere
54	5	Mālers	Matīss	matiss.malers@gmail.com	2013	Jūrmalas dome, konsultants/padomnieks

						nekustamo īpašumu risinājumos
55	6	Pētersone <i>(Bij. Roga)</i>	Daina	daina.roga.@riga.lv	2013	Bērna kopšanas atvaļinājumā Rīgas domes PAD, Stratēģiskās vadības pārvaldes vadītāja palīdzē, projektu vadītāja
56	7	Rudņeva	Kristīne	missgeneral@inbox.lv	2013	Privātprakse ainavu arhitektūrā un plānošanā, individuālais komersants "Lidea Landscape Design"
57	8	Tiltiņa	Iveta	iveta.tiltina@inbox.lv	2013	Nodarbinātības valsts aģentūras Finanšu un attīstības departamenta Attīstības nodaļas vecākā eksperte (attīstības dokumentu izstrāde, projektu pieteikumu izstrāde un ieviešana)
58	9	Karule (bij. Vecenāne)	Irbe	irbe.karule@riga.lv	2013	Bērna kopšanas atvaļinājumā Rīgas domes PAD, galvenā teritorijas plānotāja
59	10	Žukovska	Laura	laura.zukovska@va.lv	2013	SIA Baltic Wildlife vadītāja, konsultante SIA Baltijas konsultācijas un praktizējoša mediatore
2013.gada rudens						
60	11	Bauģe	Inga	Inga.bauge@inbox.lv	2013	VARAM, Telpiskās plānošanas departaments, projekta koordinatore
2014.gada pavasaris						
61	1	Cēbers	Kaspars	Kaspars.cebers@gmail.com	2014	Rīga, kartogrāfs ĢIS kartogrāfijas uzņēmumā SIA Maplant
62	2	Duboks	Jevgēnijs	jevgenijs_duboks@inbox.lv	2014	Rīga, studē RTU
63	3	Gulbe	Eva	eva-gulbe@inbox.lv	2014	Biedrība "Baltijas krasti", telpiskās attīstības plānotāja
64	4	Astiča (bij. Jankava)	Ilze	ilzejan@inbox.lv	2014	Rīga, SIA Latvijas smernieks, valdes asistente un privātprakse plānošanā (detālpilnojumi)
65	5	Krone	Sanita	sanitakrone@gmail.com	2014	Arhitektūras Maģistrantūrā Holandē, nepilna laika studijas, un darbs arhitektu birojā Delftā, arhitekte

66	6	Krūmiņa	Alise	alise.krumina.1988@gmail.com	2014	Rojas novada dome, nekustamā īpašuma speciāliste / nekustamā īpašuma nodokļu administratore
67	7	Leitis	Indriķis	indrikis.leitis@gmail.com	2014	Rīga, SIA Metrum, ĢIS
68	8	Neimane	Līga	l_neimane@inbox.lv	2014	Zemkopības ministrija, Meža departaments, Zemes pārvaldības un meliorācijas nodaļa, vecākā referente
69	9	Rukšāne	Ilze	ilze.ruksane@alpspace.lv	2014	SIA ALPS, ainavu arhitekte, plānotāja
70	10	Saulītis	Jānis	Janis.saulitis@riga.lv saulitis89@inbox.lv	2014	Rīgas dome, PAD, Pilsētvides attīstības pārvaldes Teritorijas plānojuma nodaļas galvenais ĢIS speciālists – teritorijas plānotājs
71	11	Ušča	Jānis	Janis.usca@gmail.com	2014	Darba meklējumos pēc atgriešanās no pasaules ceļojuma... <i>VARAM, Telpiskās plānošanas departaments, vec. referents</i>
72	12	Veiss	Ronalds	ronalds.veiss@gmail.com	2014	VAS "Starptautiskā lidosta "Rīga vides pārvaldības sistēmas vadītājs, Vides pārvaldnieks
73	13	Zāgere	Sabīne	sabine@alpspace.lv	2014	Rīgas plānošanas reģions, projektu koordinatore un telpiskās plānošanas speciāliste SIA ALPS, ainavu arhitekte, plānotāja
2014.gada rudens						
74	14	Labanovska	Marina	marina.labanovska@rezekne.lv	2014	Rēzeknes pilsēta, pilsētas domes Attīstības pārvaldes Telpiskās attīstības plānotāja – projektu vadītāja
75	15	Renkvica	Ieva	Ieva.renkvica@riga.lv	2014	Rīgas Domes Pilsētas attīstības departaments., plānotāja
76	16	Tumpele	Līva	livatumpele@inbox.lv	2014	Ainavu arhitekte, SIA "Ainavists"

2015.gada pavasaris

77	1	Bajāre	Relīna	relina.bajare@gmail.com	2015	Rīga, Valsts ieņēmumu dienests, Nodokļu pārvaldes Procesu nodrošināšanas metodikas daļa
78	2	Danefelde	Linda	linda.dane@inbox.lv	2015	Ogres novada dome, projektu vadības nodaļa, projektu vadītāja
79	3	Gruzīte	Daiga	dgruziite@inbox.lv	2015	Garkalnes novada Būvvalde, telpiskās attīstības plānotāja
80	4	Jansone	Inta	inta.jansone23@gmail.com	2015	Kuldīgas novada pašvaldības Attīstības pārvaldes Būvniecības nodaļas arhitekte
81	5	Tereze (Bij. Jeņina)	Agnese	agnese_jenina@inbox.lv	2015	Biedrība "Baltijas krasti", projektu vadītāja <i>Bij. Inčukalna novada pašvaldība, teritorijas plānotāja un būvniecības uzņēmumā – projektu asistente</i>
82	6	Kotoviča	Nika	nika.kotovica@riga.lv	2015	Rīgas Pilsētas attīstības departaments, projektu vadītāja*; iWater projekta koordinatore
83	7	Majore	Gunita	gunitamajore@inbox.lv	2015	Rīgas būvvalde, Arhitektu un teritorijas plānotāju nodaļa, nodaļas vadītāja vietniece
84	8	Pudzis	Edgars	edgars.pudzis@inbox.lv	2015	Projektu vadītājs, RTU doktorants, LU ĢZZF lektors <i>Carnikava novada dome, projektu vadītājs*</i>
85	9	Amerika (bij. Šķiņķe)	Katrīna	Katrina.skinke@gmail.com	2015	AS Latvijas Valsts meži, ģeotelpisko risinājumu analītiķe*
86	10	Timofejevs	Arnolds	Arnolds.timofejevs@gmail.com	2015	SIA "Dumuss", projektu vadītājs teritorijas attīstības/ plānošanas jautājumos (lokālpārplānojumi, detālpārplānojumi, u.c.)
87	11	Trasūne	Laura	laura.trasune@gmail.com	2015	Rīgas Pilsētas attīstības departaments, kartogrāfe, galvenā ĢIS speciāliste
88	12	Venceviča	Nadežda	nadine.vencevica@gmail.com	2015	Dobeles novada dome, projektu vadītāja*

89	13	Žīgure	Dace	Dacep100@inbox.lv	2015	Mārupes novada pašvaldība, teritorijas plānotāja
90	14	Zvaigzne	Guna	guna.zvaigzne@gmail.com	2015	AS Latvijas valsts meži, Meža infrastruktūra, meža infrastruktūras resursu speciāliste
91	15	Zaļā	Linda	zala@zala.lv	2015	SIA "Linda Zaļā", ainavu arhitekte
92	16	Roga	Gunita	Gunita.roga@gmail.com	2015	Rīgas brīvostas pārvaldes Juridiskā departamenta Iepirkumu dienesta vecākā speciāliste
93	17	Seržante	Zane	Zane.serzante@inbox.lv	2015	Publisko un privāto partnerattiecību biedrība "Sernikon" (attīstības plānošanas NVO sabiedrības iesaistei vietējās attīstības stratēģijas realizēšanai Carnikavas, Saulkrastu novados)
2016.gada pavasaris						
94	1	Barbars	Dāvis	davisbarbars@gmail.com	2016	VKPAI, eksperts kustamā mantojuma un restaurācijas metodikas daļā.
95	2	Cahrausa	Ilze	cahrausailze@inbox.lv	2016	VARAM, Telpiskās plānošanas departaments, vecākā referente
96	3	Jefimova	Karīna	karina.jefimova@broceni.lv	2016	Brocēnu novada pašvaldība, Attīstības nodaļas vadītāja
97	4	Stikāne	Liene	liene.stikane@gmail.com	2016	VASAB sekretariāts, telpiskās plānošanas eksperte
98	5	Taurene	Evija	evija.taurene@gmail.com	2016	Cēsu novada pašvaldība, projektu un attīstības speciāliste
99	6	Višņevska	Ramona	ramona.visnevaska@gmail.com	2016	SIA "Valmieras ūdens" Attīstības daļa, inženierkomunikāciju inženiere
100	7	Skredele	Anna	anna.skredele@inbox.lv	2016	Darba meklējumos
101	8	Kalniņa	Ieva	raunasieva@inbox.lv ieva.kalnina@vidzeme.lv	2016	Vidzemes plānošanas reģions, Teritoriālās plānošanas nodaļas vadītāja

LU ĢZZF studiju programmas Telpiskās attīstības plānošanas absolventu anketa

Pirmais jautājumu bloks – Informācija par respondentu

Aptaujas anketas jautājumi, kuros tika prasīts norādīt respondenta vārdu, uzvārdu un dzīvesvietu, kā arī darba vietu un ieņemamo amatu, tiks izmantoti, lai atjauninātu absolventu kontaktinformāciju. Kopsavilkumā šī informācija netiek izmantota (vārds, uzvārds, dzīvesvieta, ieņemamais amats) vai arī tiek izmantota tikai apkopotā veidā (darba vieta).

Otrais jautājumu bloks – Studiju programmas novērtējums

Jautājums: Motivācija uzsākt studijas LU Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātes studiju programmā “Telpiskās attīstības plānošana”

Jautājums: Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs esat apmierināts/-ta vai neapmierināts/-ta ar apgūto studiju programmu “Telpiskās attīstības plānošana”

Atzīmējiet vienu atbildi katrā rindiņā

Apgalvojums	Ļoti neapmierināts	Drīzāk neapmierināts	Drīzāk apmierināts	Ļoti apmierināts	Grūti pateikt
Izvēlētajā studiju jomā iegūtas teorētiskās zināšanas					
Iegūtas pētnieciskās prasmes					
Iegūtas praktiskā darba prasmes					
Iegūtas prasmes pielietot nozares teorētiskās zināšanas praktiskajā darbībā					
Pilnveidota prasme kritiski domāt (prasme izvērtēt, analizēt, sistematizēt informāciju)					
Pilnveidota prasme radoši risināt dažādas sarežģītības problēmas					
Iegūtas prasmes informācijas meklēšanā					
Iegūta prasme analizēt lielu informācijas daudzumu					
Pilnveidota prasme pieņemt lēmumus, pamatojoties uz iepriekš veiktu informācijas analīzi					
Iegūtas komunikācijas prasmes					
Iegūta prasme publiski uzstāties					
Iegūtas iemaņas mūsdienu informācijas tehnoloģiju lietošanā					
Iegūta prasme strādāt ar nozares specifiskajām datorprogrammām					
Apgūta nozares terminoloģija svešvalodā					
Iegūtas laika plānošanas prasmes					
Pilnveidota prasme strādāt komandā					
Pilnveidota prasme organizēt un vadīt savu darbu					
Pilnveidota prasme organizēt un vadīt citu darbu					

Jautājums: Lūdzu, novērtējiet, cik, Jūsaprāt, atbilstošas aktuālajām nozares darba tirgus prasībām ir studiju programmas “Telpiskās attīstības plānošana” apguves laikā iegūtās zināšanas, prasmes un kompetences?

Vērtējumu izsakiet skalā no 1 (nepavisam nav atbilstošas) līdz 5 (ir ļoti atbilstošas)

	1	2	3	4	5
	Respondentu skaits, kas atzīmēja konkrēto atbildi				
Jūsu vērtējums					

Jautājums: Cik lielā mērā Jūs piekrītat sekojošajiem apgalvojumiem?

Atzīmējiet vienu atbildi katrā rindiņā

Apgalvojums	Pilnībā nepiekrītu	Drīzāk nepiekrītu	Drīzāk piekrītu	Pilnībā piekrītu	Grūti pateikt
	Respondentu skaits, kas atzīmēja konkrēto atbildi				
Esmu apmierināts/-a, ka izvēlējos šo studiju programmu					
Kopējais iespaids par programmas kvalitāti ir labs					
Studiju laikā bija iespējas piedalīties studiju programmas kvalitātes pilnveidošanā, tai skaitā, studiju kursu un mācībspēku darba novērtēšanā					
Studijās tika apspriestas jaunākās attīstības tendences un nozares sasniegumi					
Labprāt ieteikšu šo studiju programmu arī citiem					
Studiju procesā iegūtās zināšanas mani sagatavoja darba tirgum					
Studiju process nozīmīgi ietekmēja manu personību, veicinot to īpašību attīstību, kas vēlāk noderēja / noder, iekļaujoties darba tirgū					
Iegūtā izglītība sekmēja manu nodarbinātību					
Iegūtā izglītība veicināja uzņēmējdarbības uzsākšanu					
Darbā pielietoju studijās iegūtās zināšanas un prasmes					

Jautājums: Ko Jūs apgūtajā studiju programmā “Telpiskās attīstības plānošana” vērtējat atzinīgi? Kādi uzlabojumi, Jūsaprāt, būtu nepieciešami?

Trešais jautājumu bloks – Pieredze profesionālajā jomā

Jautājums: Vai Jūs esat nodarbināts/-a (patstāvīgu pilnas vai nepilnas slodzes darbu vismaz 3 mēnešus) ar studiju programmu “Telpiskās attīstības plānošana” saistītā nozarē?

Atzīmējiet vienu atbildi

Atbilde	Respondentu skaits, kas atzīmēja konkrēto atbildi
JĀ	
NĒ	

Ja respondents atbildēja “NĒ”

Jautājums: Kāpēc Jūs neesat strādājis/-usi ar studiju programmu saistītā nozarē?

Atzīmējiet visus atbilstošos variantus

Apgalvojums	Respondentu skaits, kas atzīmēja konkrēto atbildi
Pēc absolvēšanas sapratu, ka nevēlos veidot karjeru ar studiju programmu saistītā nozarē	

Nespēju atrast darbu ar studiju programmu saistītā nozarē, kas būtu pietiekami labi apmaksāts	
Manas prasmes un zināšanas neder nevienai ar studiju programmu saistītās nozares vakancei	
Ar studiju programmu saistītās nozares vakancēs ir pārāk liela konkurence	
Savu laiku esmu veltījis/-usi studijām	
Esmu atradis/-usi saistošu darbu ārpus ar studiju programmu saistītās nozarēs	
Personīgu apsvērumu dēļ (veselība, ģimenes dzīve)	
Cits	

Ja respondents atbildēja "JĀ"

Jautājums: Vai Jūs pašlaik esat nodarbināts/-a ar studiju programmu saistītā nozarē (ja pašlaik atrodaties pirmsdzemdību vai bērna kopšanas atvaļinājumā, lūdzu, atbildiet par savu pēdējo darbavietu)?

Izvēlieties vienu atbildi, kas atbilst Jūsu situācijai

Apgalvojums	Respondentu skaits, kas atzīmēja konkrēto atbildi
Jā, strādāju pilnu darba slodzi	
Jā, strādāju nepilnu darba slodzi	
Jā, strādāju gadījuma darbus	
Nē, nestrādāju - esmu mājsaimnieks/-ce	
Nē, nestrādāju - esmu bezdarbnieks/-ce	
Nē, nestrādāju veselības stāvokļa dēļ	
Nē, nestrādāju cita(-u) iemesla(-u) dēļ, lūdzu, ierakstiet:	

Jautājums: Pašreizējās darba vietas profils

Apgalvojums	Respondentu skaits, kas atzīmēja konkrēto atbildi
Valsts iestāde	
Pašvaldības iestāde	
Privātais sektors	
Cits	

Jautājums: Darba vietas nosaukums

Jautājums: Kādi ir Jūsu nākotnes plāni saistībā ar studijām un nodarbinātību tuvākajiem 5 gadiem?

Atzīmējiet visas atbilstošās atbildes

Apgalvojums	Respondentu skaits, kas atzīmēja konkrēto atbildi
Vēlos iegūt maģistra grādu ar apgūto studiju programmu saistītā zinātnē	
Vēlos iegūt maģistra grādu citā programmā	
Vēlos iegūt doktora grādu ar apgūto studiju programmu saistītā zinātnē	
Vēlos iegūt doktora grādu citā programmā	
Plānoju uzsākt darbību nozarē	
Plānoju turpināt strādāt pašreizējā darba vietā	
Plānoju mainīt esošo darba vietu uz citu darba vietu nozarē	

Apgalvojums	Respondentu skaits, kas atzīmēja konkrēto atbildi
Plānoju mainīt esošo darba vietu uz citu darba vietu citā nozarē	
Plānoju sākt savu uzņēmējdarbību šajā nozarē	
Plānoju sākt savu uzņēmējdarbību citā nozarē	
Cita atbilde, lūdzu ierakstiet:	

Jautājums: Jūsu ieteikumi studiju programmas “Telpiskās attīstības plānošana” uzlabošanai, lai jaunie speciālisti veiksmīgāk iekļautos nozares darba tirgū

Ceturtais jautājumu bloks – Pateicība par atsaucību

Jautājums: Ja, kaut kas palika nepateikts:

LU GZZF studiju programmas Telpiskās attīstības plānošanas absolventu darba devēju anketa

Pirmais jautājumu bloks – Darba vietas raksturojums

Jautājums: Darba vietas profils

Apgalvojums	Respondentu skaits, kas atzīmēja konkrēto atbildi
Valsts iestāde	
Pašvaldības iestāde	
Privātais sektors	
Cits	

Jautājums: Uzņēmuma / iestādes nosaukums

Jautājums: Kāds ir Jūsu amats uzņēmumā / iestādē

Apgalvojums	Respondentu skaits, kas atzīmēja konkrēto atbildi
Direktors / vadītājs	
Nodaļas / departamenta vadītājs	
Cits	

Jautājums: Kopējais darbinieku skaits uzņēmumā / iestādē

Apgalvojums	Respondentu skaits, kas atzīmēja konkrēto atbildi
1 - 9 darbinieki	
10 - 49 darbinieki	
50 - 249 darbinieki	
250 un vairāk darbinieki	

Jautājums: Uzņēmuma / iestādes atrašanās reģions

Apgalvojums	Respondentu skaits, kas atzīmēja konkrēto atbildi
Rīga plānošanas reģions	
Kurzemes plānošanas reģions	
Zemgales plānošanas reģions	
Vidzemes plānošanas reģions	
Latgales plānošanas reģions	

Otrais jautājumu bloks – Darbinieku prasmes

Jautājums: Kā Jūs kopumā varētu raksturot uzņēmumā / iestādē strādājošo studiju programmas “Telpiskās attīstības plānošana” absolventu/-i ?

Lūdzu, atzīmējiet vienu atbildi!

Apgalvojums	Respondentu skaits, kas atzīmēja konkrēto atbildi
Labā teorētiskā un praktiskā sagatavotība, bija spējīgs/-a uzreiz patstāvīgi veikt savus darba pienākumus	
Pēc neilgas apmācības / ievada darbavietā spēja veikt savus darba pienākumus	
Bija labi teorētiski sagatavots/-a, bet ar nepietiekami apgūtām praktiskām iemaņām	
Bija labas praktiskās iemaņas, bet sliktas teorētiskās zināšanas	
Grūti izteikt kopējo vērtējumu	
Cita atbilde	

Jautājums: Lūdzu, novērtējiet studiju programmas “Telpiskās attīstības plānošana” absolventa/-es prasmes piecu baļļu skalā

0 - nezinu, nevaru novērtēt, 1 - ļoti slikti, 2 - slikti, 3 - viduvēji, 4 - labi, 5 - ļoti labi

Apgalvojums	0	1	2	3	4	5
	Respondentu skaits, kas atzīmēja konkrēto atbildi					
Teorētiskās zināšanas						
Praktiskās iemaņas						
Prasme apgūt jaunas zināšanas un iemaņas						
Prasme identificēt un risināt problēmas						
Prasme sameklēt un apstrādāt informāciju						
Prasme strādāt ar skaitļiem un matemātiskām darbībām						
Prasme pieņemt lēmumus un tos pamatot						
Prasme piedāvāt jaunas idejas un risinājumus						
Prasme pielāgoties jauniem apstākļiem (mainīgai darba videi)						
Prasme strādāt patstāvīgi, nosakot darba metodes un izpildes laiku						
Svešvalodu zināšanas						
Prasme strādāt ar nozares specifiskajām datorprogrammām						
Komunikācijas prasmes (mutiskā komunikācija, lietišķā sarakste, ziņojumu sagatavošana, prezentēšana utt.)						
Prasme strādāt komandā						
Prasme plānot, vadīt un organizēt citu darbu						
Atbildīga attieksme pret darbu						
Konkurētspēja salīdzinājumā ar citu studiju programmu absolventiem						

Jautājums: Jūsu komentārs par uzņēmuma / iestādes darbinieku - studiju programmas “Telpiskās attīstības plānošana” absolventa/-es - teorētisko un praktisko sagatavotību un konkrētām viņa/-as prasmēm:

Trešais jautājumu bloks – Sadarbība ar Latvijas Universitāti (LU)

Jautājums: Lūdzu, novērtējiet, cik bieži Jūsu uzņēmums / iestāde iesaistās aktivitātēs, kas ietver sadarbību ar Latvijas Universitāti (LU)

Lūdzu, atzīmējiet vienu atbildi katrā rindā

Apgalvojums	Nekad	Reti	Dažreiz	Bieži	Nav atbildes
	Respondentu skaits, kas atzīmēja konkrēto atbildi				
Studiju programmu izstrāde un pilnveide					
Prakses vietu piedāvāšana studentiem					
Absolventu piesaistīšana caur studiju programmas direktoru un / vai Karjeras centru					
Līdzdalība LU organizētajos forumos un konferencēs					
Sadarbība pētniecībā un / vai LU tehnisko iespēju izmantošana					

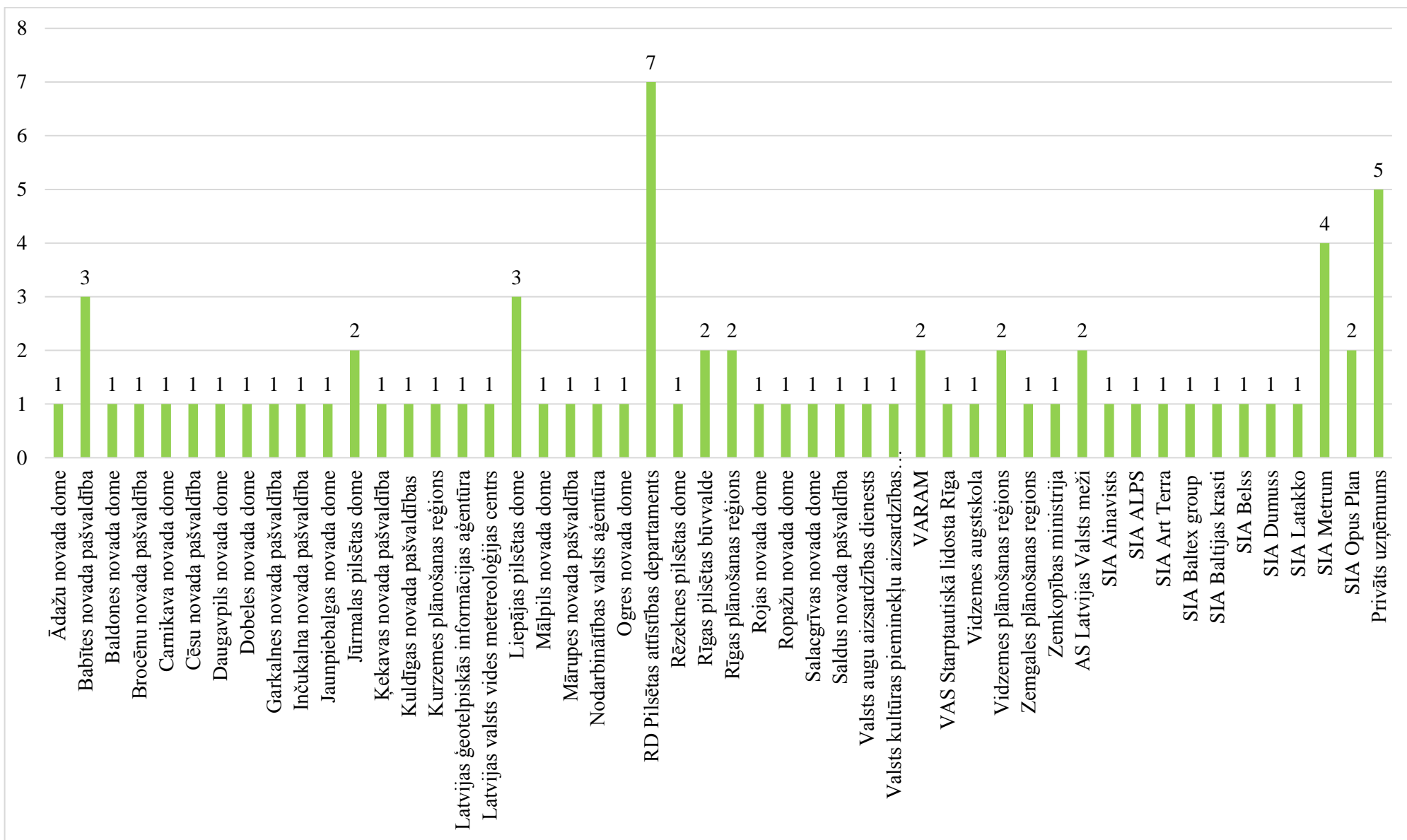
Jautājums: Kādā veidā Jūsu uzņēmums / iestāde vēlētos sadarboties ar Latvijas Universitāti (LU)?

Lūdzu, izvēlēties iepriekš minētās aktivitātes vai miniet citas sadarbības iespējas

Jautājums: Vai Jūs būsit gatavs/-a sadarboties ar LU, ja būs nepieciešama papildus informācija par anketā aplūkotajiem jautājumiem

Atbilde	Respondentu skaits, kas atzīmēja konkrēto atbildi
JĀ	
NĒ	

8. pielikums LU ĢZZF studiju programmas Telpiskās attīstības plānošanas absolventu darba vietas

Dokumentārās lapa

Informācija par darbu un tā aizstāvēšanu

Ar šo apliecinām, ka maģistra darbs

Telpiskās attīstības plānošanas izglītība un darba tirgus Latvijā

Spatial planning education and labour market in Latvia

ir sagatavots aizstāvēšanai gala pārbaudījumu komisijā
maģistra grāda un profesionālās kvalifikācijas Telpiskās attīstības plānošanā iegūšanai

Autors: Kate Muravjova

Paraksts, datums

Zinātniskais vadītājs Pēteris Šķiņķis

Paraksts, datums

Noslēguma darba saņemšanas reģistrācija:

Darba reģistrācijas Nr.

Nodaļas lietvede

Paraksts, datums

Noslēguma darba aizstāvēšanas rezultāti:

Darbs aizstāvēts studiju gala pārbaudījumu komisijā

.....

gads, datums, mēnesis

un aizstāvēts ar atzīmi

Priekšsēdētājs

Paraksts, datums

Vārds, uzvārds

Sekretārs

Paraksts, datums

Vārds, uzvārds